

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.630 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Novi gospodarski nauki

Narodno socialistična Nemčija ne vodi borbe proti Angliji le materialno na suhem, na vodi in v zraku, ampak tudi na znanstvenem področju in to posebno na polju narodno gospodarskih nauk. Decembrska številka nemške gospodarske znanstvene revije »Forschungen und Fortschritt« hudo napada narodno gospodarske nauke, kakor so ga do sedaj predavali skoraj na vseh evropskih visokih šolah in ki ima svoje osnovne počitke v Angliji. Temu nauku o gospodarstvu očita omenjena revija, da je sploh brez znanstvene vrednosti in da je zaostal nekje v učenjarskem diletantizmu. Ta nauk da sploh nima trdne osnove, ampak se vzdržuje le še z majorizacijo drugačnih nazorov. Živo življenje je tako neusmiljeno osramotilo klasični angleški gospodarski nauk, da bo morala narodno socialistična Nemčija zadati milostni sunek tej angleški »kramarski znanosti«.

Ne moremo vedeti, če si bodo Angleži te očitke kaj zelo k srcu vzeli. Gotovo pa je bila klasična ekonomska veda ravno v Nemčiji in na nemških univerzah pred nastopom narodnega socializma velika moda. Toda nova nemška gospodarska znanost poudarja proti »preživelim angleškim« gradnjo na zanesljivih temeljih. Kot zanesljiv temelj se smatra »gospodarska stvarnost«. Raziskovanje gospodarskih temeljev in osnov — je novo geslo. V nasprotju z dosedanjim gospodarskim vedo, ki naj bi bila le teoretičen trabant gospodarske političnega programa in v nasprotju s svobodnim gospodarstvom, pa narodno gospodarski nauk ne gradi več na nek program, temveč na gospodarska dejstva. Obenem pa prodira na nova področja, za kar je iznašla že tudi gotove izraze, namreč »gospodarski omejen prostor« (Raumwirtschaft) in »brambeno gospodarstvo« (Wehrwirtschaft). Gospodarsko na omejenem prostoru, naravno gospodarstvo za določeno ozemlje itd., to so v resnici izrazi, ki jih stalno srečujemo v novih nemških knjigah, revijah in listih. Ni mogoče tajiti, da je sodobna nemška gospodarska znanost v tej smeri iniciativna. Seveda ne gre za nekaj novega. Te stvari niso bile neznanstvene tudi anglosaškim gospodarskim teorijam, že radi tega ne, ker so izrednega pomena za privatno gospodarstvo. Sedanja nemška gospodarska teorija ima pač poudarek v tem, da je njeno naravno gospodarstvo na omejenem prostoru istočasno po sili razmer tudi brambeno gospodarstvo. Nova nemška gospodarska teorija odklanja razlikovanje med gospodarstvom v miru in gospodarstvom v vojni, ampak pozna le eno celotno in splošno gospodarstvo in to je brambeno gospodarstvo. V tej vojni tehniki totalitarnosti Nemčije je v resnici bistvena razlika med anglosaškim in nemškim gospodarstvom. Klasični gospodarski nauk sprejema za normalno gospodarsko bazo gospodarjenje v miru in ga gradi na načelu svobodnega gospodarstva, vojno gospodarstvo pa smatra za nekaj nenavadnega, kot nekaj nezdravega. Nasprotno pa uči nova nemška gospodarska veda, da vojna ne pahuje gospodarstva v bolezensko stanje, ampak je to le veličastna preizkušnja njegovega zdravja in trdnosti.

Lahko torej rečemo, da je totalitarna usmerjenost narodno socialističnega gibanja zajela v celoti tudi gospodarstvo in ga postavila prvenstveno v službo političnemu vodstvu, ki enotno usmerja celo državo. To je tisto »novoc« v nemškem gospodarstvu, a ni novo kot politični gospodarski pojav. Saj je znano, da vsaka država v vojnem stanju položi roko najprej na gospodarstvo in ga podredi svojim vojnim potrebam. Nemci so iz tega le napravili sistem in sicer že v mirnem času. Göringova štiritletka je brez dvoma tudi na nemško znanost stavila mnogovrstne naloge, ki jih znanost skuša tudi čim boljše rešiti. Mislimo, da na številne iznajdbe in iskanje nadomestkov za prvine, ki jih Nemčija sama nima dovolj. Tu Nemci gotovo lahko beležijo velik napredek in bodo izsledki njihove znanosti prišli v korist splošni kulturi. Toda ista stremiljenja opazujemo tudi drugod in tudi uspehe. Polemika torej, ki se razvija, je gotovo bolj političnega kakor znanstvenega značaja.

Nekateri v zvezi s tem navajajo, da bo nova nemška gospodarska znanost premagala kapitalistično načelo v gospodarstvu in da pod tem vidi- kom v prvi vrsti vodi borbo proti anglosaški ekonomski vedi, ki priznava, kakor znano, načelo svobodnega gospodarstva. Tako je treba razumeti tudi Hitlerjevo novoletno poslanico, v kateri je slavil nemško gospodarstvo in rekel, da kapitalistični svet 20. stoletja ne bo preživel. Vodja rajha je prepričan, da bo način nemškega gospodarstva napravil popolno revolucijo v gospodarskem svetu.

Mislimo, da je za tuje opazovalce najbolj modro, da o vseh pojavih razmišljajo, da vse preučujejo, da sprejemajo, kar je dobrega, pa naj pride od koderkoli, da pa se varujejo prenapetih sklepov. Danes je celotno gospodarstvo v izjemnem, abnormalnem stanju, a marsikaj je preračunano tudi le na trenutne uspehe ali pa na tiho pričakovanje, da bo razne drzne gospodarske poizkuse — plačal nekdo drugi. To se dogaja v obeh taborih. Kar tiče kapitalizma, vemo, da mu je že pred 100 leti Marx izstavil mrtvaški list in je svojo prognozo utemeljil z debelo knjigo (Kapital), ki je utrla pot socialističnemu gibanju. Toda danes po 100 letih imamo vtis, da so preje na gospodarskem marksizmu znaki, ki napovedujejo njegov bližnji konec kakor pa na liberalnem kapitalizmu. Vendar se hočemo varovati, da bi zaradi tega socializmu napovedovali skorajšnji konec. Pri takih smrtnih napovedih se navadno zgodi, da se zunanje pojave sprejema kot nekaj bistvenega, ko pa v resnici gre vedno v prvi vrsti le za notranje, duhovno zadržanje človeštva.

Nas gotovo nihče ne bo dolžil, da smo zagovarjali kapitalizem v smislu galega dobičkarstva. Takšen kapitalizem je svojo poročeno že davno izgubil in se ne ohranja zaradi svojega npravnega pomena ampak po svojem avtomatičnem poslovanju, ki je nenaravno, tako nenaravno in brezmišlno, da sipajo kavo v morje in sežigajo žito in bombaž, med tem ko strada milijone ljudi. Ker se ne izplača lačne nahanjanje, uničujejo dragoceno živila. Ako takšen kapitalizem izgine s sveta še pred koncem tega stoletja, ga noben razumen in socialno čuteč človek ne bo obžaloval. In če mu narodni socializem zada smrtni udarec, si bo pridobil trajne zasluge za človeštvo.

Kolikor moremo opazovati, gre stremiljenje

Sovjetski umik pri Salli

Strašen mrz in strah pred obkolitvijo sta rdečo vojsko prisilila k begu V sovjetski armadi padajo glave generalov

Stockholm, 18. januarja. AA. Havas: Poročila s fronte pri Salli potrjujejo, da so se sovjetske čete začele umikati. Ta umik so sporočile že prejšnje brzojavke. Sedanji položaj pa kaže, da je sovjetsko vrhovno poveljstvo odločilo operacije odložiti iz dveh vzrokov: iz strahu pred obkolitvijo sta dve rdeči četi, ki sta imeli nalogo doseči zvezo z zelo važnim odsekom v zaledju, zašli v past in ju je nasprotnik popolnoma uničil. Po drugi strani je pa treba vpoštevati, da je v pokrajini Salli in Vipuri pritisnil nezasičen mrz. Včeraj so v Vipuri imeli 51 stopinj pod ničlo, danes pa kaže toplomer 48 stopinj pod ničlo.

Na Finskem so ukinitve operacij na fronti pri Salli, eni izmed najbolj občutljivih točk vse fronte, sprejeli sveda z veliko zadovoljnostjo.

Nadaleje poročajo, da je 18. januarja letal včeraj napadla neko majhno finsko mesto v središču države. Tri finske lovke letala so se pri tej priložnosti spustila v boj s sovjetskimi aparati in zbila 11 sovjetskih letal. Ostalih 7 letal je pobegnilo. Preden so se finski lovci spustili v boj s sovjetskimi letali, so sovjetski bombniki vrgli 150 bomb in ubili 2 osebi, eno pa nevarno ranili. V okolici Abeja je moral pristati neki sovjetski aparat, letalec se je pa ubil. Dva sovjetska častnika sta se odločilo postavila Fincem po robu, dokler ju niso razorožili. Izjavila sta, da sta se bala, da ju Finci ne bodo trpinčili.

Finska glavni stan, 18. januarja. b. Mrz je na vseh frontah tako hud, da presega vse rekorde zadnjih desetletij. Ta silni mrz je še vedno velik zaveznik Finske, posebno generala Valeniusa, kateremu je v okolici Petsama nekoliko olajšal njegov težavni položaj.

Sovjetske čete so pri Salli poskušale izkoristiti svojo številno nadmoč, a niso uspeli. Vojna sreča se na obeh straneh menjava, posebno v okolici Roomjemi. Sovjetske čete so hotele zavzeti to mesto, toda niso mogle napredovati in so postale samo nekaka rezerva. Finska hrabrost je združena z njihovo spretnostjo, s katero se Finci rešijo vsake obkolitve in s katero podvzemajo nepriznane napade proti številno nadmočnemu sovražniku.

Po zadnjih vesteh je sovjetsko vrhovno poveljstvo odredilo, da se sovjetska vojska umakne od Salla in da se premesti proti vzhodu. Po teh vesteh je sovjetska ofenziva na tem sektorju ustavljena. S tem so končane borbe, ki so trajale tukaj več kakor 15 dni. Izgleda, da je sovjetsko poveljstvo odredilo umik, ker je obstajala nevarnost, da bodo nova finska ojačenja obkolila sovjetsko vojsko in da jo bodo uničila, kakor se je to zgodilo že s tremi sovjetskimi divizijami. Razen tega so bile tudi velike težave glede oskrbovanja vojakov, ker se je oskrbovalno oporišče nahajalo zelo daleč. Umik sovjetske vojske čez Sallo je izrazil v finskem generalnem štabu olajšanje in povoljno perspektivo za nadaljni potek borbe.

Vojna med Finsko in Sovjetsko Rusijo, ki traja že 7 tednov, je pokazala, da more človek zmagati nad strojem. Sovjetska Rusija je prišla vojsko s Finsko s silno tehnično in številčno premočjo. Uporabila je množice tankov, letal, oklopnih avtomobilov, motoriziranih baterij in je mi-

slila, da bo Fince s temi modernimi vojnimi sredstvi enostavno pregazila. Toda Finci so vse to prenesli in Sovjeti kljub svoji silni premoči niso mogli nikjer zaznamovati kakih večjih uspehov in napredovanj.

V teku 7 tednov trajajoče vojne so Finci uničili tri sovjetske divizije, zajeli nekaj desetstotov sovjetskih vojakov, uničili okrog 100 sovjetskih letal, čez 300 tankov in oklopnih avtomobilov. — Številno mrtvih se čeni na več deset tisoč.

London, 18. jan. t. Reuter. Nepotrjena poročila pravijo, da so Sovjetje severno od Salla prodrli 40 kilometrov globoko v smeri proti Kemijarvi. — Razvili so se hudi boji.

Rdeča poročila

Moskva, 18. jan. AA. Sporočilo poveljništva leningrajskega vojnega okrožja se glasi: 17. januarja je bilo izvidniško udejstvovanje v vseh smereh. Krajoma je bilo streljanje pehote ter nezaten ožni topništva. Sovjetsko letalstvo je izvršilo več izvidniških poletov. Sovjetska letala so bombardirala tudi železniška križišča in vojaške objekte. V teku borb je bilo sestreljenih 11 sovražnih letal.

Z zahodnih bojišč

Na suhem in v zraku nič, na morju pa se potapljaajo nevtralne ladje

Francosko vojno poročilo se glasi: Noč mirna. Delovanje topništva vzhodno od Sare.

Nemško vojno poročilo se glasi: Na zahodni fronti nič važnega. Letala so napravila nekaj izvidniških poletov nad vzhodno obalo Anglije.

Na morju

Stockholm, 18. jan. t. Nemška ladja »August Thyssen« (2.342 ton) je zadel na švedsko mino v južnem delu Botniškega zaliva. Ladja se je potopila. Neka švedska vojna ladja je prevzela posadko.

London, 18. januarja. t. Poročajo, da je bila angleška ladja »Cairnrosa« (5.494 ton) potopljena od mine, na katero je zadel na vzhodni obali Anglije. Posadka je bila rešena.

Norveška ladja »Enid« (1.140 ton) je bila najprej obstreljevana, potem pa torpedirana od nemške podmornice na severno-vzhodni obali Skotske. Do sedaj je bilo rešenih samo 8 mož posadke. Ostalih 8 je verjetno pobrala neka angleška tovorna ladja, ki pa rešitve še ni uradno potrdila.

Madrid, 18. jan. t. Radio Roma: V Gaskonjskem zalivu je bila potopljena švedska ladja »Fagersheim«. V Vigo je prislo 6 rešenih mož posadke.

V Vigo so pripeljali tudi nekaj rešenih mor-

„Čiščenje“ v Sovjetiji

Leningrad, 18. jan. t. Dopisnik »Daily Herald« poroča, da je sovjetska vlada odredila krvavo čistko med raznimi sovjetskimi odličniki, ki jih dela odgovorne za svoje poraze na Finskem. Angleški časnikar poroča, da je bil sovjetski komisar za letalstvo Kaganovič najbrže že ustreljen. Prav tako poročajo, da je bil ustreljen poveljnik vojaškega okrožja leningrajskega general Zdanov. Tudi o generalu Verešovu, ki je poveljeval na eni izmed finskih front, trdijo, da je bil ustreljen. Isto govorijo o sovjetskem poslaniku na Finskem Vladimirju Devejanskemu, ki je s svojimi netočnimi poročili o položaju na Finskem pripravil Stalina za to, da je napadel Finsko. Tudi večje število drugih višjih oficirjev je bilo aretiranih in bodo najbrže ustreljeni, ako že niso bili. Obtožba proti njim se glasi, da so proti sovjetskemu režimu organizirali protirevolucijo.

Moskva, 18. januarja. AA. DNB. Po poročilu agencije Tase demantira glavni etan leningrajskega vojaškega okrožja glasove, razširjene v tujini, da bi bile finske čete našle pri Suomisalmiju truplo poveljnika 44. sovjetske divizije Vinogradova. Poveljnik Vinogradov se nahaja na čelu svojih čet.

Gospodarska vojna

London, 18. jan. t. Reuter. V London je prišel na obisk Francije francoski minister za blokado Dautry, ki bo imel v Londonu daljša posvetovanja z angleškim ministrom za blokado Burginom. Burgin je časnikarjem, ki so ga obiskali, izjavil, da je gospodarsko sodelovanje obeh zaveznikov držav popolno in da ne more najti pravega izraza, s katerim bi označil skupnost, ki veže obe državi v tej vojni proti Nemčiji. Med obeh državama so meje takorekoč izginile. Vojkovanje proti Nemčiji je postalo neke vrste skupna družinska zadeva. Na obeh straneh vlada prepričanje, da se zmagaja približuje.

London, 18. januarja. t. Reuter. V spodnjem domu je bilo včeraj sporočeno, da je od začetka vojne do danes Anglija že sklenila ali bo v kratkem sklenila nove trgovinske pogodbe z naslednjimi 14 državami: Norveška, Belgija, Švedska, Danska, Nizozemska, Islandija, Španija, Švica, Estonija, Litva, Letonija, Jugoslavija, Grčija in Italija.

Dokaz, da hočejo Sovjeti napasti Švedsko

Sandler slika bodočnost Skandinavke v črnih barvah

Stockholm, 18. jan. t. Havas. Bivši švedski zunanji minister Sandler je imel v državnem zboru govor, v katerem je v skrajno ostrih in naravnost trpkih besedah obsojal zadržanje zunanjih ministrov severnih držav pri oktobrski konferenci v Stockholmu, kjer so ti državni sicer na zunanji kazali izredno blestečo voljo za sodelovanje, vendar pa so storili vse, da do stvarnega sodelovanja ni moglo priti. Tako severne države niso nič storile, da bi se vojaško pripravile na položaj, ki je sedaj nastal in ki ga je bilo treba takrat predvideti. Sandler je bodočnost naslikal v zelo temnih barvah in dodal, da skoraj ne vidi nobene možnosti, da bi se Švedska rešila iz pritiskov, ki jo obdajajo. Isto da velja tudi za sosedno Norveško.

Sandlerjev govor je bil tako hud, da so ga švedski listi napadli, češ, da seje malodušje in da jemlje sedanji vladi, ki ima opravka z izredno težavnim položajem, avtoriteto.

Helsinki, 18. januarja. AA. Vodja obrambe proti letalskim napadom v Goteborgu Ernest Fontel, ki se je nahajal v Aboju za časa bombardiranja,

nja, je izjavil predstavnikom skandinavkega tiska v Helsinkiju:

Finska oblastva so našla v sovjetskih bombnikih, ki so bili sestreljeni v bližini Aboja dva zemljevida, na katerih je zaznamovana pot, kako naj letijo piloti iz Leningrada v Stockholmu in Haparando. To dokazuje, da mora biti Švedska pripravljena na vsako morebitnost. Zato mora Švedska že sedaj zgraditi zavetišča v vseh krajih. Navzlic škodi, ki jo je povzročilo sovjetsko bombardiranje, je treba ugotoviti, da so bombe, ki so bile vržene iz sovjetskih bombnikov, slabe kakovosti.

Zaradi tega morajo sovjetski piloti jemati s seboj ogromne količine bomb. Polovica bomb ne eksplodira, večina ostalih bomb pa so zažigalne bombe. Sovjetski letalci bombardirajo vse kar dosežejo, posebno radi pa napadajo delavske okraje.

Pritisk na nevtralce

London, 18. januarja. b. Dopisnik »Daily Telegraph« poroča iz Kopenhagna, da so se v Wilhelmstrasse razširile vesti o predstoječi konferenci Nemčije z nevtralnimi državami, na kateri bi Nemčija pritisnila na nevtralne države, da postanejo dostopnejše za nemške zahteve. V zvezi s tem je zanimivo dejstvo, da nemški službeni krogi s posebnim poudarkom obračajo pozornost nevtralnimi predstavnikom tiska na nek članek v češkem listu »Narodna politika«, ki je bil inspiriran od nemškega ministrstva propagande. — Članek poudarja, da se male nevtralne države nahajajo sedaj na razpotju in da morajo izbirati med zapadnimi silami in svojim lastnim žiljenjskim prostorom. Nemčija in Sovjetska želita zagotoviti mir sveta. Male države bi se morale paziti, da ne postanejo orožje kaki drugi državi.

Zagrebska vremenska napoved: Sneg. Zemunska vremenska napoved: Temperatura bo padla. Hud mrz v severni polovici države. Sneg v sredini, dež v spodnjem Primorju. Na skrajnem severozahodu se bo čez dan nekoliko zjasnilo.

Knez-naměstnik odhaja iz nadškofije palače v Zagrebu v spremstvu nadškofa dr. Stepinca in bana dr. Subašića.

voditelj nemškega rajha za tem, da pridejo sadovi zasebnega kapitala čim bolj v dobro skupnosti. To je gotovo hvalevredno. Opazujemo pa tudi silno porast državnega kapitalizma, ki se ga totalitarna narodno socialistična država poslužuje kot orodja za doseg velikih ekspanzivnih naporov, pred katerimi je strah manjše, obrobne narode. Ali bo na tem temelju res mogoče zgraditi novo, zadovoljno, gospodarsko trdno in uravnoveseno Evropo, to so vprašanja, ki jih sedaj rešuje meč in na katere tu ne moremo odgovarjati. Toda lahko rečemo to, da je in bo odločilno mišljenje, s katerim se upravlja kapital. Samo boljše, pravičnejše, bolj človeško mišljenje more narodom Evrope pod novim gospodarstvom prinesiti lepše čase kakor pa jih je ustvaril liberalni, z golim dobičkarstvom prežeti kapitalizem. Državna sebičnost pa more zavzeti še neprimerno ostrejšo obliko kakor sebičnost zasebnikov.

Politični zapiski

Glas državnega uradništva

Zadnje čase so se po raznih glasilih začeli glasi državnih namestnikov za izboljšanje svojih gmočnih razmer. Te dni se je oglasil novosadski »Dane« s člankom Gjuro Ignjatoviča, ki, kratko povedano, razlaga, da so sedanji prejemki državnih namestnikov mnogo premajhni z ozirom na večjo draginjo, kar se toliko težje občuti, ker so prej plače bile večkrat zmanjšane in niso niti prejele več primerne. Na koncu pa pravi: »Uradniki in uslužbenici uvidevajo težave pri reševanju svojega vprašanja, vendar ne verujejo, da bo mogoče čim prej kako povzročiti njihove prejemke, kar bi prav za prav ne bilo nobeno povišanje plač, temveč le povrnitev tistega, kar je nekajkrat bilo odvzeto. S tem povračilom bi se jim olajšalo, da bi lažje vzdržali svoje življenjske težave, ki jih morajo prenašati sami in njihove družine. Dobro plačani uradniki je največji uradnik. Dodajamo še, da je dober in zadovoljen uradnik napredna in zdrava uprava. Sploh pa bi rešitev tega uradniškega vprašanja danes bila ne le socialna, temveč tudi pravilna in pravičnat«.

»Srpski glas« o volitvah

»Srpski glas« prinaša uvodni članek o političnih zakonih v zvezi z volitvami ter med drugim pravi: »Delati volitve z novim volivnim zakonom, toda s starimi zakoni o tisku, zborovanjih in združevanjih, bi bila zgolj slaba šala... Ti zakoni so prav tako jamstvo svobodnih volitev. Delati pa »dirigirane« volitve bi ne bilo ničemur v korist. Kaj bi sporazumu od 26. avgusta pomagalo tako »narodno priznanje«, kakršno so bili Živković, Jeličić in Stojadinović? Svoje volivne zmage niti eden izmed teh ni preživel, pa bi svoje volivne zmage ne preživel niti sporazum od 26. avgusta, če bi jo dobil s pomočjo dirigiranih volitev.«

»Politika« o volitvah

Z ozirom na znano izjavo dr. Mačka prinaša belgajska »Politika« izjavo iz vrst belgajskih političnih krogov, kjer med drugim veli: »Politični krogi se strinjajo z dr. Mačkom v tem, da je državni potreben parlament in da je za hrvatsko avtonomijo potreben hrvatski sabor. Toda verujejo tudi, da se dr. Maček z njimi strinja v tem, da je istočasno državi potreben notranji mir, disciplina in narodna sloga. Volivni bi za ceno povečane razdora in spopadov na srbski strani v takih časih bi pomenil oslabilitev narodne sile, parlament pa, ki bi izšel iz takih sporov, bi položaj le oteževal. Sklep političnih krogov je tedaj tale: Kdor želi nagle volitve, se mora pobrigati, da bo izvedbo volitev politično tako pripravil, da se narodne sile ne bodo cepile ter da se zagotovi ugoden izid volitev za novo državno politiko. Politični krogi verujejo, da se bo dr. Maček, ki že tako sili za novi volivni red in za nove volitve, s svojimi tovariši v vladi lotil tudi drugega dela naloge, ki je politična priprava za volitve. Morda bi bilo najbolje najti formulo in možnost, da bi se volitve odložile dotlej, dokler ne bi njihova izvedba bila lažja.«

Srbi zoper novi volivni načrt

»Srbski glas« prinaša v zadnji številki dolg članek, kjer se bavi z volivnimi okrožji po novem volivnem redu, nakar pravi: »Sploh ne moremo dognati nobenega objektivnega merila pri razmejitvi naših novih volivnih okrožij. Pač pa najdemo, če zadevo skrbneje gledamo, nekaj očitnih tendenc, ki merijo ne le na to, da bi bila ena stranka v prednosti pred drugo, marveč se v njem en del naroda favorizira na škodo drugega. Težko je, da človek ne bi uvidel, da gre tukaj zgolj za tipično volivno geometrijo, ki je preračunana prav na to, da Srbom prinese kvar in škodo.«

HSS zoper marksizem

V Koprivnici je imel zborovanje glavni tajnik HSS dr. Krnjević, ki je med drugim dejal: »Nočemo razrednega boja. Stjepan Radić ni oznanjal boja v hrvatskem narodu, boja zoper tiste, ki niso kmetje, ter ni šel po poti drugih agrarnih gibanj, katera so nadaljevala razredni boj, kakršnega je započel marksizem. Agrarizem ni nič drugega kakor marksizem, prenesen med kmete, marksizem pa pomeni boj vseh zoper vse. Ta zastava je prinesla mnogo nesreč vsem narodom, ki so šli za njo.«

Banjaluški narodni zborovali

V Banjaluki je bilo zborovanje radikalov, ki so pristali glavnega odbora radikalne stranke. Med drugimi je govoril tudi g. Djordje Curica, ki je dejal, da so radikali danes razcepljeni na 4 struje. Eno vodi g. Aca Stanojević, drugo Dragiša Cvetković, tretjo dr. Lazar Marković, četrto pa Boža Maksimović. G. Curica je izrazil željo, da bi se vse te štiri struje radikalne stranke čim prej zdinile in složno nastopale.

V kakem znamenju naj se zbira Srbi

Osijski »Hrvatski list«, ki je glasilo tamkajšnje HSS prinaša članek o novem geslu, ki se razširja med Srbi: »Srbi na okup« »Hrvatski list« k temu takole pravi: »Hrvatski narod ni zoper to, da bi se srbski narod organiziral v enotno fronto, najsi že bo v tehniški obliki, kakršno si zamišlja demokratska stranka, bodisi celo v totalitarnem smislu. Te pravice ne moremo in ne želimo odrehati srbskemu narodu. Ali pa ni jasno, da je s stališča državne skupnosti opravičeno le tako zbiranje, ki gre za tem, da bo srbski narod priznal hrvatskemu narodu vse, na kar ima ta pravico, pod čemer razumemo vse komponente zgodovinskega in narodnega prava hrvatskega naroda. Brez take vsebine bi parola »Srbi na okup« imela za posledico le ustvarjanje novega železa politiki sporazuma, ki ima nalogo rešiti še mnogo vprašanj.«

Zadruga, ki prodaja monopolsko blago

Belgrad, 18. jan. AA. Davčni oddelek finanč. ministrstva je izdal posojilo o davčni oprostitvi zadrug, ki prodajajo monopolsko blago. Po spremeni točki 1. čl. 76 zakona o neposrednih davkih imajo pravico do osovoboditve plačila družbenega davka vse zadruga, ki so ustanovljene po zakonu o gospodarskih zadrugah z dne 24. septembra 1934, če delujejo po svojih pravilih in dejanske v skladu z določili tega zakona. Po določilih točke 3. odst. 6. čl. 1 zakona o gospodarskih zadrugah lahko zadruga prodajajo monopolsko blago tudi nečlanom. Tu se ne dela nobena razlika med prodajo monopolnega blaga na drobno ali na debelo. Zato lahko zadruga, ki ustreza vsem pogojem za davčno oprostitve po točki 7. čl. 76 zakona o neposrednih davkih, brez izgube pravice do oprostitve davka prodajajo monopolsko blago tudi nečlanom, ne glede na to, ali gre za prodajo tega blaga na drobno ali na debelo.

Naseljevanje Nemcev po bivših poljskih pokrajinah

Tudi iz notranjosti Nemčije bodo selili nemške skupine na vzhod

Berlin, 18. jan. t. »Nationalsozialistische Landpost« objavlja članek državnega tajnika Wernerja Willkensa, ki se zavzema za to, da bi čim več Nemcev porazdelili in naselili po pokrajinah, ki si jih je Nemčija zadnje čase priključila na vzhodu. On zagovarja tudi zamisel, da bi bilo treba iz pregosto naseljenih nemških pokrajin mnogo ljudstva preseliti v te nove kraje. Delo se je v tem smislu že začelo v pokrajini Baden, od koder upajo preseliti vsaj 60.000 nemških družin na vzhod. Na Württembergem mislijo, da bodo pregovorili vsaj 50.000 nemških družin za preselitev. Za enkrat gre torej za načrt preselitev nekako 100.000 nemških družin iz osrčja Nemčije v nekdanje poljske pokrajine. Te družine bi morale seveda biti »zdrave in preizkušene«, kot pravi list, da bodo mogle na vzhodu opravljati svoje nalogo kot širiteljice nemštva. Preselitev pa ne bi bila nenkrat, marveč postopna v sorazmerju s pripravi ozemlja, ki jim je na bivšem Poljskem namenjeno.

Paris, 18. jan. t. Uradna agencija poljske vlade v Franciji »Pate« poroča, da nemške oblasti iz zasedenih poljskih pokrajin načrtno izseljujejo

poljsko prebivalstvo. Iz mesta Poznanja je bilo do sedaj nasilno izseljenih okrog 20.000 poljskih družin z okrog 100.000 družinski člani. Izseljevanje gre po načrtu, tako da je za pravilno na primer določen poseben dan, ko se morajo izseliti; drugi dan spet za kakšen drugi poklic, kot postarje, železničarje in podobno. Drugi način izseljevanja predvideva izpraznitev mesta po ulicah. Tisti, ki se morajo izseliti, niso dolgo v naprej poučeni o svoji usodi. Ko jim je sklep sporočen, imajo le kratko časa, da poberejo najnujnejše stvari in odidejo. V denarju ne smejo vzeti s seboj več kakor 100 mark. Vse ostalo morajo pustiti in je zaplenjeno kot last države. Na ta način je bilo popolnoma izpraznjeno delavsko predmestje Poznanja Borychowo. Izseljenec so potem v spremstvu odpeljali proti osrednjim pokrajinam Poljske, kjer jih puste, da si najdejo nov dom in nov zaslužek. Pri izseljevanju ljudstva iz bivega poljskega mesta Gniezno in iz Bydgošča je prišlo do razburljivih dogodkov in se je mnogo streljalo. V bivši poljski Pomorjanski in Poznanjski so bile zaplenjene vse večje kmetije in so bili poljski kmetje preseljeni drugam v notranjost Poljske.

Kako živi Chamberlain

V francoskem listu »Jour Echo de Paris« je časnikarka Wakefield opisala »dan g. Chamberlaina«, predsednika angleške vlade. Stanovanje predsednikov angleške vlade je v poznati ulici Downing Street, ki pelje iz White Halla, kjer so vsa ministertva, v St. James Park. Na zunanji se poslopje tako neznatno, vrata v hišo tako skromna, da moraš v Londonu samem že ven v predmestja, da najdeš kaj podobnega. Tukaj stanejo angleški »premierji«. Če vlada na zunanjem obrazu dvonadstropne hiše skromnost, za to pa je na notranjosti bogata.

Chamberlain je v vojnem času spremenil svoj dnevni red. Preje je vstal ob pol 8, sedaj vstaja redno že ob 6. Preje je takoj zjutraj pred zajutkom hodil 15 minut po bližnjem parku. Danes tega ni več. Nič »footinga« zjutraj, ampak takoj škotska peha, to je z mrzlo vodo, nakar se sam obrije. Nato je zajutok, ki ga je gospa Annie med tem že pripravila v rumeno-zelenem salonu. Ura je sedem. Chamberlain poje dva biskvita, na katera je naložil nekoliko medu in ki ju je ekvino namočil v mlečni čaj. Zraven erika čaj. Dve ekodelici vsako jutro. Potem odide v pisarno. Še vedno je obločen v svoj znani zeleni domači sobni jopič. Kadar je slabo vreme in ga boli noga, odkravlja opt na palico ven na stopnišče, kadar je lepo vreme, hodi zravnano. Zunaj ga čaka še George, ki mu sname zeleni suknjič in obleče svojega gospodarja v črno jutranjo suknjo (jacket). Stopnišče v prvo nadstropje je iz bele mramorja. Ob vsaki stopnici je mramornati podetavek, na katerem stoji mramornata soha kakšnega angleškega »premierja«. Mnogo jih je še praznih. Tudi Chamberlainova je že pripravljena. Postavijo pa jo šele po smrti. George ga spusti v prvem nadstropju v »predsobe« pisarne, kjer stoji veliko število lepo po vrsti postavljenih foteljev v renesančnem slogu. Kakor v čakalnici kakšnega zdravnika!

V pisarni ga čaka že lord Halifax, ki mora vstati že ob petih. Včasih je z lordom Halifaxom tudi lord Hanky. Prvi je zunanji minister, drugi minister pravosodja. Le redke čakajo tudi drugi ministri.

Chamberlain potem sam osebno odpre kovinasto šatulo, ki mu jo prinese ordonančni častnik in v kateri so tajna poročila, naslovljena na predsednika vlade. Potem odpre zunanji minister svojo mapo iz rdečega usnja, kjer so zaprta vsa tajna po-

ročila, ki jih je sprejel od zastopstev v inozemstvu. Zatem čita šifrirane brzojavke, ki mu jih je spisal njegov osebni tolmač za šifre James Halliday in mu jih prinaša vsake pol ure sproti.

Vsako uro zažari zelena lučka na telefonski aklrnicji, kar pomeni, da je zveza s Francijo odprta in da se Chamberlain pogovarja bodisi s francosko vlado, bodisi z vojaškim poveljstvom angleške armade tamkaj, bodisi z angleškim poslanstvom. Ta zveza pa je tako zamotano epelfana, da je nikdo ne bi mogel prisluškovati in da je nemogoče, da bi nepoklicana ušesa ališala, o čem se pogovarjajo.

Sicer pa se po telefonu nikdar ne razgovarjajo o zelo važnih rečeh. Važna sporočila prihajajo po kurturju, še važnejša pa iz ust v usta med najvišjimi predstavniki samimi.

Ob 11 se odprejo vrata pisarne za druge sprejeme. Sedaj sprejema Chamberlain ministre, diplomate, vojake, ki so se nabrali v čakalnici in so bili za to uro poklicani. Proti poldnevju Chamberlain izgine skozi okrita vrata v svoje stanovanje, kjer ga čaka skromno kosilo: nekaj na vodi skuhanne prikuhe brez vsake druge zabele kakor z malo masla, eno jabolko, eden ali dva biskvita. Vse lepo zalije s kozarcem mineralne vode iz Vichyja. Samo dvakrat na teden sme vžiti malo polpečenega mesa. Takoj po kosilu gre Chamberlain na sprehod (walking) po Saint James parku. Sprehod traja samo nekaj minut, kajti točno opoldne ga že čakajo časopisi v njegovi zasebni delavnici. Ko jih prebere, posluša radio.

Popoldne preživlja Chamberlain različno. Mnogokrat, celo večkrat na teden, se z letalom odpelje v Francijo. Mnogokrat so vojni posveti ali posebni posveti med ministri. Popoldne sprejema tudi redne obiske visokih tujih diplomatov in angleških generalov, in sicer v svojem stanovanju, ne pa v uradu v prvem nadstropju.

Ob 6 popoldne je Chamberlainov dan končan. Popil je svoj čaj, ki mu ga prinesejo na lepi lakirani mizici, ki jo je princel seboj s potovanja v ledjo. Tamka se prečita šifrirane brzojave, prečita 10. dnevno poročilo zunanjega ministra, posluša še radio, nakar gre spat. Ob 8 zvečer, ali malo čez, Chamberlain se počiva. Razven, kadar so obveznosti v parlamentu ali družabne obveznosti, ki se jih želi udeležiti. Toda to se dogaja redko.

Drobne novice

London, 18. jan. b. Iz mesta Leopard Sowna v grofiji Dundalca na Irskem se poroča, da je tam požar uničil veliko zgradbo rdečega križa. Pri tem požaru je izgubilo življenje 8 oseb.

Paris, 18. jan. AA. Havas: Danes je francoska akademija sprejela svojega novega akademika Jéroma Tharauda.

Madrid, 18. jan. AA. Havas: V nekaterih delih Španije vlada neurje. V Navarri je snežni metej onemogočil promet, posebno na cesti Irun-Madrid.

Paris, 18. jan. t. Havas. Od nemške meje poročajo, da je pri Zitau brzovlak zadel v polni avto-bus. Pri tej nesreči je bilo 10 ljudi takoj ubitih, 20 pa ranjenih.

Glasovi listov po zagrebškem obisku

Zagreb, 18. jan. AA. Davišnji »Zagrebački list« se bavi v članku pod naslovom »Odmevi obiska Nj. kr. Vis. kneza namestnika in Nj. Vis. knezine Olge v Zagrebu« z vtisom, ki ga je ta obisk napravil in pravi med drugim:

Po obisku Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla in knezine Olge v Kupincu in Zagrebu so ti zgodovinski dnevi predmet razgovorov vseh slojev prebivalstva. Kdor je imel priložnost priti za njunega obiska v stik z visokima gostoma, bodisi pri sprejemu v banskih dvorih ali pa v gledališču, v socialnih ali kulturnih ustanovah ali na plesu — vsakdo pripoveduje o svojih vtisih. S svojo znano prisrčnostjo, prostodušnostjo in gostoljubnostjo je Zagreb sprejel izsrečevalca oblasti in mu izkazal dolžno čast tem rajši, ker je knez namestnik igral pomembno vlogo pri ustvarjanju sporazuma in ohranitvi miru na mejah države. Zelo toplo komentirajo izjave Nj. kr. Vis. kneza namestnika, ko je po gledališki predstavi dejal, da je tisto, kar je videl in slišal pri gledališki prireditvi, preseglo njegova pričakovanja. Prav tako je bila izjava Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla o zagrebških kulturnih ustanovah, ki si jih je ogledal zelo pohvalna za te naše stare hrvatske ustanove. Ban banovine Hrvatske je pri razstanku od Nj. kr. Vis. kneza in knezine na zagrebški postaji posebno poudaril veliko delo kneza namestnika, namreč konsolidacijo kraljevine Jugoslavije. Ko je izročil Nj. kr. Vis. knežinji Olgi prekrasen šopek cvetlic, je poudaril, da je to cvetje simbol ljubezni in zvestobe vseh žensk in otrok vsega naroda banovine Hrvatske.

Članek je opremljen s slikami o obisku Nj. kr. Vis. kneza namestnika in Kupincu. Razen tega prinaša »Zagrebački list« tudi članek pariskega »Tempsa« o pomenu tega obiska.

Budimpešta, 18. januarja. AA. Današnji »Pe-

Ministra dr. Krek in Tomić v zagrebški JRZ

Zagreb, 18. januarja. AA. Ob obisku v Zagrebu sta minister za telesno vzgojo Jevrem Tomić in gradbeni minister dr. Miha Krek obiskala krajevno organizacijo JRZ v Zagrebu in konferirala s strankinimi funkcionarji o tekočih političnih in strankarskih zadevah.

Politične novice iz Belgrada

Belgrad, 18. jan. m. Kakor vse dosedanje številke »Srpskega glasu«, se je tudi današnja številka pretežno pečala s sporazumom s Hrvati ter predvsem razpravljala o znani knjigi dr. Bitanića »Gospodarska podlaga hrvatskega vprašanja«. Današnja številka »Srpskega glasu« med drugim poroča, da je bil v Srbskem kulturnem klubu 5. januarja sestanek predsednikov in predstavnikov najvažnejših srbskih gospodarskih organizacij. Na sestanku so sklenili, da ustanovijo svet srbskih gospodarskih ustanov. Za predsednika sveta je bil izvoljen dr. Vladimir Djordjević, predsednik Društva industrijec in predsednik gospodarskega odseka Srbskega kulturnega kluba.

»Srpski glas« je v Belgradu dobil tudi pomočnika v novem tedniku »Srbski borac«. Kakor že naslov lista sam pove, je novi srbski politični tednik še neprimerno borbenejši od »Srpskega glasa«. Zaradi več člankov je oblast prvo številko zaplenila.

Belgrad, 18. jan. m. V zvezi z notranjopolitično situacijo se je danes popoldne sestel ožji izvršilni odbor demokratske stranke. Na sestanku so razpravljali o vseh vprašanjih, katera bo obravnaval v petek tudi plenum izvršilnega odbora demokratske stranke. Na ta sestanek je voditelj demokratov Ljuba Davidović pozval vse člane tega odbora iz notranjosti države.

Belgrad, 18. januarja. m. Politična skupina bivšega predsednika skupščine dr. Rybarja, ki je zadnji dni postala spet aktivnejša, je sklicala za jutri politično konferenco v Belgradu, na kateri bo govorilo več govornikov. Govoril bo tudi dr. Rybar o sporazumu s Hrvati.

Srbska kritika

novega volivnega zakona

V belgajski »Politiki« je priobčen predlog, kako naj bi se pravkar sprejeti volivni red spremenil. Najprej članek kritizira volivni red v teh le glavnih točkah: Vsak poslanski kandidat je vezan na kako državno strankarsko listo. S tem je marsikomu, ki bi bil sposoben, pa je zunaj vsake stranke, onemogočeno dati svoje sile državi na razpolago. Druga točka pa je ta: Ustanova državnih strankarskih list daje strankam pravico, da volivcem vsilijo svoje kandidate za poslance. — Tretja točka pa pravi, da bodo poleg kandidatov okrožnih list še kandidati državne liste, katerih bo nekako 50. Ti bodo še celo vsiljeni posameznim okrajem, ki bodo zaradi njih ostali brez svojega poslanca ali pa bodo dobili za poslanca enega izmed tiste petdesetorice, ki jih morda v tistih okrajih nihče ne bo poznal. Že itak bo mnogo okrajev ostalo brez poslancev. Zato predlog »Politike« predlaga:

»Da se izognemo slabim stranem projekta o volivnem redu, ga je treba takole spremeniti: 1. Odpravijo naj se državne strankarske liste, ki jih ni niti v volivnem redu za hrvatski sabor. 2. Na čelo vsake okrožne liste naj bo postavljen nosilec, ki ima prvenstvo v izvolitvi, če njegova lista doseže zahtevano število glasov. Okrožne kandidatne liste naj se ne večjejo na nobeno stranko. S tem, da postavimo nosilce okrožnih list, dajemo sposobnim ljudem priliko, da so lahko izvoljeni za poslance, političnim strankam pa, da bodo po svojih pravih zastopane v narodni skupščini.

Volivna okrožja naj volijo toliko poslancev, kolikor je v okrožju okrajev, upoštevajoč v tem tudi nosilca liste. Tako bi volivni okraj, ki njihov kandidat ne bi bil izvoljen, v nosilcu liste imeli svojega zastopnika. Tako bi ljudstvo prišlo do svojih pravih zastopnikov, tako bi se tudi naše politične stranke mogle pravilno organizirati. Poslanci, izvoljeni v svobodnih in tajnih volitvah bi bili zastopniki svojih političnih strank ter bi v narodni skupščini ustanovili svoje kluba, volili svoje vodstvo ter bi med ljudstvom s svojo polno veljavo lahko končno organizirali svoje stranke. Skupno število poslancev bi bilo enako skupnemu številu okrajev v državi. S tem bi bilo število poslancev za malenkost zmanjšano, ker bi odpadli nosilci državnih list.«

Belgrad, 18. januarja. AA. Ravnateljstvo za proučevanje in organizacijo kmetijstva za prehrano je dovolilo zavodu za higieno mesnih izdelkov veterinarske fakultete 20.000 din podpore za pripranje praktičnih tečajev iz higijene živeža za okrajne veterinarje. To je dokaz praktičnega sodelovanja tega ravnateljstva s sorodnimi ustanovami, ki se bavijo z proučevanjem ljudske prehrane.

ster Lloyd« priobčuje posebno poročilo dopisnika MTL. Poročilo obširno govori o zadnjem dnevu obiska Nj. kr. Vis. kneza namestnika in Nj. Vis. knezine Olge v Zagrebu. Poročevalec opisuje trenutek odhoda iz Zagreba in pravi, da se je kljub ostru zimi zbrala na trgu pred železniško postajo velika množica ljudstva, ki je prirejala Njunima kr. Visočanstvima in njunemu spremstvu navdušene manifestacije. Poročevalec opisuje nato vse podrobnosti od prihoda na postajo pa do odhoda dvornega vlaka in potem ugotavlja, da si je knez namestnik Pavle v kratkih treh dneh s svojo prikupno osebnostjo, s prisrčnostjo in neposrednostjo pridobil vsakogar, s komer je prišel v stik. Kakor je knez namestnik Pavle za obiska v Zagrebu prišel v stike ne samo z vodilnimi ljudskimi množicami, prav tako se lahko reče, da je ljubezniva individualnost in osebna prikljupljivost knezine Olge osvojila srce široke sloje hrvatske javnost.

Poročilo madžarske brzgojavne agencije pravi dalje, da so s političnimi uspehi uradnega obiska Nj. kr. Vis. kneza Pavla kar najbolj zadovoljni v Zagrebu in v Belgradu. V Zagrebu poudarjajo, kako enodušen in prisrčen je bil sprejem, ki ga je kneževski par doživel povsod. Ta sprejem se ne sme smatrati samo kot uspeh politike sporazuma, ampak tudi kot dokaz edinstva in discipliniranosti hrvatskih množic. V Belgradu, pravi dalje poročilo, je topli sprejem kneževskega para napravil kar najgloblji vtis, kar tudi ves tisk z velikim zadovoljstvom ugotavlja.

Na koncu pravi to zelo pozornost zbujajoče poročilo, da se je v srbskih in hrvatskih političnih krogih izkristaliziralo prepričanje, da obisk kneževskega para v Zagrebu ne pomeni samo konca prve etape za novo organizacijo države, ampak tudi uvod v novo važno poglavje.

Ali res pred vojno na Kavkazu?

Italijanski listi znova pišejo o nemških načrtih sovjetskega pohoda čez Kavkaz v Turčijo, Irak in Perzijo

Pariz, 18. jan. t. Tukajšnji »Temps« objavila spet dolgo poročilo svojega dopisnika v Rimu, v katerem je drugič obravnavala vprašanje sodelovanja Nemčije in Sovjetske Rusije v morebitni vojni v Srednji Aziji, kakor to izvaja iz pisanja nekaterih italijanskih listov. »Temps« ponočno navaja med drugim sledeče misli:

»Že nekaj dni objavlja italijanski listi poročila iz Berlina, iz katerih se sliši, kakor da bi Nemčija navduševala Sovjetsko Rusijo za to, naj čimprej sklene mir s Finsko in naj prenese svoje vojaško delovanje na drug prostor, namreč na Kavkaz. Razlog za takšno nemško prigovarjanje so očiti.

Prvič spoznava Nemčija, da se vojna na Finskem čedalje bolj razvija v neprihode svoje sovjetske zaveznice. Nemčija tudi čuti, da je njeno sedanje zavezništvo s Sovjetsko Rusijo, ki je tako barbarsko, napadla Finsko, kvarno za nemški ugled po svetu.

Drugič ugotavlja Nemčija, da je igrala na napačno karto, ko se je zvezala s Sovjetijo, toda zvezala se je v toliki meri, da je ločitev zaenkrat nemogoča. Zato Nemčijo boli, da je njen novi zaveznik, ki ga je dobila, namesto da bi bila Italijo ohranila, razgalil svoje slabosti na Finskem. Zato bi bilo Nemčiji po volji, naj se na Finskem čimprej vspostavi mir.

Tretjič uvideva Nemčija, da je sovjetska armada izgubila svoje upe na Finskem. Možnosti za udejstvovanje v Srednji in Balkanski Evropi pa so danes, ko sta Madžarska in Rumunija svoje meje že utrdili, malenkostne. Nemčija sama tudi ne vidi rada, da bi se sovjetske čete udejstvovale po južnovzhodno evropskem prostoru, odkoder dobiva Nemčija mnogo svojih potrebščin. Zato hoče Nemčija pozornost svoje sovjetske zaveznice obrniti drugam, proč od Evrope, proč tudi od tistega prostora, na katerega je tako ljubosumna Italija.

V teh okoliščinah je baje nemška vlada, tako govore po Berlinu in to se lahko čita med vrstami italijanskega tiska, sprejela v načrt sovjetski pohod od Kavkaza proti jugu, to se pravi čez Turčijo v Irak ter neposredno tudi v Perzijo, kjer ima

Anglija ogromne zaloge petroleja. S kratkimi besedami bi Nemčija želela, da sproži Sovjetsko Rusijo v vojno velikega obsega, daleč od evropskih bojišč na prostoru, ki bi lahko ogrožal življenjske pogoje Anglije in Francije.

Takšne so misli — tako poroča »Temps« dopisnik — ki so prišle čisto jasno do izraza tudi v člankih, ki sta jih nedavno priobčevala »Frankfurter Zeitung« in »Völkischer Beobachter« in ki so bili ponatisnjeni od italijanskega tiska. Nemški tisk tudi hudo napada Turčijo in v zvezi z njo mnogokrat omenja možnost vojne na Kavkazu.

»Resnica o bodočnosti leži na dnu — petrolejskih vrelcev« piše glasilo maršala Balba

Kakšno je sedaj stališče Italije? Italija zasleduje z najbolj živahnimi pozornostmi razvoj položaja. V mnogih italijanskih časopisih je bilo brati članke, ki so razmišljali o tekmovalstvu veseli na bližnjem vzhodu, tekmovalstvu, ki da je ena največjih nepoznanek bodočih mesecev. Po-

sebeno jasno je v tem vprašanju spregovorilo glasilo maršala Balba »Corriere Padano«, ki pravi, da se nahaja čista resnica glede dogodkov, ki se pripravljajo, na dnu — petrolejskih vrelcev. Zaenkrat Italija opazuje in posluša ter postaja prepričana, da zna v kratkem času treščiti na dnevni red novo veliko vprašanje, ki bo zajelo vzhod in Sredozemsko morje.

Tajnik fašistične stranke pravi:

Rim, 18. jan. t. Reuter: Generalni tajnik fašistične stranke Muti je imel danes daljši nagovor na tajniko pokrajini fašističnih združenj in voditelje krajevnih fašističnih organizacij. V svojem govoru je omenil tudi sedanji položaj v Evropi ter orisal stališče Italije. Med drugim je spregovoril naslednje značilne besede:

»Naj se nikdo ne zaziblje v utvaro, da bo dosedanje stališče Italije do evropske vojne ostalo takšno, kakoršno je trenutno.

Nemško mnenje o posvetu balkanskih držav v Belgradu

Berlin, 18. jan. t. »Frankfurter Zeitung« posveča razgovorom med turškimi podtajnikom v zunanem ministrstvu Menemendžogom in predsednikom bolgarske vlade Kisevanovim poseben članek, ki mu daje naslov »Status quo ali ne? — južnovzhodna Evropa pred belgradsko konferenco«. V tem članku poudarja nemški vladni list, da je zadnje čase posebno Turčija razvila izredno delavnost in da je dosegla v Bolgariji zelo velik uspeh, kakor je to objavilo tudi uradno poročilo o razgovorih med turškimi in bolgarskimi državniki. List podčrtava dejstvo, da sta obe državi sklenili, da bosta s skupne meje odpoklicali vojaštvo, in se čudi, kako je sploh bilo potrebno, da se vojaštvo odpoklicuje z meje zato, da bi potem nastopila doba pristranskega prijateljstva. Toda nemški list vidi v prizadevanju Turčije, ki da je danes popolnoma odvisna od Anglije in Francije, politično ofenzivo demokratičnih veselil na Balkanu. Ako se je torej Bolgarija pustila pregovoriti za iskreno prijateljstvo s Turčijo, je morala vedeti, da je to njeno prijateljstvo nekoliko več kakor prijateljstvo z nevtralnimi državami.

List podčrtava tudi dejstvo, da je zadnje čase tudi Rumunija pokazala nasproti Bolgariji dobro voljo. Kot dokaz za to navaja poslovilno večerjo, ki jo je rumunski zunanji minister Gafencu dal odhajajočemu bolgarskemu poslaniku, pri kateri priliki da je Gafencu govoril o Rumuniji in o Bolgariji v izredno pristranih besedah. Tudi tamkaj sluti nemški list politične vplive zahodnih veselil. Nato zaključuje svoj članek z naslednjo mislijo o zadržanju Jugoslovijev:

»Gotovo je, da bo pri urejanju Balkana igrala Jugoslavija kot nevtralna država, ki sama ne stavlja nobenih zahtev in na katero nikdo ne postavlja kakšnih zahtev, in ki je poleg tega še z najmočnejšo balkansko državo Italijo v prijateljskih odnosih, na belgradski konferenci tehtno vlogo. Zato je pomembno, da politični krogi v Belgradu posebno podčrtavajo stališče najstrožje nevtralnosti, kar izpričuje voljo, da Jugoslavija ne bo dovolila, da bi razni drugi propagandistični vplivi motili sklepe balkanske konference.

Angleški veleposlanik o mirovnih ciljih

»Nov red na osnovi medsebojnega sodelovanja po zgledu Francije in Anglije«

Pariz, 18. jan. t. Reuter: Angleški veleposlanik v Parizu sir Ronald Campbell (prej angleški poslanik v Belgradu) je imel v ameriškem klubu v Parizu govor, v katerem je razlagal vzroke, zaradi katerih sta Anglija in Francija danes v vojni proti Nemčiji. Dejal je med drugim, da gre v tej vojni

Smodnišnici zleteli v zrak v USA

Več hiš porušenih, več mrtvih in ranjenih

Washington, 18. jan. b. Včeraj se je zgodila strahovita eksplozija v smodnišnici Dupont-Nemours & Company, ki je pretresla vse mesto in okolice. Eksplozija je nastala ob 10.30, ko je bilo mnogo ljudi na ulicah. Eksplozija je porušila vse okoliške zgradbe. Zaradi strahovitega pritiska so popokale šipe v oknih na kilometre daleč. Neverjetna moč eksplozije se razvidi iz tega, da je odnesla strehe a hiš in razrušila zidovja, kakor bi bila iz papirja. Na mestu eksplozije je bilo skladišče, v katerem se je nahajalo 3000 kg nitroglicerina. V okolici nad 5 km so poškodovane vse hiše in druga poslopja. Mrtva sta dva delavca, pet pa težko ranjenih. Samo srečnemu slučaju je, da je zahvaliti, da ni bilo več človeških žrtev. To je že druga eksplozija v smodnišnici v zadnjih 24 urah.

Prva je bila v skladišču tvrdke American Dynamit Chemical Corporation. Pri tej eksploziji ljudskih žrtev ni bilo, pač pa je materialna škoda velika. Policija je takoj obkrožila zgradbo smodnišnice in uvedla preiskavo. Uprava Dupont društva zavrača mnenje, da gre za sabotažo. Opaža se tudi mnogo članov posebne policije, ki so se pojavili na mestu eksplozije. Preiskava se vrši v tem pravcu, da je ta tovarna mnogo trpela tudi za časa bivše svetovne vojne, ko je bila trikrat porušena in to meseca januarja, maja in oktobra 1916. Uprava smodnišnice je pred dvema tednoma nastavila 27 novih čuvajev, ki so podvojili stražo nad skladiščem, v katerem je bil shranjen

nitroglicerina. Današnji tisk prinaša izjavo ravnatelja tovarne, v kateri izjavlja, da smodnišnica ni bila namenjena v vojne svrhe, ampak izključno za potrebe ameriške industrije.

Dve eksploziji v Londonu Več hiš se je zrušilo

London, 18. jan. b. Danes dopoldne sta se v neki tovarni v severnem predmestju Londona dogodili dve eksploziji. Več oseb je mrtvih in ranjenih. Eksploziji sta bili tako silni, da se je zrušilo več hiš. V okolici 10 km so popokale šipe v oknih. Po drugi eksploziji je švignil visok stebel plamena iz porušene tovarne. Reševalna dela so bila zelo otežena. Poškodovana je tudi protestantska cerkev. Po eksploziji je izbruhnil požar, ki je uničil še preostale zgradbe. Nekaj oseb je mrtvih, medtem ko je število ranjenih veliko. Podrobnosti o eksploziji še ni. Policija in vojaštvo sta obkrožila mesto požara. Ognjegasi so takoj pričeli z gašenjem požara. Misli se, da je število mrtvih in ranjenih zelo veliko. Do sedaj še ni nobenih podatkov, kakšne vrste je ta tovarna in kaj se je v njej izdelovalo. Prebivalstvo je bilo zelo prestrašeno, ker je mislilo, da gre za zračni napad nemških letal. Eksplozija se je čutila 40 km daleč. Uvedena je preiskava, da dožene vzroke eksplozije.

Morda bo kmalu bila ura, ko bo Italija prisiljena, da zgrabi za orožje.

V nadaljevanju svojega govora je izjavil, da italijanski fašizem nima nič skupnega ne z demokratičnimi ne z boljševističnimi nauki in z buržuazijo. To so nauki, ki do temeljev nasprotujejo fašističnim zamislim in s katerimi fašizem nikdar ne bo iskal kompromisov.

V mednarodnopolitičnih krogih je ta izjava vrhovnega tehniškega voditelja stranke, ki danes predstavlja Italijo, vzbudila veliko zanimanje. Nekateri tuji diplomati in časnikarji menijo, da je generalni tajnik Muti hotel v prvi vrsti naglasiti popolno neodvisnost italijanske politike na področju mednarodnih odnosov. Kajti v fašističnih krogih so le z nevoljo prenašali neprestana namigovanja francoskega in angleškega tiska, češ, da pomenijo nedavne spremembe v italijanski vladi dejanski odmak Italije proč od Nemčije in približanje k Angliji in Franciji, ter da bo italijanska zunanja politika kmalu odločno nastopila na stran zahodnoevropskih zaveznikov veselil. Muti je na ta namigovanja tudi odgovoril, ko je dejal: »Nedavne spremembe v vodstvu stranke in v vladi naj nikdo ne razlaga kot kakšno morebitno spremembo smeri, ki jo fašistična revolucija sledi od prvih početkov revolucije«.

V mednarodnih krogih pa s posebnim povdarkom opažajo, da tajnik fašistične stranke med idejnimi nasprotniki fašizma in Italije ni omenil narodnega socializma, iz česar izhajajo, da hoče italijanska politika v kolikor tiče Nemčije ostati na stari črti sodelovanja. Popisovanje na Madž.

Popisovanje ljudstva na Madžarskem

Budimpešta, 18. januarja. AA. Stefani: Ministrstvo za notranje zadeve je objavilo naredbo, da se morajo vsi Madžari med 12 in 70 letom ter vse Madžarke med 16 in 50 letom javiti pristojnim oblastem, da dobi vlada potrebne statistične podatke za primer, da bi bilo treba vse Madžare zaposliti pri delu za narodno obrambo.

Nemški vtisi o novi japonski vladi »Vlada admiral Jonaja je presenečenje«

Amsterdam, 18. jan. t. Havas. Tukajšnje časopisje objavlja poročila, iz Berlina, iz katerih izhaja, da nove japonske vlade v Berlinu niso sprejeli s posebnim navdušenjem. V Berlinu so namreč pričakovali, da bo z novo vlado na Japonskem mogoče okrepite tudi vojaško sodelovanje in ne samo gospodarskega.

Niso se pozabili, da je bil sedanji predsednik japonske vlade admiral Jonai v prejšnji vladi princa Konoje tista odločilna osebnost, ki je preprečila, da Japonska takrat ni sklenila z Nemčijo vojaške zveze, ampak se izključno omejila na sodelovanje v okviru pakta proti Kominterni. Nemški listi, ki o japonski vladi poročajo, so malo zgovorni in v svojih razlagah prav tako suhoparni, kakor je sovjetski tisk. »Kölnische Zeitung« gre nekoliko dalje, ko pravi, da je vlada admiral Jonaja presenetljiva. List sicer neče nič prerokovati o delovanju nove japonske vlade, toda že začetki sami so pokazali, da se ni treba predajati prevetkim upanjem. Vendar pa izražajo nemški listi upanje, da tudi nova japonska vlada ne bo žrtvovala svojih znosnih odnosov s Sovjetsko Rusijo v korist popolnemu zbližanju z Združenimi državami Severne Amerike.

Novi potresi v Turčiji

Spet 400 hiš porušenih

Istanbul, 18. jan. t. Reuter: Iz severne Anatolije so prišla poročila, da se potresni sunki nadaljujejo. Ponoči in davi je bilo na istem prostoru, kjer je bila nedavna potresna katastrofa, osem zaporednih potresnih sunkov, ki so porušili spet 400 hiš. O kakšnih smrtnih žrtvah do zdaj še ni poročil. Iz Ismidta poročajo, da so tam poplave, ki jih je povzročil nedavni potres, povzročile ogromne plazove, ki so se z višine 400 metrov udri proti dolini in tamkaj zasuli dve vasi in uničili dva mostova ter zamašili tok reke, tako da se je razlila po

dolini. Poplave v pokrajini Brusa trajajo dalje in je bilo od včeraj do danes poplavljenih spet 15 vasi.

Komunistični tisk prepovedan v Belgiji

Bruselj, 18. jan. AA. Listi čestitajo vladi k njenemu odločnemu stališču, ki ga je pokazala v sedanjem položaju in volji, zoperstaviti se vsem nasprotnikom. Po ukinitvi in prepovedi komunističnih listov in publikacij je bil prepovedan danes tudi organ flamskih nacionalistov »Folk en Staat«. Ta sklep vlade se tolmači tako, da je vlada odločena postopati nepristransko in odločno proti vsem onim, ki bi s svojim delom mogli škodovati nacionalni ideji. Ni izključeno, da bi ta akcija vlade šla še naprej tako, da bi razpustila gotove politične stranke, kajti v Belgiji stranke niso ustanovljene na osnovi kakih posebnih zakonskih predpisov. Vlada ima odlično orožje za borbo proti protidržavnemu delovanju posameznih strank. To orožje so zakoni, ki so bili sprejeti v začetku evropskega spopada in ki omogočajo vladi najstrožje postopati proti onim, ki bi vršili propagando na račun tujine.

Napredek pri zdravljenju raka

Berlin, 18. jan. AA. DNB: S pobudo znanege rentgenologa prof. Hönischia iz Hamburga se je dosegel znaten napredek pri zdravljenju raka. Siemensovo podjetje je zgradilo s sodelovanjem tvrdke Osram najmočnejšo rentgenosko zdravilno napravo sveta z napetostjo dveh milijonov voltov. Ta naprava ima isto žarkovno moč kakor 10 kg radija. Stroški te naprave so pa nekaj deset tisočkrat manjši od cene za omenjeno količino radija. To zdravilišče je namenjeno izključno zdravljenju raka. Z aparaturom se bo zdaj zeznana cela vrsta medicincev in rentgenologov, postavili jo bodo pa v institutu za medicinsko raziskavanje raka. Na vsem svetu ni nobene takšne naprave več, ki bi dajala toliko možnosti za medicinsko raziskavanje kakor ta najnovejša nemška naprava za zdravljenje raka.

Nov protiletalski top

Washington, 18. jan. AA. Stefani: Vojnemu ministrstvu je bil ponujen nov model protiletalskega topa, ki lahko izstrelji 200 krogel v minuti. Izstrelki lahko dosežejo višino 9000 m.

Gospodarstvo

Konferenca gospodarskih zbornic v Ljubljani

Ljubljana, 18. januarja. Danes je bil drugi dan konference gospodarskih zbornic, na katero so razpravljali o davčni reformi, ki je izšla zadnje dni preteklega leta.

Najprej so se zastopniki zbornic sestali s pomočnikom ministra financ g. dr. Filipčičem, nato pa se je ob 11 začela plenarna seja konference. Predsednik g. Ivan Jelačin je sporočil, da so bile na interni konferenci pretresane nekatere solucije in bodo gospodarske zbornice svoje predloge ponovile v najbolj konkretni obliki. Za njim je spregovoril sam pomočnik finančnega ministra gospod. dr. Filipčič.

Izjava pomočnika finanč. ministra

Iz govora pomočnika finančnega ministra gospod. dr. Filipčiča posnemamo, da je po njegovem mnenju jasno, da na tej konferenci ni mogoče priti do konkretnih zaključkov, ker se tako važna vprašanja lahko rešujejo samo na osnovi pismenih predlogov, katere je treba proučiti skupno z njih sestavljalci in pregledati možnosti pravične in prave rešitve. Nadalje je dejal g. dr. Filipčič, da je bilo pri vsej davčni reformi storjeno po najgloblji veri vse vlade omo, kar zahtevajo neobhodno državne potrebe. Čeprav se je delo hitro, je bila vsa reforma temeljito pretresana, zlasti v njenih osnovnih načelih. Mogoče so v tehničnih detajlih težave, ki se pa dajo popraviti brez škode za efekt, katerega pričakuje država od te reforme. Sam način uveljavljanja te reforme najbolj kaže, da se mora začeti reforma takoj izvajati. Ponovno izjavlja, da ne bodo vpoštevani predlogi, ki bodo šli za tem, da se izvajanje reforme odgodi. Praksa bo pokazala, da je v interesu samega gospodarstva, da pride do izenačenja davkov in da se davki plačujejo in odmerjajo enakovredno, po objektivnem kriteriju, da ne bo to prepuščeno samovolji davčnih organov. V sedanjem času nismo mogli izvršiti popolne izpremembe davčnega sistema. Sedanja davčna reforma je izredni davek. Finančno ministrstvo se bo rado okoristilo s predlogi na tej razpravi in bo pristalo na gotova olajšanja, ki ne bodo škodljiva prihodnjemu efektu. Finančni minister in njegovi sodelavci hočejo še nadalje vzdržati kontakti z zastopniki gospodarskega sveta. Če bi bilo dovolj časa, bi bili gospodarski krogi konzultirani, toda to zahteva veliko časa. Finančno ministrstvo bo razpravljalo o vsakem predlogu, ki se da izvesti, v mejah možnosti z ozirom na finančni efekt. Smatra, da je treba vse predloge konkretno izdelati in jih predložiti finančnemu ministrstvu, ki jih bo s svojimi strokovnimi referenti temeljito proučilo, to pa bo šele baza za nadaljnje razgovore. Ponavlja, da bo to stvar finančnega ministrstva z najboljšo voljo vzel v pretes in kolikor mogoče vpoštevati predloge gospodarskih zbornic, ker minister financ ve, da je močno gospodarstvo najboljše zasloba države.

Načelna razprava

Nato je pomočnik finančnega ministra odšel na finančno ravnateljstvo, kjer je imel več razgovorov, jutri pa odide v Zagreb. Začela pa se je načelna debata o obsegu sedanje davčne reforme. G. Djoka Curčić (Centrala industrijskih korporacij) pravi, da je že prejšnja slaba devizna situacija zelo zmanjšala obseg industrijskega dela, ki danes stagnira, nasprotno pa je kmetijska proizvodnja na višini. Sedanja davčna reforma, ki pravi, da je cilj zaščiti kmetu, ko kmetu bolj škodovala kot koristila. Ker se obseg poslov zmanjšuje, tudi ne bo imela pričakovane fiskalne učinka. G. dr. Ante Bojanić (Industrijska zbornica, Belgrad) pravi, da je zakonska reforma vzeta iz zakonodaje drugih držav, ter je mnenja, da naj bi se vpoštevale tudi one strani te zakonodaje, ki so za gospodarje koristne, ne pa samo one, ki so ugodne za fiskus. Posebno smatra, da se naj davki smatrajo pri družbenem davku in pridobitini za očitno postavko, kakor to pozna tudi druga zakonodaja, zlasti če so plačani ob pravem času. Nadalje naj ministrstvo financ točno objavi, kaj je prav za prav specialni prispevek, kaj je prav za prav dopolnilni davek, da bomo vedeli ali imamo opraviti z neposrednimi davki ali ne. Če se jih proglasi za direktne davke, bo potem šele gospodarstvo čutilo teže davčnih in samoupravnih bremen. G. dr. Vid Gjurgjević (Trgovinsko-industrijska zbornica) je prečital svoj referat o neposrednih davkih. G. inž. Blagota Radović (Trgovinsko-industrijska zbornica v Podgorici) opozarja na stanje v zetski banovini, kjer še v mnogih krajih ni katastra in bo zaradi tega davčni donos zemljarine manjši kot bi bilo treba. V pogledu davkov smo v neizvestnosti tudi glede banovinskih in občinskih preračunov, kar je zelo škodljivo gospodarstvu. G. dr. Cvetko Gregorić (Centrala industrijskih korporacij v Belgradu) opozarja posebno na formo davčne zakonodaje, ki vzbuja neugodne občutke. Ugotavlja, da financira državna potreba samo takozvano mestno gospodarstvo: industrija, obrtniki in trgovci, t. j. komaj 10% vsega prebivalstva. Opozarja na delo zadruge, ki niso bile pritegnjene k obdavčitvi. Reforma bo imela za posledico propad številnih davčnih zavencev, kar bo imelo negativne posledice v bodoče, ko bodo odpadli številni davkoplačevalci. Posebno pa so sedaj poostrene doklade. Končno je g. dr. Gregorić govoril še o obsegu o davku na poslovni promet. G. Josip Galovac (Trgovinsko-industrijska zbornica, Osijek) govori o uvedbi obveznega vodenja knjig, kjer smatra, da se mora v tem pogledu najti pameten in primeren način in sicer tako kot bi take knjige in njih ustroj predložile zbornice. Zlasti pa je potrebna glede davkov pravna sigurnost, da gospodarstvo ne bo prepuščeno samovolji uredništva. G. Grag. Ilić (Trgovinsko-industrijska zbornica, Skoplje) smatra, da bi moral finančni minister za izredne potrebe države apelirati na prav vse sloje prebivalstva. Posebno sedaj bi se morale predhodno zaslišati gospodarske korporacije, ker bo nova davčna reforma ostala dalj časa v veljavi. Vsekakor mora biti tudi v obdavčenju meja, ki je znosna za gospodarstvo.

Tudi inženirske zbornice z gospodarskimi

V imenu Zveze inženirskih zbornic je govoril inž. Milan Minić, ki se je pridružil v imenu korporacije akcij gospodarskih zbornic. Istotako se pridružuje akcij gospodarskih zbornic tudi Inženirska zbornica v Belgradu, katere delegat je bil g. inž. Siniša Švabić. Ta je posebno opozoril na položaj onih podjetij, ki imajo javna dela, po novi davčni reformi. Prvo leto morajo ta podjetja izkazovati izgubo, ker od države ne dobe nič, dokler ni vsaj nekaj dela dovršenega. Če pa izkazujejo izgubo, bodo morala plačati minimalni davek, kar

je nemogoče ob današnjem povišanju cen materiala in mezd.

Debata o pridobitini

G. Borislav Stojankić (Trgovska zbornica, Belgrad) opozarja na težave, ki so zvezane s trgovino ob inventarju (popisu) zalog. Tedaj se številno blago ne izkaže v svoji prvotni vrednosti, ampak ga je treba vnesti s popustom v bilanco. Če bodo tudi po novem zakonu to delali, potem zapadejo težkim kaznim. Zaradi tega je treba trgovini omogočiti v bodoče oceniti njene zaloge po stvarni vrednosti. Pa še nekaj: ali bo imela davčna oblast dovolj strokovnjakov, ki bodo pravilno vršili oceno pravih odpisov. Zaradi tega naj davčne oblasti ne delajo trgovcem nobenih ovir pri njih pravilnem ravnanju v inventarju. G. dr. Ljubomir Božić (Trgovska industrijska zbornica, Petrograd) opozarja na nevarnost v naši žitni trgovini. Povišanje davkov je ravno tako kot povišanje prometnega davka in tega žitarska trgovina z velikim prometom in malim zaslužkom ne prenese. Navaja, da je po novem letu odpravilo svojo žitno trgovino od 13 trgovcev v Petrogradu že 12. Ilić (Skoplje) smatra, da bodo morala tudi majhna industrijska podjetja najemati si sedaj knjigovodje, ki jih bodo stali vse čisti dobiček. G. Aleksander Jovanović (Trgovska zbornica, Belgrad) smatra, da naj se za male trgovce ne bi predpisovalo obvezno vodstvo knjig. Končno mora davčna oblast ali verjeti knjigam ali pa naj sploh sama popolnoma prevzame odmero davka. Zlasti naj se oproste plačevanja minimalnega davka trgovci onih strok z velikim prometom, pa malim zaslužkom. G. Albin Smrkolj (Ljubljanska Zbornica) se zavzema za to, da naj se meja za knjigovodje postavi višje. Odpravi naj se minimalni davek v žitni trgovini kakor tudi v trgovini s kolonialnimi predmeti na debelo, ker tu zaslužek ni v nobenem razmerju s prometom. Za družbe z omejenim zavezom naj se vpelje prehodni režim. G. Dragoljub Sjenički (Trgovska zbornica, Belgrad) zahteva, naj se da pojasnilo o tem, kaj so mednarodna prevoznika podjetja. D. dr. Stevan Popović (Industrijska zbornica) se zavzema za to, da bi se mali mlini oprostili obveznosti vodstva knjig in da se njih davčna osnova ne ugotavlja po knjigah. G. dr. And. Curčin (Dubrovnik) predlaga, naj se odmeri pridobitina takoj po davčnem odboru, če davčne oblasti ne poznajo knjig. G. Julije Krajačević (Novi Sad) smatra, da naj bi se tudi za male opekarne ne predpisovalo obveznost vodenja knjig. G. Josip Kavčič (Ljubljanska Zbornica) smatra, da je potrebno delati na kompromis. Danes imajo gospodarske organizacije dovolj legitimacije, da po dajo svojim zahtevam primeren poudarek. Zlasti je potrebno ustvariti predpogoje za prehod v novo stanje. Smatra za nujno potrebno tudi amnestijo za nazaj, kar je do sedaj vsebovala vsaka večja davčna reforma. S tem je bila specialna debata o referatu o pridobitini g. dr. Marodića zaključena in je referent g. dr. Marodić sumiral vse predloge, ki bodo prišli v resolucijo.

Bilanca Narodne banke

Dividenda 316 (lani 360) din

Belgrad, 18. januarja. Včeraj je bila pod predsedstvom guvernerja g. dr. Dragotina Protića bilanca seja upravnega sveta Narodne banke. Na tej seji je bil sprejet računski zaključek banke za lansko poslovno leto. Nadalje je bilo sklenjeno na seji, da bo redni občni zbor delničarjev Narodne banke dne 3. marca. Na dnevnem redu obnega zbora je tudi volitev polovice upravnega sveta Narodne banke.

Iz računa zgube in dobička posnemamo, da so znašali lansko leto izdatki (vse v tisočih din, v oklepajih podatki za leto 1938): upravnih strok in plače itd. 70.279 (57.681), amortizacijski odpisi 21.295 (16.821), odpis dvomljivih terjatev 24.500 (8.006), take in stroški pri vterjanju terjatev 182 (201), čisti dobiček 52.709 (52.913). — Dohodki pa so znašali: menične obresti 86.289 (70.113), obresti lombardnih posojil 6.251 (6.411), dohodek od depozita v inozemstvu 535 (815), dohodki od vrednostnih papirjev 16.468 (12.078), obresti finančnega ministrstva za eskontiranje blagajniških zapiskov 414, obresti od eskonta bonov državne brambe 36, dohodek od že odpisanih terjatev 5.981 (10.149), dohodek od obresti in stroškov že odpisanih terjatev 1502 (2.008), razni dohodki 52.518 (34.049).

Čisti dobiček banke se giblje na isti višini kot za 1938. Čisti dobiček bo razdeljen takole: rezervnemu skladu 10.000 (12.000), državi 17.293 (15.978), in delničarjem preostane 25.445 (24.040) tis. din. To omogoča zopet razdelitev iste dividende delničarjem kot za leto 1938, namreč 400 din na delnico, imenske vrednosti 8000 din. Toda to je bruto-dividenda, katero je treba zmanjšati za davki. Brej je znašal dividendni davek 10%, torej 40 din, sedaj pa znašajo davki 84 din na delnico, tako da bodo delničarji dobili čistih samo 316 din (za 1938 360 din) na delnico.

Stanje naših kliringov

Po podatkih Narodne banke je bilo stanje naših kliringov naslednje dne 15. januarja (v oklepajih razlika v primeru s stanjem dne 8. januarja). Aktivni kliringi: Nemčija 9.934.000 (+ 1 milij. 992.000) mark, češkomoravski protekt. 45.459.000 (+ 14.858.000) kron, Bolgarija 1.007.000 (— 114.000) din in Španija 2.935.000 pezeta.

Pasivni kliringi: Italija 53.963.000 (— 4.871.000) din, Madžarska 32.355.000 (— 1.517.000) din, Rumunija 27.192.000 (+ 3.345.000) din, Turčija 5 milij. 693.000 (+ 662.000) din, Slovaška 1.467.000 (+ 461 tisoč) kron, Francija 250.000 (+ 250.000) franc. frankov in Poljska 26.896.000 din.

Naše terjatve v Nemčiji in protektoratu so se zelo povečale, na drugi strani pa so se zmanjšale naše obveznosti v Italiji in na Madžarskem. Med pasivnimi kliringi so se povečale naše obveznosti v Rumuniji. Nov je kliring z Francijo v emislu nove trgovine in plačilne pogodbe.

Hmeljska kupčija

Celje, 18. januarja. Bogata in lepa je Savinjska dolina, to pogosto slišimo, ko se kje govori o Savinjski dolini. Da je lepa, bo vsak Savinjanec prav rad priznal, da pa je bogata, bo savinjski hmeljar zanimal. Res je, da dobimo nekatero srečno leto nekaj stotakov ali celo tisočev za hmelj, a to je redko, saj je

Popoldanska razprava

S tem je bila popoldanska razprava zaključena. Popoldne je bila pod predsedstvom g. Miljutina Stanojevića iz Belgrada podobna debata o ostalih točkah dnevnega reda in o referatih, pri katerih je sodelovalo veliko številno govornikov. Nato je bila sestavljena naslednja resolucija:

Resolucije

Trgovinske in Industrijske zbornice kakor tudi mnogo važnejše gospodarske korporacije iz vse države so se na konferenci, ki je bila dne 17. in 18. januarja v Ljubljani, po poslušanju vseh predloženih referatov glede poslednjih sprememb in dopolnitev davčnih predpisov in po izrpnih strokovnih debat o njih soglasno zedinile v naslednjem:

a samo objavilo je zadnja davčna novela izzvala v velikem delu davčnih zavencev ogromno iznenadenje in negodovanje. Negodovanje je nastalo posebno zaradi tega, ker so bili važni ukrepi objavljeni brez karšnegakoli sodelovanja z zbornicami, ki so bile pa z zakonom v prvi vrsti ustanovljene za to, da so posvetovalni organi kr. vlade v reševanju vprašanj, ki so direktnega interesa za narodno gospodarstvo.

Posebno pa je omenjeno iznenadenje in negodovanje prišlo do izraza ob podrobnem spoznavanju odredb te novele.

Predvsem je povišanje obremenitve v posameznih oblikah neposrednih davkov toliko, da bi v mnogih primerih, n. pr. pridobitine ali družbene davka prešla obremenitev samo osnovo, odn. ves čisti dohodek davčnega zavezanca, kar se z ničemer ne more opravičiti niti se ne sme dovoliti.

Zatem so novi predpisi o vodenju poslovnih knjig pri zavezancih pridobitini, posebno pa predpisi o knjigah iz 1939 taki, da so v veliki večini primerov neuporabni ter bi bili dotični davčni zavezanci sigurno izpostavljeni drakonskim kaznim brez svoje krivde.

Končno so nove kazni, kakor rečeno, drakonske, kaznivla dela pa nejasno ugotovljena ter se nahajajo davčni zavezanci v skrajni neizvestnosti in popolni odvisnosti od davčnih oblastev v tem oziru.

Vsemu temu je treba dodati še dejstva, da k novi davčni noveli ni bila dodana nobena dokumentirana motivacija za take važne ukrepe, povišane pa so tudi nekatere druge davščine. Na drugi strani pa so izvršene davčne osvoboditve v nasprotju z načelom splošne davčne obveznosti.

Poznavajoč točno razpoloženje svojih pripadnikov smatrajo omenjene zbornice in korporacije za svojo dolžnost, da izjavijo, da se njih pripadniki popolnoma zavedajo tega, da izredne razmere, v katerih se nahaja danes Evropa, v njej pa tudi naša država, imperativno nalagajo tako državi kot državljanom izredne dolžnosti. Isto tako so pripravljeni, da državi tudi vso svojo materialno podporo, da bi se zadovoljile vse sedanje izredne državne potrebe, posebno pa potrebe državne obrambe.

Da bi se odklonile neželjene posledice te novele, dostavlja konferenca ministrstvu financ dokumentirane predstavitve o vseh vprašanjih, ki so bila v razpravi na tej konferenci in prošl g. ministra financ, da omogoči predstavnikom gospodarskih zbornic in korporacij, da na temelju teh spomenic s predstavniki ministrstva financ izdelajo predlog za spremembo zadnje davčne novele.

Resolucija je bila soglasno sprejeta, nakar je bila konferenca zaključena.

nekaj let hmeljska kupčija naravnost zaspala, Savinjanec pa so kljub temu pridelovali hmelj, prodali so ga pa po tako nizkih cenah, da ni bilo niti delo plačano. Hvala Bogu, lani in predlanskim so se zadovoljili. Preteklo leto so pridelali nekoliko manj kot druga leta, skupno le nekaj 20.000 stotov, kakih tisoč stotov pridelka pa je uničila toča. Posebno je toča prizadela hmeljarje v vranskem okolišu in hmeljarje med St. Petrom in St. Pavlom, kjer je oklestila hmelj v precej širokem pasu. Kljub manjšemu pridelku hmelja pa so bili hmeljarji v preteklem letu zadovoljni. Kakovost lanskega pridelka je bila v splošnem prav dobra in tudi cena se je povišala. Ob izbruhu vojne so se hmeljarji že bali, da s hmeljsko kupčijo ne bo nič, pa je Bog dal, da se vojni vihar ni razširil tudi nad našo državo. Ko je prenehala bojazen in verjetnost, da bi se tudi Italija zapletla v vojno, so inozemske trditve kupile precejšen del našega pridelka. V začetku so plačevali za hmelj kg po 40 din, pozneje je cena padla na 38—35 din za kg, živahnost pa je postalo, ko so nove trditve posegle v kupčijo. Cene so se dvignile na 45 ter 50 do 55 din, zadnji čas že za boljše blago 60—65 din za kg. Sedaj imamo še prav malenkostne zaloge lanskega pridelka, te pa so v zelo čvrstih rokah in zato ni prišlo do novih zaključkov.

V preteklem letu je bilo, če računamo povprečno, na hmeljskem trgu 80 milijonov din prometa. Ogromna številka, skoraj ne bi verjeli. Pa je tako. Seveda niso vse to vtaknili v žep Savinjanca. Če preračunamo stroške, ki jih ima hmeljar, pa se ne bomo prav nič čudili. Hmeljarji plačajo letno več milijonov din za hmeljeve, ki jih dobivajo iz gozdnatih krajev širom Slovenije, tako da imajo ti kraji posredno korist od hmeljarstva. Okrog 8000 (včasih še več) obiralcev in obiral prihaja vsako leto obirat hmelj v Savinjsko dolino iz raznih siromašnih krajev Slovenije in celo iz Hrvaške. Ti obiralci odnesejo letno iz Savinjske doline približno 5 milijonov din. Kaj še delo, gnojilo, škropljenje proti številnemu mrčesu, ušem, pajku itd. Vse to stane težke denarje in dela velike skrbi hmeljarju. Hvala Bogu, letos je bil hmeljar plačan vsaj za svoje delo in še nekaj dinarjev si je lahko dal na stran, da si nakupi drugih življenjskih potrebščin. Da bi bilo le prihono leto vsaj tako! Treba bo, da poskrbimo za čim boljši pridelok in naš štajerski savinjski hmelj bo osvojil pivovarsko industrijo, s čimer bo našemu hmeljarstvu zagotovljen obstanek.

Morda bo kdo mislil, da hmeljarji sedaj počivajo. Ne! Vedno morajo skrbeti za naprej. Sedaj jim dajejo skrb hmeljeve. Treba je misliti na škropljenje, saj brez škropljenja ne gre, izposojati pa si jih tudi ne morejo. Prav tako je tudi s sredstvi za škropljenje. Za zatiranje peronosore morajo kupiti bakreno apno. Pameten hmeljar si bo že sedaj nabavil, kar je potrebno, ker pozneje bo gotovo dražje.

Tako hmeljarja skrbi, kaj bo kupil z denarjem, ki mu ga je prinesel lanski pridelok. Pa dela rad, ker je to njegov kruh. Svet pravi, da je lepa Savinjska dolina in bogata, mi pa pravimo, da so Savinjanec pridni in si težko služijo svoj kruh.

Preselitev družbe Jugo-guma. Na občnem zboru delničarjev trditve Jugo-guma, d. d. v Belgradu, je bilo sklenjeno prenesti družbeni sedež iz Belgrada v Zagreb. — Družba, ki ima glavnice 0,5 milij. uel. 1934, se peča s prodajo proizvodov italijanske tvornice gumija Pirelli in je imela že doselej podružnice v Zagrebu.

Borze

Dne 18. januarja.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 6.957.455 din. Efektni promet na belgrajski borzi je znašal 0,5 milij. din.

Ljubljana — uradni tečaj

London 1 funt	174.50—177.70
Pariz 100 frankov	98.62—100.92
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold	2350.25—2388.25
Bruselj 100 belg	745.00—757.00

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt	215.56—218.76
Pariz 100 frankov	121.89—124.19
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 gold	2902.71—2940.71
Bruselj 100 belg	920.11—932.11

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.70—14.90
--------------------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring

Solun 100 drahem	82.15—82.85
----------------------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring

Solun 100 drahem	82.15—82.85
Sofija 100 lev	97 blago

Curih. Belgrad 10, Pariz 9.985, London 17.62, Newyork 446, Bruselj 7505, Milan 22.50, Amsterdam 236.95, Berlin 178.60, Stockholm 106.15, Oslo 101.35, Kopenhagen 8605, Sofija 5.30, Budimpešta 79, Atene 3.35, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.30, Buenos Aires 101.375.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 421.50—424.50

v Zagrebu 423 blago

v Belgradu 422.50—424

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 97.50—98.50, agrarji 50—52, vojna škoda promptna 421.50—424.50, begunške obveznice 74—76, dalm. agrarji 69.50—71, 8% Blerovo posojilo 91.50 do 96.50, 7% Blerovo posojilo 85—87, 7% posojilo Drž. hip. banke 98—99.50, 7% stab. posojilo 98 do 99.50. — Delnice: Narodna banka 7350—7500, Trboveljska 235—245.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 97 denar, agrarji 52 blago, vojna škoda promptna 423 blago, begunške obveznice 74.50 blago, dalm. agrarji 69 blago, 4% severni agrarji 52 blago, 6% šumske obveznice 68.50 blago, 8% Blerovo posojilo 94 do 97, 7% Blerovo posojilo 86.50—88, 7% stab. posojilo 97 blago. — Delnice: Narodna banka 7300 denar, Priv. agrarna banka 192—196, Trboveljska 237.50—240 (235, 240), Gutmann 55 blago, Sladk. tov. Osijek 135 denar, Osj. livarna 160 blago.

Belgrad. Drž. papirji: vojna škoda promptna 422.50—424, begunške obveznice 75—75.25 (75), dalm. agrarji 69.50—70 (69.75), 4% severni agrarji 52 blago, 6% šumske obveznice 67.50—68.50, 8% Blerovo posojilo 95.50 denar (96), 7% Blerovo posojilo 87 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 99.50 denar. — Delnice: Nar. banka 7425—7500 (7400), Priv. agrarna banka 191—193 (192).

Žitni trg

Novi Sad. Otrobi bač, srem. 120—122, ban. 117—119. — Tendence neizpremenjena. — Promet velik. — 19. januarja bo borza zaprta.

Živinski sejmi

Zivinski sejem v Kranju dne 15. jan. 1940. Doga: 43 volov, 13 krav, 11 telet, 1 junica, 1 bik, 35 svinj in 90 prašičev. Prodanih je bilo: 22 volov, 9 krav, 11 telet, 1 junica, 1 bik, 20 svinj in 16 prašičev. — Cene so bile naslednje: vol 1. vrste 6.50, II. vrste 6, III. vrste 5.50 din, telica 1. vrste 6.50, II. vrste 6, III. vrste 5.50 din, krave 1. vrste 5.25, II. vrste 5, III. vrste 4.75 din, teleta 1. vrste 8.50, II. vrste 7 din, prašiči špeharji 10.50—11.75, pršutarji 9.50—10.50 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 14 din, II. vrste 12 din, III. vrste 10 din, svinjina 14—18 din, slanina suha 24 do 28 din, svinjska mast 21—22 din, čisti med 24 do 26 din, neoprana volna 26—28 din, oprana volna 36—38 din, goveje surove kože 14—16 din, telečje surove kože 18 din, svinjske surove kože 12 do 14 din za 1 kg. — Pšenica 2.50, ječmen 2.25, rž 2, oves 2, koruza 1.75, fižol 6—7, krompir 1.50, lucerna 1.25, seno 1, slama 0.75, jabolka I. vrste 6, II. vrste 5, III. vrste 4, pšenična moka 3.50—4, koruzna moka 2.50—3, koruzni zdrob 3.50, ajdova moka 4—6.50, ržena moka 3—4 din za 1 kg. — Drva 110—115 kub. meter, jajca 1.50 komad, mleko 2—2.50 liter, surovo maslo 34—38 din kg.

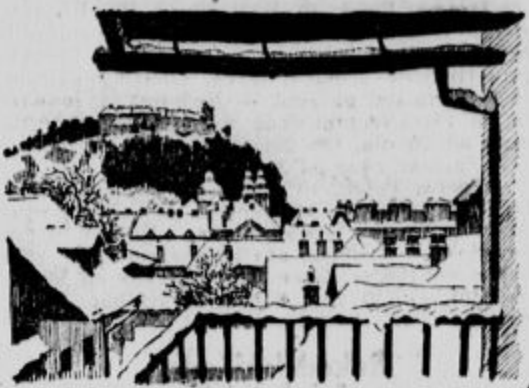
Razširjenje izvozne kontrole. Devizni odbor je na predlog uvoznega odbora sklenil, da se počenši s 15. januarjem 1940 izvozna kontrola razširi na tele predmete: car. tar. št. 50 konji vseh vrst, 72 kozja in zivala diaka in tar. št. 80: sušena in nasoljena čreva vseh vrst. V kolikor je kakšen denarni zavod izdal v času od 15. decembra do 15. januarja izdal kakšno potrdilo za izvoz konj, mora o tem takoj telefonsko obvestiti, nato pa še pišmenom izvozni odesk deviznega ravnateljstva.

Zelezna industrija v Varešu. Dividenda tega podjetja za 1938-39 (poslovno leto je zaključeno z 31. marcem) znaša kot za prejšnja leta 4.50 din za kupon, t. j. 4.50 odotokov. Superdividenda znaša 100 (za 1937-38 750) din bruto.

Privilegirana delniška družba drž. tvornice svile. V trgovinski register je bila vpisana Privilegirana delniška družba državnih tvornic svila v Belgradu. Glavnica znaša 30 milij. din in je razdeljena na 30.000 delnic po 1000 din imenke vrednosti. Namen družbe je odkupovati svilene kokone, predelovati kokone in vnovčevati proizvode, imitirati obveznice z državno garancijo ali brez nje. Za člane upravnega odbora so postavljeni: dr. Milan Horvatek, dr. Ljuboslav Ohić, ing. Vladislav Valenta, Vladislav I. Lazarević, Ljubomir Nešić, dr. Miljan Marković in Petar Blasković.

Licitacije: Dne 24. januarja bo v pisarni referenta inženjerje štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo del nove nadstrelnice za Dravski vozaški eskadron. — Dne 29. januarja bo pri Upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo 100.000 kg parafina in 100.000 kg ereditva za impregniranje eksplozivne in dne 1. februarja za dobavo 203 komadov raznih krogljnih ležajev.

Zimsko vprašanje mest: odlaganje snega

Ko po deželi zapade sneg, se zberejo fantje ene vasi in zaprežejo vaški snežni plug in gredo orat sneg po cestah. Ako je sneg visok, morajo zapreči po tri do šest parov konj in je to za fante kar cel praznik in lepa prilika, da pred vso sosesko pokažejo močne konje in svoje spretno ravnanje z njimi. Navadno gredo na cesto v zgodnjih jutranjih urah, ko otroci odhajajo v šolo. Ti se seveda kaj nalože v plug in mislijo, da so jih fantje iz nesebične naklonjenosti do otrok povabili na ta svojevrstni zimski voz. V resnici pa so jih povabili le zato, da je plug težji in gre bolj do dna. Sam s svojo težo bi namreč sneg posnel le po vrhu. Z okrašenimi konji, na katerih jahajo njihovi gospodarji, s kupom otrok v plugu — tako je zimsko oranje snega na deželi, polno vrišča na cesti in gledalcev z vseh strani. Zadnja leta so snežni plugi že kar malokdaj prišli v poštev, ker je redko kraj zapadlo toliko snega, da bi bilo vredno potegniti težki snežni plug izpod nastrešij.

Toda na deželi vprašanje še ne prizadeva takih preglavic, ker je malo takega prometa, da bi ne mogel počakati kak dan. V novem času se je tudi to že spremenilo in tudi podeželske ceste so kmalu po prvem snegu preorane, ker se za snežnimi plugi takoj spuste po za silo prostih cestah avtobusi in kolesarji. Še bolj pa je to vprašanje pereče v mestu, kjer bi nekaj pediti snega popolnoma ustavilo ves promet. Zato je skrb vseh mestnih uprav, da sneg čimprej spravijo h kraju. Po velikih mestih imajo tudi za te namene že najmodernejšie priprave, ki delajo z veliko naglico in točnostjo. Večinoma so v rabi motorni snežni plugi, ki buče po ulicah in pehajo debele plasti snega h kraju. Veliko pa ga razvozijo tudi z vozmi na konjsko vprego, ali s samotnejšimi vozički. Pa ga večinoma ne vozijo daleč do prve reke, ampak enostavno sredi ceste odpro pokrov cestnega kanala in ves sneg zmečejo v globino. Kanali so namreč tako obsežni in leže tako globoko, da se sneg v zemeljski toplini hitro raztaja in odteče naprej, ali pa ga tudi močni tokovi odtočnih voda sproti odplavljajo naprej. V naših mestih na tako odvažanje snega še ni misliti, ker

spominjamo velikih kupov snega, ki so vsako leto ležali za Ljubljano tja do pozne pomladi, dokler jih ni močno sonce raztopilo, ko je okrog njih že ktilo prvo pomladansko zelenje. Letos so ob Ljubljani postavili na krajih, določenih za razkladanje snega, posebne lesene drče, po katerih sneg zdrči naravnost v vodo in se ne kopiči na bregu. Pri vsem tem delu je v hudih zimah zaposlenih vseh 263 mestnih delavcev. Letos na primer pa so morali zaradi velikega snega prevzeti še 287 brezposelnih, ki jim je sneg na ta način preskrbel vsaj nekaj zaslužka. Tako ima sneg tudi svoje dobre strani, saj mnogim na vsem lepem preskrbi delo in jih tako preživi skozi najhujše mesece.

Poleg navadnih voz na konjsko vprego ima Ljubljana za odvažanje snega tudi še dva tovrstna avtomobila. Računi pa kažejo, da je vožnja na kratke razdalje s konjsko vprego le še cenejša kot pa so avtomobilske vožnje. Avtomobil se gospodarsko obnese le na velike razdalje. Strokovi, ki so izračunali, da stane kubični meter snega mestno občino, da pride z ulice v Ljubljano, torej z vsem vmesnim delom, 9,50 din ob konjski vožnji, ob avtomobilskem prevozu pa 14,50 din. V vse te namene ima ljubljanska mestna občina v

proračunu pripravljeno vsoto 580.000 din. Stroški pa navadno vsako leto, ako nas zima količak pogumneje obsipa s snegom, dosežejo vsoto 600.000 dinarjev. Letos sta december in dosednji januar omenjeni kredit izčrpala že do polovice, pa se je pravi snežni metež, kakor vse kaže, najbrž zares šele začel.

Zima torej mestom, oziroma njihovim upravam prinese novo skrb, o kateri tja do Svečnice ali pa še dalje nihče ne more vedeti, kako daleč bo segala. Odvažanje snega — to je najbolj negotova postavka mestnih proračunov. Ni čuda, če nobena mestna uprava snega, ki zapade v eni noči po vsem mestnem ozemlju, ne more odstraniti v enem dnevu. Sneg pada vztrajno in neslišno po velikanski površini, odvažati pa ga je mogoče le po lopatah. In čeprav se odvažanje začne že ob štirih zjutraj, pač ne more biti drugače, da ta ali oni najde zjutraj svojo pot še zasneženo. Tako se godi po vseh mestih: povsod hite, toda povsod sneg zapade hitreje kot pa ga je mogoče odvoziti. Teh križev in skrbi ne poznajo le tisti srečni podeželani, ki se glede snega ravna po starem prostodušnem geslu: »Bog ga je dal, Bog ga bo vzel.«

Sneg mečejo v Ljubljano.

Skrivnostna afera s strupom

Iz Dijona poroča »United Press«:

Francoske policijske oblasti se bavijo z jako skrivnostno zastrupljeno afero. V Dijonu so nekega Gastona Maillarda prijeli med zatemnjenjem mesta, ki se je v družbi nekega moškega in neke ženske peljal z avtomobilom in se je izkazal z napačnimi listinami. Njegovima dvema spremljevalcema se je v temi posrečilo zbežati. Pri Maillardu pa so našli vlomilsko orodje in majhne pušice hudega strupa, ki so bile skrite med drobi apnenca v železnem zaboju. Ko so s policijskega laboratorija izjavili, da bi ta množina strupa zadostala, da bi pomrlo na stotine ljudi, so Maillarda še enkrat zaslišali. Izjavil je, da je tistega moškega in tisto žensko nameraval sicer vzeti s seboj iz Pariza do Marseilla, a da ju sicer prav nič ne pozna in da prav ničesar ne ve o kakem strupu. Njegove napačne listine so vsebovale mednarodni šoferski izkaz in pa dovoljenje, da se sme prosto gibati med obema obrambnima črtama. Dijonska vojaška policija pravi, da je ta zadeva eden od najbolj čudnih primerov, kar jih je kdaj imela policija, deloma zato, kako je bil strup skrit, deloma pa zato, ker je ta strup eden najhujših, kar jih kemija sploh pozna (kalium-cyanir). Po vsej Franciji skrbno iščejo obe pobegli osebi.

Na Japonskem je zgorelo mesto

Doslej 300 mrtvih - 2000 hiš uničenih

Iz Tokija poročajo 15. januarja: Velikanski požar je izbruhnil v mestu Shizuoka in uničil več kot 2000 hiš in tudi kolodvor, pošto poslopje in več šolskih poslopj. Požar je nastal v tovarni za vozove in se je zaradi burje hitro razširil na vse dele mesta. Čeprav so bili gasilci takoj na delu in je še vojaštvo prisloščilo na pomoč, ni bilo moči zatreti ognja.

Doslej je bilo 300 mrtvih, vendar je brez dvoma še več ponesrečencev. Materialne škoda pa še niti ni moči oceniti.

Iz Amsterdamu pa poročajo: V pristanišču Surabaya v holandski Indiji je nastal silovit ogenj. Vse zaloge šote so zgorele. Tudi poslopje japonskega koncerna šote je postalo žrtev plamenov. Ladje, ki so bile v pristanišču, so zaradi nevarnosti ognja odplule na morje.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

Brezposelni pri večerji v mestnem zavetišču v stari cukrarni.

Obisk pri 95 letni materi

V noči prej sta jo obiskala in oropala dva razbojnika

Sv. Jedert nad Laškim, 18. jan. V Sadražu št. 28, pet minut od župnijske cerkve. Po domače pri Petkovih. Preprosta kmečka hiša ob občinski cesti. Vrata od ceste navadno zaklenjena. Vstopim od dvorišča skozi sajasto kuhinjo in temno vežo. Potrkam. — Noter! — Dober večer sem vam prinesel. — O, Bog daj, da bi bil boljši kot je bil snočnji. — Ali enočni ni bil dober? — Ne, saj ste morda že slišali, da sta nam roparja pobrala ves denar, vzdihnejo tri hčere; najmlajša ima 60 let. In srednja, Franca, ki gospodinji in gošpodarji, ker po smrti brata ni moškega pri hiši, nadaljuje: Nekako o polnoči je butnil nekdo v izbna vrata in tako silo, da je etrl kavelj, ki je na mestu ključa varoval vrata. Zbudile smo se in grozno prestrašile. Zagredale smo, noč je bila nekoliko mesečna, dva človeka; eden je bil velik, drugi manjši. Mislile smo, da sta vdrla kakšna nerodna pijanca. Ko pa se oglasi, kdo je, reče večji: Tiho, ne zini besede, drugače ti se sekuro razkoljem glavo. V roki je držal sekuro. V smrtnem strahu si nismo upale ganiti se v posteljah, samo gledale smo, kaj bo. Manjši pa, ki ni izpregovoril niti besede, je začel z žepno svetilko preiskovati omaro za obleko. Bilo mu je očitno samo za denar. Ko ga tam ni našel, je etopil na klop in posvetil na polico v kotu. Nato je odprl miznico, potem predalčka na šivalnem stroju in vzel iz nje 40 din. Nato je odprl jedilno omaro in pobral iz predala 1050 din, ki sem jih dobila za prašiča in aro za prodano vola. Kar v izbi sta pregledala in prešela denar. Vprašal je še, kje imamo žganje. Nismo še kuhale žganja, sem odgovorila, aakar on: Dobro, prideva drugič po njega. Nato je še enkrat zapretil, če se katera zgleda, ji prekolje glavo. In izginila sta.

Ko je vse utihnilo, smo vstale in z grozo v udih šle gledat. Sekiro sta vlomilca pustila na pragu, odšla sta torej ekzi kuhinjska vrata. Pogledale smo v izbo na drugem koncu hiše, ki nam služi za jedilno shrambo. Meenina je bila nedotaknjena. A okno odprto. Tu sta razbojnika zlezla v hišo.

Še vedno v strahu si nismo upale ven klicat sosedov. Tako smo zdaj brez pare denarja. Nakupiti smo si hoteli nekaj tople obleke in obuvala, saj smo skoraj bose. Bog se nas usmili!

Ste naznanile to orožnikom? — Da, pravkar sta bila orožnika iz Laškega tu. — Tako je upanje, da dobite denar nazaj, samo za prestani strah ne bo povračila.

Kaj pa mati, ali vedo, kaj se je godilo? — Tudi oni so se zbudili, a ker slabo vidijo in slišijo, smo jim šele potem dogodek dopovedale. — Kje pa so zdaj? — Tam na peči epijo. — V tem se je etarka prebudila in sedla. Je še krepka, hodi sama, v jeseni je še sadje pobirala. Je najstarejša oseba v župniji, 30 let vdova, Marija Pikl.

No mama, kako je? — A vi ste. Oh žalostno; 95 let mi bo ta mesec, a takih reči še nisem doživela. Kakšni so dandanes ljudje! Včasih mislim, bolje bi bilo, da me ni na svetu. Nič dobrega nimam v življenju. Pa vsaj ne bo več dolgo. — Jaz in vsi pa želimo, da počakate še 5 let. 100letnica, to bo nekaj. — Ne, ne, v grobu!

Hčere so mi povedale, kako mater zapušča epomin. Večkrat želijo domov k materi, še davno umrli. Pa moža kličejo in teto, ki sta oba v večnosti.

Je značilno za stare ljudi. Dogodkov iz mladosti se epominjajo, iz srednjih let, ko se je naglo vretila skrb za ekrbjo, pa ne.

Tako etarka se dobro pomeni, da je hodila v šolo, k Sv. Jedertu h. št. 41. Poučeval je župnik Ignac Tavšcl, vsak terek in petek. Učili so se otroci verouka, brati, pisati, računati, nekaj zemljepisa in zgodovine. Tudi peli so, najrajši Slomskove.

Slomšek jo je tudi birmal. V cerkvi je zahteval rad in snago. »Ka so bili Slomšek ita na bismanju, so povedali, da bodo kmalu umrli. In res so, po treh tednih!«

Jaz pa se bojim živeti in se bojim umreti, vzdihne etarka.

Zivljenje in emrt je v božjih rokah, pravim. Imate kako željo?

Najhuje mi je, da zdaj pozimi ne morem v cerkev.

Za 95letnico bi rada prejela ev. obhajilo. Tako bom najlepše obhajala svoj rojstni dan, 19. januarja.

Pa molite zame! — Bom. Z Bogom! Lahko noč! — Lahko noč!

Tridesetletnica poroke

Danes obhaja v krogu svoje družine 30 letnico poroke mariborski podžupan g. Franjo Zebot s svojo soprogo Marijo rojen Kren. Dne 19. januarja 1910 sta se v župnijski cerkvi v St. Ilju v Slov. goricah poročila ob navzočnosti odličnih slovenskih rodoljubov z naše severne meje. Navzoči so bili sedanji dekan gospod Franc Gomilšek, šentiljski župan g. Thaler, bivši narodni poslanec Pušenjak, župnik in narodni voditelj Evald Vračko in predstavniki društev domače in sosednjih župnij. Poročal ju je nevestin brat g. Franc Kren, sedanji župnik pri Sv. Križu nad Mariborom. V zakonu se jima je rodilo 6 otrok, od katerih sta Ciril in Franček doktorja prava, Mara se je izšolala za učiteljico in je sedaj poročena z g. ing. Benigerjem, sin Josip je izučen vrtnar, hčerka Anka je končala humanistično gimnazijo, je študirala eno leto v Švici ter se je pozneje vpisala na juridično fakulteto ljubljanske univerze, končala nato akademski tečaj na trgovski akademiji, najmlajša hčerka Dora pa obiskuje 8. razr. humanistične gimnazije v Mariboru. Dne 1. februarja 1910 je vstopil g. Zebot, ko se je preselil v Maribor, v uredništvo »Slovenskega Gospodarja«

ter je do leta 1921, ko je po smrti gosp. Franca Piška postal narodni poslanec, sodeloval v uredništvih »Stražec«, »Našega doma« in drugih listov ter je vodil nekaj let tudi mariborsko uredništvo in upravništvo »Slovenec«. Ravno tako je tudi vodil nekaj časa tajništvo Slovenske ljudske stranke za Spodnještajersko in posebej za mesto Maribor. Srečno družinsko življenje je kalilo tudi več bridkih dogodkov, tako na primer aretacija ob začetku svetovne vojne, aretacija in zapor meseca februarja 1920, ko je zaradi denunciacije političnih nasprotnikov bil odgnan nenadoma po policiji v zapore okrožnega sodišča in prebil tam 3 dni. Zebotova hiša je znana danes v Mariboru kot pribežališče tistih, ki se jim godi krivica in ki rabijo pomoči. Ni ga dneva, da ne bi oblegal skromno hišico v Loški ulici 10 tam za Dravo razni reveži, pa tudi drugi in na stotine primerov ima beležiti g. Zebot, ko je največjim trpinom rešil eksistenco in je z odločnim nastopom in intervencijami pomagal mnogim našim prijateljem in tudi dostikrat neprijateljem do pravice. Zdrava in srečna družina ter številni prijatelji se veselijo tega lepega jubileja.

Lesene drče, po katerih sneg hitro zdrči v vodo in se ne gromadi v kupe.

se še v nobenem mestu ni zgostilo toliko stotisočev ljudi, da bi imeli take naprave.

Večinoma po naših mestih mestni delavci odmečejo sneg z ulic ob strani, da se za prvo silo more promet nemoteno razvijati. Nato pa ga nalagajo na vozove in odvažajo v bližnjo reko. V Ljubljani zato menda že od pamitiveka služi — Ljubljana, ki vsako zimo odnese silne količine snega. Za vsa ta dela pa je treba velike organizacije, ki zahteva precej stroškov in človeku, ki tega še ni imel prilike od blizu videti, se niti od daleč ne zdi, kako zima obremeni mestne proračune. Navajamo samo nekaj podrobnosti glede odvažanja snega v Ljubljani:

Cim zapade toliko snega, da že nastopa kot prometna ovira vozilom in pešcem, se že začne čiščenje ulic in cest. Za oranje snega ima danes Ljubljana že dva moderna avtomobilska snežna pluga. To sta prav za prav navadna škropilna avtomobila, ki imata spredaj pritrjeno močno napravo, ki vali sneg na kraj ceste. Poleg tega je v hudih zimah, kakor je letošnja, v obratu še 17 navadnih lesenih snežnih plugov na konjsko vprego. Toda ves ta sneg, ki so ga plugi speli ob strani ulic in cest, je treba čimprej razvoziti v Ljubljano. To delo opravlja 29 voznikov, ki ves božji dan nakladajo sneg po ulicah in ga na bregovih Ljubljane mečejo v vodo. Vsi se še

Eden izmed novih ljubljanskih motornih snežnih plugov.

Drobne novice

Koledar

Petek, 19. januarja: Marij in tovariši, mučenci; Knut, kralj.
Sobota, 20. januarja: Fabijan in Sebastijan, mučenca.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla g. Neža Jerebič. Pogreb bo v petek, 19. januarja ob 2 popoldne iz nize žalosti, Vodmatki trg 5, na župniški pokopališče pri Dev. Mar. v Polju.

† V Ptujju je umrla gosposkična Marija Trstenjak, učiteljica v pokoji. Pogreb bo danes ob 3 popoldne.
Naj jima sveti večna luč! Zalujocih naše iskreno sožalje!

V spomin Rajku Stoju

Bil je človek izredno dobrega srca, ki je rad pomagal vsakemu, če je le mogel.

Tako smo čitali. Veliko nas je onih, ki nas je dvigal s svojo krepko voljo in res odprtim srcem skril vse naše življenjske tegobe. Res dolga vrsta nas je onih, ki smo trkali na njegova vrata, a nemajhna je tudi onih, ki jih je sam poiskal, preiskal jim rane, vlival balzam in vračal moč in njegova denarnica, kolikokrat je dala temu etanovanje, onemu grizljaj. Opomnjen, naj ne bo tako širokogruden, je dejal, nihče ne ve, kdaj bo rabil pomoči in pridz mogoče tudi čas, ko bom sam iskal.

Pomemben mož je bil in neugnan v svoji karitativnosti. Največja sreča mu je bila res, če je za koga uspel. Tedaj je bil ves nasmajal, zidane volje in ni maral elisati niti Bog plačaj, temveč s krepkim in prišernim eliskom roke, ter s pretom na usta k molku je odhitel, kot bi bil poklicen Samarijan, dalje, od sebe do sebe od človeka do človeka.

Vredno je, da razmislimo njegovo nesebično delovanje, ko manjka mož, ki bi se zagrizli v misel osrečevati druge, a sebe najzadnje, ko iz tako potrepzljivo poslušal naše sibe trenutke in radi bomo molili, veliko molili za to dobro zlato dušo. Dolga vrsta hvaležnih vseh stanov in poklicev, bogatih in siromakov ne bo pozabila nanj. O tem sem pričisan.

Eden iz našete vrste, a ne iz Ljubljane, kamor je posegala tudi njegova dobra roka.

— Fantovski odseki Zasavskega okrožja imajo v nedeljo, 21. t. m. ob 9. uri v Mostah v Prosvetnem domu tehnični tečaj, ki je obvezen za vse načelnike in njih namestnike. Udeležite se ga torej gotovo!

— GG. katehetom sporočamo, da je izšla tako zaželjena knjižica o milosti. Naslov ji je »Otroci božji. Naroča se v upravi »Knjižice, Rakovnik — Ljubljana 8.

— Na Jesenicah bodo postavili še eno visoko peč. Kranjska industrijska družba misli letos zgraditi še eno visoko peč na Jesenicah. Ministrstvo je že podpisalo dovoljenje za zgradbo te peči. Poleg tega namerava Kranjska industrijska družba razširiti svoj delokrog in bo zgradila nova tovarniška poslopja v notranjosti države, verjetno v Bosni.

— Moj molitvenik. Opominjamo, da sprejemamo naročila za ta molitvenik, ki bo najc-

Pomanjkanje stanovanj v Celju

Celje, 18. jan. 1940.

Stanovanjsko vprašanje v Celju in celjski okolici predstavlja iz leta v leto bolj neodoljiv problem našega mesta. V Celju narašča industrija, vsled česar je dolek prebivalstva v mesto vedno večji. V tovarne prihajajo največ ljudje z dežele. Nekaj let se fant ali dekle vozita v mesto od doma vsak dan s kolesom, kmalu pa se poročita, se preselita v mesto in si ustanovita družino. Tako se naseljuje v mestu in bližnji okolici vedno več delavcev brez zadostnih sredstev, da bi si postavili lasten dom, saj se z borim za službo komaj sproti preživljajo. Najame si sobico s kuhinjo, v mnogih slučajih celo samo sobo, ki služi tudi za kuhinjo, jedilnico in spalnico. Takih stanovanj je v Celju, zlasti v delavskih naseljih in sploh v celjski okolici zelo veliko.

Ce pregledamo statistiko prijavnega urada v Celju, vidimo, da se letno zviša število prebivalstva v Celju za okrog 1000. Od teh se je okrog 600 ljudi preselilo z dežele in našlo delo v celjskih tovarnah ali kje v celjski okolici. Pač razumljivo, da mora biti v Celju veliko pomanjkanje stanovanj, saj je gradbena delavnost v Celju tako majhna, da še zdaleka ne odgovarja stanovanjskim potrebam naraščajočega prebivalstva. Industrija v Celju razveseljuje raste in napreduje, a v Gaberjih imamo vedno le še toliko najemniških hiš, kot smo jih imeli še pred leti.

V preteklem letu je bilo na novo zgrajenih 56 stanovanjskih zgradb in 17 nestanovanjskih, skupno 73. Skupni stroški stanovanjskih zgradb so preračunani za preteklo leto na 5.315.000 din, za nestanovanjske zgradbe pa 2.520.000 din, skupno torej za 7.835.000 din. Največ stanovanjskih hiš je bilo prtiličnih (38), enonadstropnih 10, dvenadstropnih 2 in trinadstropna 1. Če odračunamo 1.800.000 din stroškov za gradnjo Pokojniškega zavoda v Celju, vidimo, da je bilo v preteklem letu izdanih za stanovanjske hiše le nekaj nad 3 milijone din. Številne prtilične hiše pa so last raznih trgovcev in uradnikov, ki so si s prihranki v dolgih letih ustvarili skromen, pa vendar lasten dom. V teh zgradbah ni družinskih cenjenih stanovanj, morda le kje podstrešna soba sba s balkonom, za katere številni mlajši uradniki v Celju kar teknujejo, ker je v Celju tudi pomanjkanje samskih stanovanj.

Stanovanjsko vprašanje v Celju postaja vedno bolj pereče in dela skrbni oblasti, ki skrbno zasleduje življenje delavstva in se trudi, da bi mu pomagala. Celjska mestna občina je napravila v preteklem letu načrte za gradnjo delavske kolonije v Celju v Novi vasi. Tu bi zgradila po vzoru že postavljene še 50 stanovanjskih hišic. Vse breme leži na celjski občini, ki bo morala za to najeti dvamilijonsko posojilo. Celjska mestna občina se v polni meri zaveda važnosti teh vprašanih in njih realizacija je samo še vprašanje časa in razmer, v katerih trenutno živimo. Zemljišče je že zagotovljeno, potrebno je le še posojilo, ki ga bo občina dobila, če ne bo kakšnih posebnih dogodkov, ki bi to preprečili. Po realizaciji zamisli prepotrebne delavske kolonije bo Celje moralo misliti tudi na nameščensko kolonijo, ki je prav tako potrebna.

nejši (80 strani za 1 din, s poltrdim ovitkom) le še do nedelje, 21. januarja. Ob koncu tega meseca bomo molitvenike razposlali naročnikom. Račun plačajte vnaprej po položnici, ki jo boste prejeli, sicer pa dobite pošiljko po povzetju, kar je veliko dražje. Zadnjič opominjamo, da bomo tiskali le določeno naklado in poznejših naročil ne bomo upoštevali. Ker iz različnih krajev številni naročajo molitvenik posamično ali v manjših množinah, vabimo trgovce, da si jih nabavijo sedaj pri nas za svoj kraj, ker jih bodo z lahkoto razprodali. — Dosedanji naročniki prejmejo v sledečih dneh položnico Kmečke hranilnice in posojilnice v Rajhenburgu. Nakažejo naj znesek za molitvenike in pošiljkatvene stroške, kar bo razvidno iz položnice. Kdor osebo dvigne molitvenike na Rakovniku, kjer jih bo nekaj na razpolago, naj nakaže denar samo za molitvenike in na hrstu položnice to označi. — Potrebo takega sodobnega in ceneneega molitvenika najbolj dokazuje visoko število naročnikov, ki znaša od sedaj 25.000. Naročila sprejema: Gregor Janez, kaplan, Rajhenburg.

„All-right“ KNJIGOVODSTVO
eno-tavno — hitro — sigurno
Gton Stiglic, Ljubljana, Aleksandrova 4/II tel 39 09

— Naši konji za vojsko. Vojskujoke se države kupujejo povsod težke konje za topništvo in lahke za konjeniko. Tudi v naši državi pridno nakupujejo take konje. Plačujejo jih pravi dobro. Radi bi jih nakupili okrog 20.000 konj, vprašanje pa je, če jih bomo lahko toliko izvozili.

— Nesreča na avtomobilu. Franc Vidovič, 45 letni gonjač živine, je prisledel k nekemu š-

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri duhovita francoska film-ka opereta — Jean Lumiere, Yvette Lebon, Jacqueline Pascud, Saturnin Fabre
Polnočni pevec
Kino Sloga, telefon 27-30

Po državah

• Visoko odlikovanje zagrebskega nadškofa. Knez namestnik Pavle je ob svojem obisku v Zagrebu izročil nadškofu dr. Alojziju Stepincu red Belega orla I. stopnje.

• Nad tri milijone dinarjev za zimsko pomoč v Zagrebu. »Zimska pomoč v Zagrebu, ki sodeluje z mestnim socialnim odsekom, je pokazala doslej pravi lep uspeh v svojem delovanju. Veliko število siromašnih delavcev in njihovih družin je prejelo podpore od te ustanove, ki je doslej nabrala veliko vsoto 2.724.633 dinarjev. Ta vsota je bila doslej izročena blagajni mestne hranilnice. Z dohodki na stavnostnem plesu v Esplanadi in z drugimi, te dni došliimi darovi znaša doslej nabrana vsota nad tri milijone dinarjev.

• Bivši egiptovski vladar ostane čez zimo v Splitu. Bivši egiptovski kedive Abas Hilmi II., ki je, kakor smo poročali, v nedeljo prišel v Split s francoske riviere, se je sedaj preselil s svoje razkošne jahte v hotel »Ambasador«, kjer bo ostal čez zimo.

• Tudi v Bosni je mraz odnehal. Kakor poročajo iz Sarajeva, se je v Bosni temperatura dvignila. Toploer je kazal v sredo jutraj v Sarajevu tri stopinje pod ničlo, popoldne pa se je živo srebro dvignilo do ničle. Tudi po drugih krajih Bosne se je gibal temperatura od tri do osem stopinj pod ničlo.

• Zanimiv proces v Somboru. V Somboru je bila te dni končana sodna razprava o vojaški aferi, ki je svoj čas dvignila mnogo prahu. Ta afera datira še iz leta 1928, pa se je šele sedaj razpravljalo o njej na tožbo bivšega narodnega poslanca dr. Sime Račića proti uredni listu »Zajednica«, glasila JRZ v Somboru, Ivanu Kroniču, ki da ga je oklevetal lansko leto v svojem listu s trditvijo, da je Račić dobil kot narodni poslanec milijonsko provizijo pri likvidaciji in parcelaciji zemljišča bivše madžarske grofice Seccseny, ki meri okrog 30.000 johov in leži v vajskem in odlaškem okraju. Dalje je pisal Kronič, da je bil dr. Račić zaradi te afeere onemogočen v nadaljnjem političnem delovanju in izključen iz JRZ. Razprava je trajala tri dni. Poleg obtožnega je bila zaslišana cela vrsta prič. Po končani razpravi je sodni senat razglasil sodbo, s katero se Kronič oprošča obtožbe, ker v listu ni objavil lastnih trditve, marveč samo izjave dr. Pažja in dr. Cvete Magliča. Sodišče pa nima razloga, da ne bi verjelo izjavam dr. Pažja in dr. Magliča, ki sta jih podala pred sodiščem, da je namreč dr. Račić posredoval in zato prejel denar, torej da je svoj politični upliv kot narodni poslanec izkoristil za materialni dobiček. Med razpravo je prišlo do burnih prizorov in bi se dr. Pažj in dr. Račić kmalu stepla. Razsodba je po vsej vojvodini vzbudila veliko pozornost. Dr. Račić mora plačati nad šest tisoč dinarjev pravnih stroškov zagovorniku obtoženega.

• Trije otroci se zadušili v dimu. V vasi Kozjaku pri Loznici je cestar Kojič prišel zvečer iz službe domov, nato pa je šel z ženo k sosedu kupit koruzo, da bi jo naslednji dan nesel v mlin. Doma so ostali trije otroci, ki so že spali. Ko se je Kojič mudil pri sosedu, je nekdo zapazil, da se kadi iz njegove hiše. Kojič je hitel domov, kjer se je mu je pa nudil grozen prizor. Dva njegova sinova sta bila že mrtva, hčerka pa se je zvijala v strašnih bolečinah. Deklica je namreč hotela z vžgalico prižgati svetilko. Še gorečo vžgalico pa je vrgla po neprevidnosti na tla, kjer je bila slama. Slama je v trenutku zagorela in ogenj je zajel posteljo. Preden sta si sinova mogla pomagati, sta se zadušila v dimu. Le hčerka je skušala gorečo slamo odstraniti, pa se je pri tem tako opekla, da je čez nekaj ur v groznih bolečinah izdihnila.

• Krdelo volkov pred šolskim poslopjem. Lačni volkovi, ki jih tirata mraz in sneg s planin, so se priklatili tudi v karlovski okraj.

ARTIN

Dobra prebava pol zdravlja Lahko normalno izpraznjenje pri zaprtju lenivosti črev vam bodo omogočile Artin draženje dr. Wanderja

2 kom. Din 1.50, 12 kom. Din 8.—, 60 kom. Din 27.—
Reg. S. br. 22115/33.

ferju tovornega avtomobila in se odpeljal proti Gorenjski. Pri Tupaličah pa je na nekem ovinku privozil nasproti drug avtomobil. Ker je cesta zasnežena in ozka, avtomobil pa je vozil hitro, se ni več mogel umakniti in prišlo je do hudega trka. Vidovič je pri tem zletel na rob drugega avtomobila in se hudo poškodoval. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

— V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otekom jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« voda mlo deluje in zanesljivo odvarja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Škaf vrelega kropa je zvrnil nase Marjanček Petelin, star eno leto in pol, iz Zagorja. Tako je bil poklicani reševalci iz Ljubljane, ki so odhiteli po trepečega fantiča in ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico. V hudih bolečinah pa je fantek kmalu po prihodu v bolnišnico odšel k angelcem.

— Konj ga je udaril. Ljubljanski reševalci so bili poklicani tudi še v Borovnico, kjer je konj s kopitom udaril lesnega delavca 37 letnega Šusteršiča Fr. v obraz. Razbil mu je spodnjo čeljust in zdrobil vso brado. Nesreča se je zgodila pri nakladanju lesa. Hudo poškodovanega delavca so ljubljanski reševalci prepeljali v bolnišnico.

Tako se je te dni pojavilo krdelo volkov pred šolskim poslopjem v vasi Netretiču in sicer prav v času, ko so šli otroci iz šole. K sreči je učitelj pravčasno zapazil zveri ter je parkrat ustrelil med nje in enega volka ubil, ostali so pa pobegnili.

• Redek jubilej službovanja. V Belgradu bo te dni proslavil res redek jubilej Robert Neuberger, ravnatelj belgrajske podružnice zavarovalne družbe »Sava«. Neuberger že 60 let služi v zavarovalni stroki. Od tega časa je prebil trideset let v Belgradu. Po rodu je Zagrebčan. Po končanih študijah je stopil v zavarovalno službo ter je služboval v Gradcu, Zagrebu in Belgradu pri raznih zavarovalnicah. Čeprav je že davno doslužil leta za pokojnino, še vedno aktivno deluje.

• Smola vlomilcev. V Stari Kaniži so sredi dneva vdrl vlomilci v stanovanje premožnega trgovca Nikole Bata. Pri iskanju denarja so prebrskali vse omare. Med perilom so našli 4000 dinarjev, v naglici so pa spregledali, da je poleg ležal zavitek, v katerem je bil 70.000 dinarjev. Vlomilce so nekaj ur pozneje prišli v neki gostilni, kjer so priredili bogato pojedino. Silno dolge obroke so naredili, ko so zvedeli, da so spregledali 70.000 dinarjev.

• Zmrznil v gozdu. Čeprav je mraz popustil, je kljub temu še zahteval smrtno žrtev. Šimen Fogač iz Bukovja pri Slavonskem Brodu je šel s svojim očetom v gozd. Ko sta nasekala in naložila drva, je oče odšel domov, Šimen pa je še ostal v gozdu. Ker se dolgo časa ni vrnil domov, so ga šli iskat in so ga našli v gozdu zmrznjenega.

• Nesreča na morju. Iz Splita poročajo, da se je parniku »Gruže« pripetila nesreča. Med vožnjo iz Metkoviča v Makarsko je na parniku počila glavna os. Nesreča se je pripetila pri Igali in se je parnik nato privlekel do Podgora, kamor je bil poslan parnik »Plave«, ki je privlekel »Gruže« do Makarske. Naslednji dan je prišel po ponesrečeno ladjo parnik »Vis« in jo pripeljal v splitsko ladjedelnico, kjer jo bodo popravili.

• Melioracija Konavskega polja. Te dni so začeli trasirati predor, skozi katerega se bo odvajala voda s Konavskega polja v morje. V ta namen so prišli v Konavle inženirji banke oblasti. V ta namen je dovoljen kredit v znesku 1.800.000 dinarjev. Dovoljenih je tudi še 300.000 dinarjev za javna dela v Konavljah. Predor bo dolg dva kilometra, popolna gradnja bo pa veljala okrog šest milijonov dinarjev. Obenem so se začeli delati načrti za elektrifikacijo Konavlj. Izvir Ljute, kjer bodo zgradili hidrocentralo, je tako močan, da bo dajal več energije, kakor je potrebno za Konavle.

• Nevarna roparska tolpa pred sodiščem. Pred okrožnim sodiščem v Varaždinu se je začela glavna razprava proti Francu Konrvinjaku, Josipu Mihelju, kmetoma iz Male Erpenje in Cigrovec, ter še proti šestim drugim soobtožencem, ki se morajo zagovarjati zaradi cele vrste vlovov v kleti in vaške hiše ter raznih razbojstev. Obtoženi so, da so med drugim vdrl v mlin Ciglenečkega, streljali na lastnika mlina in mu vzeli 2000 dinarjev. Dalje so obtoženi, da so zakrinkani vdrl v hišo kmeta Augustiča, zvezali njegovo ženo, hčerko in dekle, ter odnesli uro in tisoč dinarjev. Končno so obtoženi, da so neke noči vdrl v hišo Antona Ilića, zvezali vso družino, nato pa s samokresi prisilili gospodarja, da pokaže, kje ima shranjen denar. Iliću so odnesli 35.000 dinarjev. Poleg tega so zagrešili še celo vrsto raznih tatvin in vlovov. Obtožene zagovarja pet varožinskih odvetnikov. Razprava se še nadaljuje.

• Cigan vrgel otroka v ogenj. V zapore petrinjskega okrožnega sodišča so iz Satorine pri Glini, pripeljali mladega cigana Marka Stefičiča, ki je osumljen, da je vrgel v ogenj svojo pastorko, da se tako znebi otroka, ki mu ga je prinesla njegova žena iz prvega zakona. Še pred božičem se je zvedelo po vasi, da je štiri-letna deklica Ana Parapatič padla na razbojno ognjišče in dobila hude opekline po vsem životu. Ker cigan in njegova žena nista takoj

Ljubljana, 19. januarja

Gledališče

Drama: Petek, 19. januarja ob 15: »Kozarec vodec. Dijaška predstava po globoko znanih cenah od 14 din navzdol. — Sobota, 20. januarja: »Hudičev učencec. Izven. Globoko znizane cene od 16 din navzdol. — Nedelja, 21. januarja ob 15: »Neopravičena ura. Izven. Znizane cene od 20 din. Ob 20: »Profesor Klepec. Izven. Znizane cene od 20 din.

Opera: Petek, 19. januarja: Zaprt. — Sobota, 20. januarja: »Gorenjski slavček. Gostuje Josip Gostič. Izven. Znizane cene od 30 din navzdol. — Nedelja, 21. januarja ob 15: »Pri belem konjčku. Izven. Znizane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Figarova svatba. Izven. Znizane cene od 30 din navzdol.

Rokodelski oder

V Rokodelskem domu bo v nedeljo, 21. t. m. ob 8 zvečer premiera narodne veselice »Micki je treba moza«. Igra je bila epjeta v Mariboru in po mnogih podeželskih odrih z veliko pohvalo in bo gotovo tudi v Ljubljani zelo ugajala, zlasti zaradi tega, ker je Rokodelski oder sprejel v igro vse lepe in pomenljive narodne ženitovanjske običaje. To bo dalo igri veliko pestrost in živahnost. Predprodaja vstopnic bo v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12, v nedeljo popoldne od 10 do 12 in zvečer eno uro pred pričetkom predstave.

Radio Ljubljana

Petek, 19. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Solska ura: Po Norveškem (Julija Šusteršič) — 12 Po naših stezicah (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opold koncert Radij. orkestra — 14 Poročila — 18 Ženska ura: O hranilih (Zinka Muri) — 18.20 Komorni trio (plošče) — 18.40 Francoščina (dr. St. Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Od Vodopića do Lisičara, razvoj dubrovniške književnosti (A. Venselides, Zgb) — 19.40 Objave — 19.50 Kotiček SPD: Smučišča v Kamniških planinah (P. Kunaver) — 20 Koncert lahke glasbe (Radij. orkester) — 21.10 Sonata: gđ. Herta Seifert, klavir, Srečko Kopore, predavanje — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Pisana šara (plošče).

Prireditve in zabave

»Veseli dan ali Matiček se ženi«, je naslov veselice s petjem in godbo, katero je episal Anton Linhart, zrežiral pa režiser Rudolf Golobič. Premiera te veselice bo v proslova 150 letnice prve slovenske komedije, dne 21. t. m. ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani, Vstopnice so na razpolago v trgovini Sfiligoj.

Koncert Ljubljanske filharmonije, ki je bil napovedan za petek, 26. t. m. z dirigentom g. Baranovičem bo februarja meseca. Vzrok preložitve je zaposlenost orkestra v operi, kjer pripravljajo za konec januarja več premier. Preložitve je bila izvršena sporazumno med predsedstvom Ljubljanske filharmonije in opernim vodstvom.

Naše dijaštvo

SKAD »Danica« ima drevi ob 8 redni članski sestanek. Govoril bo g. inž. Jože Sodja o temi: »Šesta svetovna sila«.

DSKA »Savica« ima drevi ob pol 8 v Beli dvorani Uniona članski sestanek, na katerem bo predaval načelnik prosvetnega oddelka g. dr. Lovro Sušnik o temi: »Žena in akademski poklici«. Udeležba je za vse članice strogo obvezna! Vabljenje tudi etarešinke in bodče letošnje abiturientke. — Odbor.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Laustek, Reeljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongrečni trg 12 in mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta. Z. ego temperatura — Inje bi bi abie bis

poslala otroka v bolnišnico in sta se na to sprla ter se je začelo govoriti, da je Stefičič sam vrgel otroka v ogenj, so kmetje prijaviili slučaj orožnikom. Otok je med tem časom umrl v bolnišnici. Mati in očim sta imela otroka šest dni doma in sta ga mazala z raznimi mazili, od katerih se je otrokovo stanje še poslabšalo. Orožniki so ugotovili, da je Stefičič vedno grdo ravnal z otrokom. Aretirani cigan ne priznava in trdi, da je otrok sam padel v ogenj.

• Brata pred očmi staršev zabodel. V vasi Melini pri Banjaluki sta se brata Stojan in Stevan Trebovac sprla zaradi delitve posesti. Spor se je končal s tem, da je Stojan svojega brata, ki je navall nanj s sekiro, zabodel z nožem v srce. Stevan je bil takoj mrtev. Starši so bili priče krvavega dejanja. Stojan se je sam prijavil oblasti.

Anekdota

Mlad pesnik je izdal pri nekem založniku zvezek svojih pesmi. Čez nekaj časa je vprašal založnika, kako bi mogel zaščititi svoja dela pred ponatiskovanjem.

»Posebna zaščita pred ponatiskovanjem,« mu je odgovoril založnik, »Vašim delom ni potrebna, ker se sama dovoli ščititi.«

»Prav za prav se ne smete čuditi, Roza, da sem enkrat v Vaši obleki, ko Vi vendar vedno nosite mojo obleko, če greste na sprehod.«

Premiera! Film ljubezni in odpuščanja. Kriza modernega, sodobnega z. kona — EWALD BALSER, LIL DAGOVER VIKTOR STAAL
KINO MATICA, tel. 21-24
Ob 16., 19. in 21. uri

PO OVINKIH K SREČI

LJUBLJANA

† M. Tekla Praprotnik

V sredo, 17. t. m. ob pol enajstih ponoči je umrla v uršulinskem samostanu v Ljubljani M. Tekla Praprotnik, učiteljica na uršulinski meščanski šoli.

Pokojnica je bila hči uglednega šolnika, pisatelja in pesnika Andreja Praprotnika, ki je bil v šestdesetih in sedemdesetih letih minulega stoletja med osrednjimi osebnostmi slovenskega šolstva. Po svojem očetu, ki je bil tip globoko verske in narodno čutečega ljudskega vzgojitelja, je podedovala tudi hčerka dvojno ljubezen: do Boga in do naroda. Čim je prva rastla v molitvi in žrtvah redovnega življenja, pa ji je bila tudi druga kot svetla, topla luč, ki ni nikoli ugasnila, saj ji je še v dneh bolezni zasijalo oko, če ji je kdo kaj dobrega in lepega povedal o naših ljudeh.

Pa saj ne smemo veliko pripovedovati o njej, sama je želela, da ne. Zato samo še to, kar more biti Bogu v čast in nam v vzpodbudo. Da je bila draga M. Tekla ves čas svoje trimesečne bolezni prav svetniško vdana v vse, kar je hotel dobri nebeški Oče. En sam slavošpev najsvetejši božji volji so bili dnevi njenega trpljenja.

In potem še to: Da je bila do zadnjega zvešta nazorom svojega pokojnega očeta. »Tihno živeti, tiho umreti, — tako je dejal moj oče.« Te besede so se ji zile v njeno zadnjo željo, da ne bi po smrti o njej nič pripovedovali, nič pisali. Samo nekaj naj zaprosimo v njen spomin: Da bi vse njene bivše učenke molile zanjo.

Res, tiho, pa notranje globoko je živela naša draga pokojna sestra in njena smrt je bila samo lahen dih brez vidnega boja. Tiho bo legla tudi danes pri Sv. Križu v naročje tako tihe zimske narave. Vse tiho...

Prosimo pa glasno vse, ki so jo poznali, da ji pošljejo iskren spomin na oni svet, kamor je odšla, in kjer bo gotovo z vso nežno ljubeznijo svojega srca dobro priprošnjica vsem, ki bodo mislili nanjo. R. i. p.

Zobozdravnik dr. Čerček Viktor

zopet redno ordinira.

Ljubljana, Gajeva ulica 10. - Telefon 44-33.

I Slovenska žena v zgodovini je naslov predavanja, ki ga ob imela danes zvečer na XII. prosvetnem večeru ga. prof. Slava Lipoglavšek. Zato je tudi to predavanje velike važnosti za naše ženstvo, da spozna sebe in svoje mesto, ki ga je zabeležila naša zgodovina. Predavanje bo opremljeno s skriptičnimi slikami. Zaradi tega prav posebno vabimo naše cenj. ženstvo, da se tega večera v čim obilnejšem številu udeleži. Predprijave vstopnice pri Prosvetni zvezi in v trgovini Sfiligoy.

I Dve novi kaplanski mesti v frančiškanski župniji. Ministrstvo za pravosodje je z odlokom z dne 23. novembra 1939, št. 34606, odobrilo sistemizacijo dveh novih kaplanskih mest pri župniji Marijinega Oznanjenja v Ljubljani. I Ugaševalec klavirjev slepi Tonček umrl. Že včeraj smo kratko poročali, da je umrl po vsej Ljubljani prav dobro poznani ugaševalec klavirjev g. Anton Skutl (v včerajšnji osmrtnici je bilo pomotoma natisnjeno »Skulle«), star 55 let in zaposlen pri Prvi kranski tovarni glasovirjev R. Warbinek v Ljubljani. Vsi ljubljanci so ga poznali pod imenom »slepi Tonček«. Pred vojno je igral na klavir v plesnih šolah, pa tudi po vojni, dokler se ni uveljavila jazz-godba. Igral je tudi po raznih gostilnah in zraven pel. Po rodu je bil Korošec, rojen v Pliberku. Kot slep otrok je odšel pozneje na Dunaj, kjer so ga vzgojili za muzika. Z Dunaja je prišel kot ugaševalec glasovirjev v Ljubljano, kjer je ostal do svoje smrti. Samo štiri leta vmes je bil v Dubrovniku. Blag mu spomin!

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 20. uri senzacionalni dvojni spored:

Kraljica Viktorija

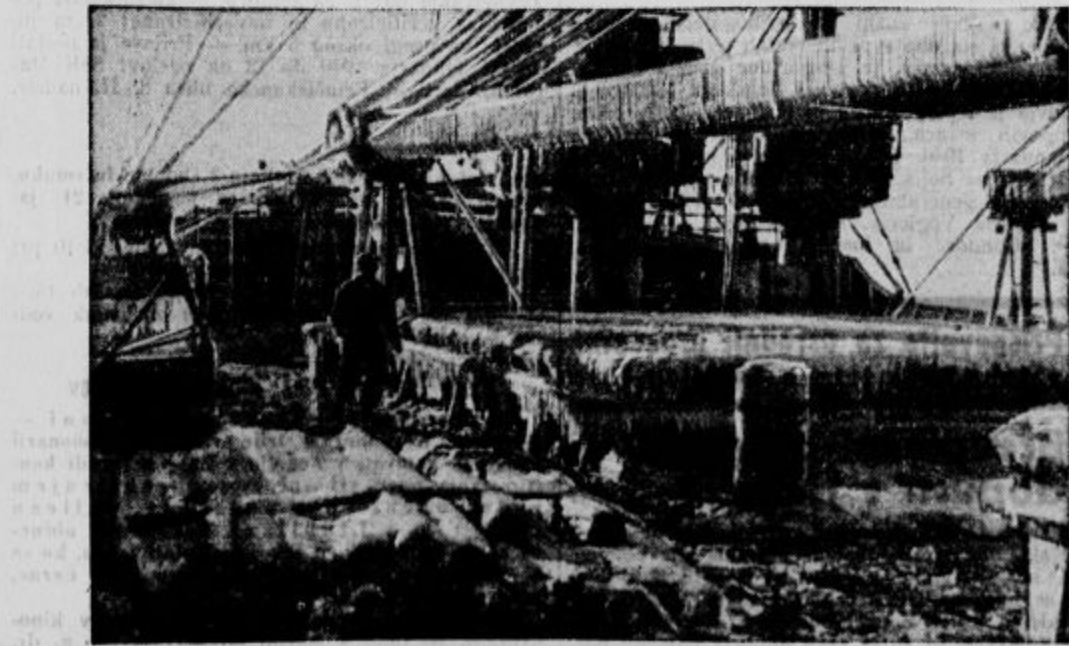
Anna Neagle, Adolf Wolbrück
Ta najlepša kraljevska romanca je posneta po intimnem dnevniku angleške kraljice. Del prizorov je v naravnih barvah.

Doktor X

Fantastični vefilm o zdravniku-geniju, ki je ustvaril umetno telo.

POZOR! Od danes naprej zopet redno dvojni spored po priznanih nizkih cenah Din 8—, 6.50, 5.50, 4.50, 3.50

I Društvo rokodelskih mojstrov v Ljubljani vabi svoje člane, da se udeležijo predavanja o novih določilih za pridobitno, ki bo v ponedeljek, 22. t. m. ob 8. uri v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica 12. Predaval bo g. davčni konzulent Zagar iz zbornice TOI. Pripeljte s seboj tudi naše prijatelje.

Ladje s severnih morij prihajajo v pristanišča vse obložene z debelimi plastmi ledu. Toliko ledu na krovu in po vseh zunanjih delih ladje je za ladjo že težek nenaroden tovor, ki zelo otežkoča redno plovbo

I Društvo slepih sporoča svojim članom, da je 17. t. m. umrl v splošni bolnišnici v Ljubljani njegov podpredsednik Anton Skutl. Blagopokojnika ohranimo v častnem spominu. — Društvo slepih.

I Slomškova družba — podružnica Ljubljana-mesto ima svoje zborovanje v ponedeljek, 22. januarja ob 20 na Ledini. Predava strok. učitelj g. Omerza Zdravko o temi: »O jecavcih in jecanju«. Vabljeni k obilni udeležbi.

I Geografsko društvo v Ljubljani bo imelo svoj redni letni občni zbor s običajnim dnevnim redom v petek, 26. t. m. ob 18 v prostorih Geografskega inštituta na univerzi.

I Šentjakobčani! Brezplačne kontrolne listke za priveditve propagandnega tedna, ki bo od 22. do 28. t. m. v farni dvorani, dobite lahko vsak dan od pol 3 do 3. popoldne v farni dvorani. Prav tam se dobe tudi vstopnice za priveditve v frančiškanski dvorani.

I Podpornemu društvu za gluho-mleto mladino so darovali v počastitev spomina blagopokojnega dr. Otona Papeža trdka A. Zibert v Ljubljani din 250, uradništvo odvet. pisarne dr. Oblaka pa 100 din. Plemenitimi dobrotnikom prisrčna hvala!

I O predpisih obrtnega zakona in socialne zakonodaje je predaval dne 16. januarja obrtni referent Zbornice za TOI g. dr. Pretnar v restavraciji hotela Štrukelj na članskem sestanku Zdrženja krojačev, krojačih in sorodnih obrtov. Restavracijska dvorana je bila polna udeležencev, ki so pozorno sledili predavanju, čigar vsebina je v sedanjem času posebno važna za obrtnike. Prihodnji članski sestanki Zdrženja bo v torek, 23. januarja ob 8 zvečer v prostorih hotela Štrukelj. Na tem sestanku bo predaval davčni referent Zbornice za TOI g. Zagar o novem davčnem zakonu.

I S paro se je močno opeklo po vsem telesu Peter Kariš, delavec pivovarne »Union« v Ljubljani, star 31 let. Reševalci so ga prepeljali v bolnišnico.

I Po stopnicah je padla 83letna Paskvarina Potisek, na Emonske cesti v Ljubljani, Zlomila si je nogo. Reševalci so jo prepeljali v bolnišnico.

I Podpornemu društvu za gluho-mleto mladino je daroval g. dr. Anton Rogina, predsed-

MARIBOR

Maribor je obdržal sloves jugoslovanskega Merana

Maribor slovi zaradi svoje mile klime kot »jugoslovanski Meran«, pa tega naslova tudi v lanskem letu ni hotel izgubiti. To nam dokazuje vremenski pregled za leto 1939, za katerega je zbrala podatke tukajšnja meteorološka postaja. Iz tega pregleda je razvidno, da je bil lani najtoplejši dan 22. julij s 35.6° Celzija v senci, najbolj mrzlo pa je bilo ravno na 31. decembra, ko je živo srebro zdrsnilo na 23.5° pod ničlo. Zelo vročih dni je toplota nad 25 stopinj Celzija smo imeli lani 61, mrzlih dni s mrazom pod ničlo pa 104, zelo mrzlih dni je bilo pa 11. Povprečna letna temperatura je bila lani 10, povprečna najvišja toplota 14.8, povprečna najnižja pa 4.5° Celzija pod ničlo. To zopet nazorno kaže, kako enakomerno in blago klimo ima Maribor. Lansko leto je bilo zelo sušno. Deževalo je v 117, sněžilo pa v 23 dnevih ter se je v tem času izlilo nad Maribor 801.1 milimetrov vode. Najbolj moker je bil mesec maj z najvišjo dnevno padavino 53.3 mm, najbolj suh pa mesec april. Najvišja dnevna višina snega je lani bila 19 cm, enega pa je ležal na zemlji samo v januarju in v decembru, vsega skupaj 36 dni. Povprečni barometrijski pritisk je bil lani 736.7, najvišji 749.6, najnižji 719.9 mm. Povprečna letna vlažnost je bila lani 72.7 odstotkov, predlani 79.6 odstotkov. Povprečna letna oblačnost je bila 6.1 desetina z oblaki zastregla neba. Najbolj oblačen je bil mesec oktober, najmanj pa julij. Popolnoma jasnih dni je bilo 18, popolnoma brez vetra 73 dni. Navečer je pihal jug, najmanjkrat vzhodnik, najbolj vetroven je bil mesec maj, najbolj tihi pa december. Končno še omenjamo, da smo imeli lani 15 zelo meglenih in 62 malo meglenih dni — v primeri z Ljubljano zelo malo; 43 dni je bil os slano, 58 dni z roso, 1 dan s točo, 11 dni pa z močnejšo nevihto, ki pa niti v mestu niti v okolici ni povzročila večje škode ne na kmetijskih pridelkih ne na objektih.

★
m Mariborski sejmi v preteklem letu. Lani so mariborski živinski sejmi precej izgubili na pomenu zaradi velikih omejitev, ki jih je povzročila slinavka in parkljevka. Tako je bila lani v Mariboru samo 25 živinskih sejmov, na katere so kmetje prignali 11.896 glav goveje živine in konj. Volov je bilo prignanih 3049, bikov 417, krav 7911, telet 311 in konj 208. Prodanih je bilo lani na sejmih skupno 6724 glav živine. Poleg živinskih je bilo lani v Mariboru še 45 svinjskih sejmov, na katere so pripeljali 9777 svinj. Prodanih je bilo 4115 svinj. Poleg navedenih obstoja v Mariboru pri mestni klavnici še trg za živinsko krmo, ki pa je bil lani zaradi pomanjkanja sena in otave bolj počilo založen. Pripeljanih je bilo naprodaj 434 vozov sladkega in 110 kislega sena, 101 voz otave, 9 vozov detelje, 17 vozov lucerne, 132 vozov slame in 17 vozov škope.

Velezabavna žetka komedija iz študentovskega življenja je imela pri včerajšnji premieri ogromen uspeh

Vražji študentje

Danes ob 16., 19. in 21. uri

KINO UNION, tel. 22-21

nik apel, sod. v pok. v spomin na blagopokojnega prijatelja dr. Otona Papeža znesek 100 die, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

I Štiri župane je služil. Kakor smo že kratko omenili, je 16. t. m. po daljši bolezni umrl vpokojeni mag. oficijant France Klančičar v 82. letu starosti. Pokojnik je bil prieten ljubljancin. Sprva je bil sprejet v magistratno službo kot mestni stražnik, pozneje pa je bil, ko je bila mestna policija podzavljena preveden v status magistratnih nameščencev. Za njega čase je bilo v Ljubljani vsega 12 mestnih policajev, ki so skrbeli za red in mir po mestu. Takrat so bili še prav patrijarhalni časi. Po mestu je še stražnik Erjavec bobnal in bral meščanom razne razglase, dražbe in druga uradna obvestila. Pokojnik Klančičar je bil doba duša. Dostikrat se je primerilo, da je kar sam celo noč vlekel policijsko službo, ko je videl, da njega mlajši tovariš pošteno smrči na stražnici. Marekatere vesele in tudi žalostne dneve je preživel pod 4 župani. Služil je prvega slovenskega župana, pok. Petra Grassellija, nato župana Ivana Hribarja, za tem pok. dr. Ivana Tavčarja in pok. dr. Ljudevita Periča. Služil je tudi prvega mestnega komisarja, dež. svet. dr. Laschana, ki ni hotel govoriti slovenski in ki je bil imenovan l. 1910, ko ni cesar na Dunaju hotel potrditi izvolitve Ivana Hribarja za župana. Mnogo je znal povedati o groznih potresnih dnevih l. 1895. Saljivo je znal praviti, kako je pri nekkih državnozbornskih volitvah v Ljubljani nastopal že umrli oodavičar Ivan Kunčič kot poslanski kandidat Sklcial je v mestni dom veliko zborovanje. Dvignil je 3 prete in slovesno dejal: »Ljubljancini, volite me, poštenega meščana in obrtnika! Objubim vam, da bom takoj odpravil ljubljansko megle.« Nekdo se je oglasil: »Kako?« Kunčič veselo: »Sešil bom veliko vrečo in bom nato vso megle vanjo stlačil.« Pokojnik je bil l. 1923 vpokojen ter je bil eden najstarejših magistratnih vpokojencev. Bodi mu ohranjen blag spomin!

Celjske novice

c Mestno poglavarstvo v Celju poziva starše in skrbnike, ki še niso vrnili »Popisnih listov otrok«, da popisne liste takoj izpolnijo in vrnejo zaščitnemu oddelku mestnega poglavarstva. Starši šoloobveznih otrok naj dvignejo pri zaščitnem oddelku seznam predmetov, ki jih otrok potrebuje v primeru izselitve.

c Predavanji o pokojniškem zavarovanju in važnosti nameščenke organizacije bosta drevi ob osmih v mali dvorani Ljudske posojilnice. Predavala bosta ravnatelj PZ g. dr. Milavec in predsednik nameščenke oddelka Delavske zbornice g. ing. Košir. Na predavanju, ki ga priredi Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev, vabimo vse člane in članice ter prijatelje in soimšljenike naše organizacije.

c Davčna uprava v Celju ponovno opozarja delodajalce, ki zaposlujejo hišno služničad, da si brezpopojno nabavijo davčne karte do 31. l. 1940, ker jih bo sicer zadela kazen v smislu čl. 95 zakona o neposrednih davkih.

c Občni zbor Krajevne protituberkulozne lige v Celju bo v četrtek, 25. januarja, ob 8. zvečer v mestni posvetovalnici s običajnim dnevnim redom. Člani lige in vsi, ki se zanimajo za protituberkulozno borbo, vabljeni!

c Grebenška in tovariši so celjski orožniki včeraj odvedli v Maribor, kjer bodo odslužili vsak svojo kazen. Grebenšek je bil obsojen na dosmrtno robijo, Zgank Avgust na 10 let robije, njegov brat Andrej na 2 leti in pol robije, Arh Andrej pa na 2 leti robije.

c Združenje trgovcev za mesto Celje obvešča vse svoje člane, da je treba do 31. januarja 1940 vložiti pri davčni upravi v Celju splošne pridobinske prijave ter prijave za poslovni promet na za to predpisani tiskovini. Tisti pa, ki so obvezni, da vodijo knjige, odnosno ki so jih dejansko tudi že vodili, morajo prijave vložiti do dne 31. marca 1940. Prijave za rentnino je istotako vložiti do 31. januarja 1940. S 1. januarjem 1940 so prišle družbe z o. z. pod družbeni davek in bodo morale predložiti prijavo do konca maja 1940, najkasneje pa 15 dni po običnem zboru. Te prijave morajo biti natančne, ker so sicer predvidene drakonske kazni.

c Ustanovitev carinarnice I. reda v Celju. Združenje trgovcev za mesto Celje obvešča vse trgovske in industrijske kroge, da so dela na predpripravi za prejem carinskega blaga v carinsko skladišče na celjskem kolodvoru že toliko napredovala, da se carinjenje blaga že more obavljati. c Krajevna kmečka zveza v Dramljah priredi od 2. do 4. februarja 1940 vinsko razstavo za ves drameljsko-celjski vinski okoliš, kakor tudi za bližnje vinogradnike drugih krajev. Vzorec morajo biti do 1. februarja na mestu razstave.

c Dve teži nesreči. V Laškem si je pri padcu zlomila desno nogo v gležnju 79letna gospodinja Helena Bremsak. — V Rogaske Slatini si je pri sankanju zlomila levo nogo nad gležnjem 12letna hči posestnika Baumgartner Regina. Obe se zdravili v celjski bolnišnici.

c Zalostno dejanje 81letnega bolnega starčka. Na Cesti na Dobravo v Celju se je predvčeršnjim popoldne odigral žalosten dogodek, ki bo najbrž zahteval življenje 81letnega starčka, kočarja Matjaža Antona. Matjaž je zadnji dve leti močno bolehal in ga je bolezen tako rekoč priklenila na bolniško posteljo. Njegova dobra žena mu je skušala postreči, kolikor so seveda dopuščale skromne razmere, saj ima Matjaž le hišico in kočček zemlje. Bolezen je nesrečnega moža tako mučila, da se je zdel že samemu sebi nadežen. V obupu si je skušal vzeti življenje. Izbral je odstotno svoje žene in si zasadi velik kuhinjski nož naravnost v prsa. Starček je bil toliko slab, da si je porinil nož le nekaj 10 cm globoko in so ga v takem stanju, vsega krvavega in nezvestnega našli na postelji. Pri prevozu v bolnišnico je sam izpovedal, da je storil dejanje v hipni zmedenosti in obupu ter revščini, v kateri je živel.

c Iz Vojnika pri Celju. Ponovno se obračamo na p. n. upraviteljstvo hiralnice v Vojniku, naj zviša cene mleku. V trgu se je mleko v zimi zvišalo na 2 din liter na domu posestniku, medtem ko ga Banovinska hiralnica plačuje dostavljenega liter po din 1.50 do 1.60.

Slovenska Bistrica

Zbor malih harmonikarjev v Slovenski Bistrici je priredil preteklo soboto zvečer in v nedeljo popoldne pod vodstvom gosp. Vilka Sušteršiča, vodje mariborskih malih harmonikarjev, koncert, ki je v vsakem oziru odlično uspel. Po dveletnem delovanju so slovenjbistriški mali harmonikarji in harmonikarice toliko napredovali, da so na obeh koncertih pred polno dvorano z veliko spretnostjo in sigurnostjo in v splošno zadovoljstvo občinstva odigrali obširen in pester spored, zlasti slovenskih in sploh jugoslovanskih narodnih pesmi in plesov ter zaplesali tudi nekaj narodnih plesov. Ta lep uspeh, h kateremu je mnogo pripomogel nastop v krasnih narodnih nošah, naj bo vsem vzpodbuda za nadaljnje glasbeno delo.

Spremembe na sodišču. Namesto k državnemu tožilstvu v Mariboru premeščenega sodnika Puntucha Vladimirja je nastopil službo pri tukašnjem sodišču sodnik dr. Dougan Ivo, doslej sodnik v Krškem.

Jesenice

Kino Krekov dom. Drevi ob 8 odlični film »Pariz«. V glavni vlogi Harry Baur. Jutri ob 4 popoldne glasbeni film »Banjo in gitare«, zvečer ob 8 film »Pariz«.

Kranj

† Janez Pleša. Po daljši mučni bolezni je umrl zavedni katoliški mož, posestnik in občinski odbornik Janez Pleša, doma iz Struževega pri Kranju, star 72 let. V zakonu se mu je rodilo sedem otrok, eden izmed njih je zapel tudi novo sv. mašo. Pokojnik je bil prava zavedna gorenska korenina. Pokopali ga bodo v soboto ob 9 popoldne. — Naj v miru počival!

Vreme je postalo nekoliko topleje. Toplomer je kazal —2 stop pod ničlo. Začelo se snežiti in je padlo v sredo in sledečo noč dobrega pol metra suhega snega na 10 cm zmrzne podlage. Sneg se vedno pada. Gladina Save je silno upadla, Korka je še vedno vsa zamrznjena.

Ptuj

FO in DK uprizorita v nedeljo, 21. t. m., ob 3 popoldne v mestnem gledališču igro »V temoti« v treh dejanjih. Cene prostorom 10, 8, 6 in 3 din. Vsi prav vljudno vabljeni!

»Slovinci v tujini in naš narodni obsto« je naslov predavanju, ki ga bo imel drevi (petek) ob 8 v prosvetni dvorani »Mladike« predsednik Izseljenke zbornice in podpredsednik Rafaelove družbe g. p. Kazimir Zakrajšek iz Ljubljane. Predavanje bodo spremljale zanimive skriptične slike. — Vabljeni vsi!

Združenje trgovcev v Ptuj opozarja vse delodajalce, ki plačujejo uslužbenški davek v davčnih znamkah, da v smislu določil ministrstva financ predložijo v januarju 1940 davčni upravi v pregled knjižice uslužbenškega davka za leto 1939.

Nesreče. Šuen Julijana, 14letna posestniška hčerka iz Kukove, občina Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah, je na ledu padla tako nesrečno, da si je zlomila levo ključnico. — V sobi pri igranju je padel na oster železen predmet triletni posestnikov sinček Kajo Janko iz Sedlačka, občina Podlehnik. Pri tem si je nevarno porezal levo roko v zapetju, tako da so ga morali takoj prepeljati v bolnišnico.

Mladi so že začeli... Na poti iz šole domov so se šolarji stekli. Eden izmed »mladih junakov« je nabil 14letnega Bolcarja Franca, drugi pa je dejal, da bi Bolcarju »spustil nekoliko čreva« in ga je sunil z nožem v levo stran hrbta. Šolarja so takoj prepeljali v ptujsko bolnišnico.

KULTURNI OBZORNIK

Ob 20 letnici prve slovenske marionetne predstave v Ljubljani

Razgovor s pionirjem slovenskega lutkarstva, akad. slikarjem Milanom Klemenčičem

Za lep krog ljubljanskih ljubiteljev izbranih umetniških užitev je ime akademika slikarja Milana Klemenčiča polno prijetnih in hvaležnih spominov. Saj se nam skromni umetnik vsako leto oglasi s prijaznim vabilom k predstavi njegovih miniaturnih lutk, ki jih prireja v svojem stanovanju. Prav gotovo so te predstave, namenjene le najožjemu krogu, edini izraz resnega umetniškega stremeljenja v lutkarstvu na naših tleh.

V soboto, dne 20. januarja 1940, poteče ravno 20 let, odkar je ta pionir slovenskega lutkarstva stopil pred ljubljansko občinstvo s prvo slovensko marionetno predstavo. Za to priliko sem obiskal mladeniško čilega umetnika v njegovem ateljeju, ki je hkrati orski prostor njegovega miniaturnega odra.

Stene prostorne sobe pokrivajo številne slike, zvečine portreti, na slikarskem stojalu je izrazita goriska pokrajina, nemara Solkan — gospod Klemenčič se je rodil pred kmalu 65 leti v Solkanu, pred vrati v sosednji salon stoji komplicirana konstrukcija njegovega »miniaturnega odra«, pri katerem je sicer odrska odprtina majhna in so lutke zares miniaturne, kjer pa je ogródje dokaj veliko in urejeno za prebogatost možnosti odrskih efektov. Ob stenah je nekaj omar, polnih knjig, na omarah razni odrski rekviziti. Pri oknu pa stoji preprosta velika pisalna miza. Izza nje se dvigne mogočna postava našega umetnika. Misel ti šine po glavi, da se čudiš: tako zastaven mož — pa se zna tako nedosežno igrati s tistimi drobčnimi lutkami, ki merijo nemara komaj 10 cm v višino...

Povem namen svojega obiska. Gosp. Klemenčič niti ni pomislil na ta jubilej... Zasmije se in brž zresni. V očeh mu berem spomine idealista, ki je preстал mnogo bridkih preizkušenj in pretrpel mnogo razočaranj v svojem prizadevanju.

»Nekako ga moramo proslaviti, ta Vaš jubilej,« mu pravim. »Saj je to tudi jubilej slovenskega umetniškega lutkarstva. Dan 20. januarja 1920 pomeni začetek takega lutkarstva pri nas. In Vi ste njegov pionir.«

Pogled se mu je grozeče stemnil. Udarilo je iz njega vse tisto bridko, kar je z vsakim pioniristvom pri nas združeno. Potem se je naglo umiril. »Od kod izvirata Vaša ljubezen do lutk? Iz let nemara, ko ste študirali slikarstvo v Münchenu?«

»Ne. Ta ljubezen izvirata iz mojih otroških let. V Gorico je hodil vsako drugo leto neki laški lutkar, Recardini. Ob njegovih predstavah se mi je vsemela ljubezen do lutk.«

»Kakšne pa so bile tiste predstave?«

»Osebe so bile precej podobne tipom iz comédie dell'arte: burkež je bil Arlecchino, ob njem je nastopal Pantalone, Recardinijeva iznajdba pa je bil Facanapa, debeluh pendanč Arlecchinu.«

»In kdaj ste začeli sami z lutkami?«

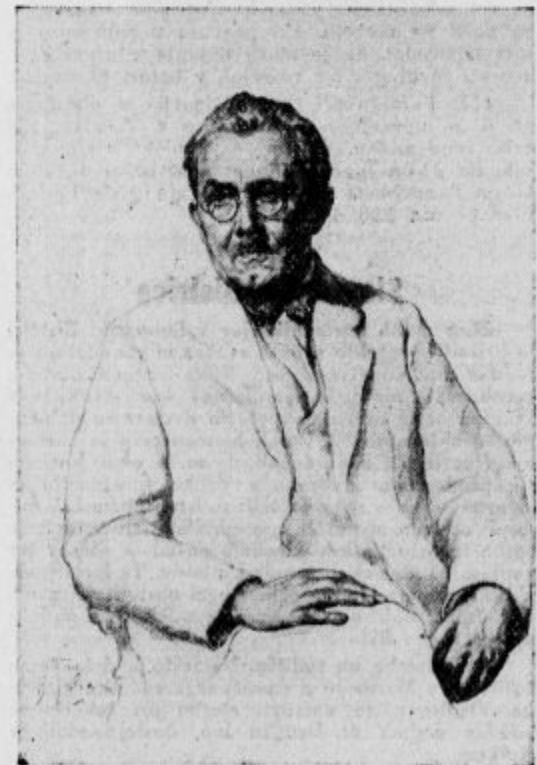
»Vam bom lahko čisto točno povedal. Stopil je k predalu in začel jemati iz njega skrbno urejene mape. »Prvo lastno predstavo sem priredil dne 22. decembra 1910 na svojem stanovanju v Sturjah na Kranjskem. Igrali smo »Mrtveca v rdečem plašču po laški lutkovni igri Il morto del mantello rosso.«

»Kakšne lutke pa ste imeli?«

»Take kot so te sedanje. Poglejte vabilo: Malo marionetno gledališče...«

»München Vam je dal gotovo tudi marsikatero pobudo?«

»Da sem se dela lotil, mi je dal pobudo ravno München, kjer sem se mudil leta 1910 in kjer sem videl tisti slavn »Künstler-Marionettentheater«. Potem je prišla vmes vojna. Med vojno sem igral kot častnik za svoje tovariše v Gradcu. Seveda v nemščini. In potem je prišel prevrat.«

Božidar Jakac: Portret Milana Klemenčiča

»Naselili ste se v Ljubljani?«

»Ne takoj. Ljubljane nisem dosti poznal. Bival sem v Domžalah. Tam me je poiskala pobuda rajnega dr. Ivana Laha, ki je želel v Ljubljani ustanoviti marionetno gledališče. Bilo je leta 1919. V tedanji časopisju je izšlo tudi nekaj člankov, ki so ustvarjali razpoloženje med občinstvom.«

»In kako ste spravili k življenju Slovensko marionetno gledališče?«

»Tedanji gledališki konzorcij je dal na razpolago osnovno glavnico. Pokazalo se je pa kaj hitro, da bom za pravo delo ostal čisto sam. In tako sem postavil oder, slikal inscenacije, rezljal lutke, krojil obleke — in skrbel za igre. Tako smo v tork, dne 20. januarja 1920, ob štirih popoldne v dvorani Mestnega doma stopili prvi pred ljubljansko občinstvo s Pocijevo igro »Carobne gosle«, ki nam jo je prevedel dr. Ivo Šorli, in Prologom, ki nam ga je po Pociju priredil dr. Ivan Lah.«

»Ste pogosto igrali?«

»Doživeli smo 105 predstav in nehalo smo ravno spet 20. januarja 1924, točno čez štiri leta po začetku.«

»Ni Vam bilo lahko pustiti to delo, kaj?«

»Pri takih prilikah, kakršne so bile — lahko. Vse je ležalo na meni. Polovico inkasa so pobrale davščine, ostalo je pobrala režija: nabava vedno novega materiala. Mnogokrat sem iz svojega doplačeval. Nikdar pa ne pozabim birokratizma, s katerim me je preganjal tedanji uradniški aparat, ki je prav za prav onemogočil nadaljne življenje Slovenskega marionetnega gledališča.«

»Kaj ste vse igrali?«

»Kar je od drugod porabnega, približno vse. Toda vedno sem želel imeti domača dela. Priganjal sem naše pesnike in pisatelje, naj se lotijo pisanja za lutke, toda zvečine brez pravega uspeha. Skoraj nihče ni zadel pravega načina. Malokateri je doumel smisel Gašperčkovega tipa. Tudi rajni dr. Lah, ki se je v tem oziru mnogo trudil, ni imel vedno srečne roke.«

»In kaj je zdaj z Vašim odrom?«

»Oder je bil last gledališkega konzorcija, lutke so bile moje. Oboje je kupilo TKD Atena. Tam so prihodnje leto 1925 nadaljevali s predstavami. Vodil jih je moj sin Savo Klemenčič, kot literarni sodelavec se je bil pojavil pesnik Miran Jarc. A tudi te predstave se niso vzdžale.«

»Čudna je res usoda lutkarstva pri nas. Tudi lepi Pengovovi oder v Vzemjni zavarovalnici, po preji v dvorani Akademikega doma, je utihnil in izginil.«

Mojstru Klemenčiču se je obraz zresnil. »Nekaj Vam bom povedal. Lutke zahtevajo ljubezni in poštvalnosti. Kdor išče pri njih zaslužke, je ubral napačno pot. Kdor ne zmore res iskrene ljubezni do njih, ne bo vzdžal. Zato sem se pa umaknil semkaj. Nekaj tisočakov sem že zabil v tale oder. In še ni konca. In moji ljudje, ki žrtvujejo večer za večerom pri vajih in pri brezplačnih predstavah za naše prijatelje, ne dobe počene pare. Kvečjemu sitnost stresam nad njimi pri vajah.«

»Razumem, gospod Klemenčič. Ljubezen vas druži in idealizem, ki ga je dandanes čim dalje

Kardinal Pellegrinetti o sv. Cirilu in Metodu

Za novo leto nam je kardinal Pellegrinetti poklonil drag spomin na svoje dolgoletno bivanje kot apostolski nuncij v Jugoslaviji. Že med svetovno vojno se je učil slovenskega jezika, da bi mogel tolažiti Slovence. Ta značilna Ciril-Metodova ideja, da je treba vsakemu narodu oznanjati vero v materinem jeziku, ga je spremljala, ko je deloval med Poljaki in potem v Jugoslaviji. Zanimal se je za utripe srčne žile narodnega življenja, pa tudi za naše »stanovno delo«. Z ljubeznijo in razumevanjem je zlasti spremljal znanstveno razpravljanje o apostolskem delu sv. Cirila in Metoda. Na visokem mestu v Rimu ni pozabil na nas. Njegov prvi javni nastop na znanstvenem in književnem področju je bilo njegovo javno predavanje o krščanski (kristološki) katehezi sv. Cirila in Metoda. To odlično predavanje pred izbranim in mnogostevilnim rimskim občinstvom je sedaj izšlo v elegantni knjižici *La catechesi cristologica dei santi Cirillo e Metodio*, dotiskani 9. novembra 1939 v Milanu (30 strani).

Knjižica se pozna čar žive besede in dihi priscne dostojanstvenosti visokega govornika. S toplim čustvom in s krepkimi značilnimi potezami je živo predstavil svetli postavi naših apostolov, ki sta mu v mnogem oziru najsvetlejši in največji osebnosti one dobe, velika (giganta) med Kristusovimi blagovestniki. Z mojstrskimi potezami je podan pregled življenja, književnega in apostolskega dela solunskih bratov. Cirila predstavljajo kot ljubitelja božje modrosti, Kristusa; ljubezen do Kristusa kot božje Modrosti je oprnela Cirila od otroških let do zadnjega diha. Zato pa je bil Ciril res apostol Kristusove ljubezni do vseh narodov. Kristusa je oznanjal z ljubeznijo in milino, opiral se je le na moč prepričanja in ljubezni z odločnim odklanjanjem vsakega nasilja in prezira. Hazarom in Arabcem je oznanjal, da je vse človeštvo ena družina skupnega pradedu Adama, vsi smo pa tudi otroci istega nebeskega Očeta, vsi bratje istega Kristusa, ki daje vsakemu človeku novo plemstvo in mu vrača ono plemenito dostojanstvo, ki ga je Adam tako nesrečno zapravil. S tem pa Kristus in krščanstvo tudi najbolj preziranim narodom izbrisuje žig barbarstva in jih uvršča v krščansko mednarodno družino kot enakopravne člane skupno s prvimi kulturnimi narodi.

Nenadno ozdravljenje v Saragossi

Španski tisk poroča podrobnosti o čudežnem, nenadnem ozdravljenju, ki se je nedavno izvršilo v Saragossi. Ozdravela je 25 letna gospa, Pilar Izquierdo Alberio, ki je bila že 12 let hroma in slepa. Ko je bila pred tednom v svojem stanovanju pri sv. maši in jo je obhajal p. Liberio Portoles, je mahoma začutila, da je ozdravljena. Spet je videla in nič več ni bila hroma. Cerkvene oblasti so pozvale zdravnike, naj ta čudoviti primer preiščejo.

Pilar Izquierdo Alberio je ustanoviteljica kongregacije »Misijskih sester od Jezusa in Marije«, ki so jo cerkvene oblasti potrdile 3. nov. 1939.

Šest milijonov vojnih sirot na Kitajskem

Kakor poroča apostolski vikar v Nankingu, msgr. Paul Yupin, je vojna na Kitajskem povzročila 6 milijonov vojnih sirot. Več kot 60 milijonov brezdomcev in beguncev bo pomrlo od lakote. Po podatkih vikarja je bilo ob začetku kitajsko-japonske vojne 3 in pol milijona katoličanov na Kitajskem. Bilo je 129 misijskih postojank z 12.499 močmi. V več kot 16.000 šolah so poučevali 432.000 dečkov in deklic. Dalje je bilo 415 katoliških sirotišnic, 230 bolnišnic in zavetišč in več kot tisoč sanitetnih postojank. Katoliški tisk je zastopalo 115 listov in časopisov. Zdjaj sta na Kitajskem že dve petini kitajskih duhovnikov-domačinov.

V Gdanskju je poglavar A. Forster povabil k sebi moštvo s tiste podmornice, ki je uničila angleško letalonosilko »Courageous«. Na sliki je videti Forsterja v pogovoru s posadko.

manj. Pa se vendar še nekaj igra z lutkami, tudi v Ljubljani?«

Odkimal je. »Velika stvar je ljubezen. Ni pa še vse. Jaz trdim, da je treba ne samo umetniškega hotenja, ampak tudi umetniškega znanja, umetniške discipline in popolno obvladanje splošne gledališke oziroma odrske kulture. Tega pa danes pri nas nikjer ne najdemo...«

Vstal sem. Živahno mi je segel v roko. »Slišim, da tudi Vi nekaj začnate?« mi pravi.

»Zares, začnemo šele. Pa drugače kakor Vi. Ne segamo tako visoko.«

»Aha, vem, vem,« in dvigne roko, pa pokaže s prsti. »Tako, ne?«

»Da, tako. Z ročnimi lutkami začnemo. V radiu, napol javno.«

»Tisto glede radia mi ne gre prav v glavo. Lutko je treba vendar videti — no, pa Vi že imate svoj prav.« Zasmel se je. »Povabite me, ko bo šlo zares.«

Ko sem odhajal, se mi je ves čas vračala misel: Kako škoda, da ta mož ni našel tistih pogojev za svoje delo, da bi bil lahko z javnim odrom ustvaril osnove slovenske lutkarske kulture, vzgojil široko lutkarsko občinstvo in nekaj rodov slovenskih lutkarjev in lutkarskih pisateljev! Ni ga, ki bi bil za to bolj poklican kot on. Ob dvajsetletnici prve slovenske predstave z marionetami (visečimi lutkami) v Ljubljani se s priznanjem in hvaležnostjo spominjamo našega mojstra Milana Klemenčiča, mislimo pa tudi na našo slovensko lutkarsko njivo, ki je še skoraj vsa neobdelana.

Niko Kuret.

ŠPORT

Kako dolgo še?

Sestava državne reprezentance v hokeju na ledu, ki naj bi zastopala našo državo na nemškem zimskošportnem tednu v Ga-Pa v času od 26. januarja do 4. februarja t. l. je vzbudila med slovenskimi športniki veliko nejevoljo. V državno reprezentanco, katero smo že včeraj navedli v našem listu, je postavilo hrvaško vodstvo vrhovne jugoslovanske drsalne zveze šest slovenskih igralcev in pet hrvaških; poleg tega pa je tudi vodstvo reprezentance hrvaško, tako da pojde v Ga-Pa dejansko sedem Hrvatov in šest Slovencev.

Proti takemu načinu sestavljanja državne reprezentance smo pisali že v včerajšnjem našem listu. V istem smislu je pisalo belgajsko časopisje in tudi zagrebške »Novosti« so objavile članek ljubljanskega poročevalca o nepravilnem postopanju pri tej sestavi pod naslovom »Slovinci niso zadovoljni s sestavo hokej reprezentance«.

Pri sestavih državnih reprezentanc — enih ali drugih — se je pri nas doslej zelo mnogokrat grešilo, ker je oni, ki je sestavljal državne reprezentance, imel predvsem v vidiku »svoje« igralce, odnosno tekmovalce. Pri tem ni igrala sposobnost niti nake vloge ali pa zelo podrejeno. Ravno zaradi tega smo bili tolikokrat po nepotrebnem premagani v mednarodnih tekmah. In ravno Hrvatje so bili oni, ki so se na vse pretege borili napram Srbom zaradi takega načina sestavljanja državnih reprezentanc. In ravno oni so povzročili, da je prišlo do reorganizacije vsega našega športa predvsem zato, da bo zavladala v vsem jugoslovanskem športu pravičnost in enakopravnost. Toda sedaj, ko se je ponudila prva prilika, da to pokažejo, pa se je pri sestavi državne hokej reprezentance cela stvar prikazala v drugačni luči.

Povsem jasno je, da zaenkrat ne more drugi sestavljati državne reprezentance v hokeju na ledu kakor igralci Ilirije. Oni so namreč za razred boljši od ostalih igralcev v državi in tvorijo celoto, ki mora kot taka nastopiti, če hočemo doseči kak uspeh ali boljše povedano, če nečemo doživeti poraza, ki bo škodil ne samo našemu hokeju športu, temveč vsemu športu vobče. Kdor sestavlja našo državno reprezentanco v hokeju na ledu iz drugega vidika, ta ali ne pozna dobro naših hokej igralcev ali pa mu je na tem, da naj bodo zastopane v njej vse pokrajine. Tako stališče je popolnoma pogrešno in je v interesu celokupnega jugoslovanskega športa, da se kaj takega za mednarodna srečanja ne sme več ponoviti.

Vprašanje zase je tudi vodstvo, ki pojde z moštvo v Ga-Pa. Ne gre tu za osebo g. Vodiška in je tudi postranskega pomena, v kakšnem razmerju so zagrebški drsalni krogi napram njemu. gre tu za strokovno vodstvo našega moštva, katero mora tehnični vodja dobro poznati in kateremu mora znati dati potrebna navodila pred tekmo in seveda tudi med samim tekmovaljem. Vodišek je bil namreč oni, ki je ustanovil prvi hokej na ledu v naši državi, on je oni, ki se je temeljito posvetil temu športu, in on je zaenkrat pri nas (torej v vsej naši državi) edini strokovnjak, kateremu lahko zaupamo državno hokej reprezentanco. Saj nimamo nič proti temu, če pošljejo tudi Hrvatje svoje spremstvo, lahko tudi več, toda neobhodno potrebno je, da gre z reprezentanco tudi človek, ki se na hokej na ledu razume. Če ne mislimo delati v interesu vsega državnega športa, potem je bolje, da ne gremo v inozemstvo vse dotlej, dokler ne bomo mogli biti toliko uvidni, da bomo znali sestaviti državne reprezentance iz najboljših športnikov, ki jih ima srbska, hrvaška in slovenska narodna zveza.

Razpis

Slovenski SK Maraton priredi tekmovalje v teku na 10 km za seniorje ter 5 km za juniorje s štartom in ciljem pri Treh ribnikih. Tekmovalje se prične v nedeljo 21. januarja ob 10.30. Pravico do tekmovalja imajo vsi verificirani in neverificirani tekmovalci, ki so člani Mariborskih klubov. Tekmovalje bo: 1. za seniorje — klasifikacija posebej za verificirane in neverificirane; 2. za juniorje na progi okrog 5 km. — Prijave je poslati do 20. januarja 1940 do 12 na naslov: SSK Maraton, Maribor, Frinčičkanska ulica 8, II. nadstr.

Razpis

medklukske smučarske tekme v slalomu in smuku, katero priredi SK Železnikar v nedeljo 21. januarja 1940 pri Ruški koči na Pohorju.

Tekmovalje v slalomu bo dopoldne ob 10 pri stari »Glažutici« v bližini Ruške kočice.

Tekmovalje v smuku bo istega dne ob 15 s štartom pri Sv. Bolenku; proga za smuk vodi po novi smučarski poti.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Atletska podzveza v Ljubljani — službeno. Ker morajo trije vodilni funkcionarji podzveze potovati v nedeljo v Zagreb zaradi konstituiranja nove vrhovne zveze, preklicujemo redni občni zbor podzveze, sklican za 21. t. m. v Ljubljani. Nov termin občnega zbora bo objavljen takoj prihodnji teden, ko se bo v Zagrebu določil prvi prost termin. — Črne, predsednik.

Smučarsko predavanje v Kamniku, v kinodvorani, bo imel v soboto od 6-7 zvečer g. dr. Zvoček. Predavanje bo spremljal film o domačih kamniških smučarskih tekmah, katerega bo predvajal g. Stuzzi. Vstopnina 3 din.

Smrt dveh lalalcev

Iz Berlina poročajo 13. januarja:

Dve najbolj znani in najbogatejši družini Nemčije, ki sta obe v prvih vrstah težke industrije v ruhrskem revirju, je istega dne zadela izguba sina na fronti. Kot poročnik lovskega letalskega brodivoja je Klaus Bohlen in Halbach, sin lastnika Kruppovih tovarn, umrl kot letalec na bojišču 10. januarja 1940. Istega dne je prav take smrti kot letalec na bojišču umrl 26 letni poročnik Hans Vögler, sin generalnega ravnatelja združenih jeklarn Albert Vöglerja. Hans Vögler je bil član legije »Condor« in imejtelj španskega zlatega križa.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Brezplačni delavski dopusti v Nemčiji

Berlin, 17. jan. Vodstvo nemške delovne fronte je sklenilo uvesti letos za nemške delavce posebno novost. Vodstvo fronte bo poslalo potrebne delavce letos na tritedenski dopuste. Za enkrat je vodstvo za te dopuste določilo in izbralo 100 tisoč delavcev, ki so za take dopuste posebno potrebni. Vse stroške za take dopuste bo plačalo vodstvo delovne fronte, delavci pa bodo odšli na dopust v razna zdravilišča in letovišča.

Dogodivščina železniške proge

Moderna vojna — vojna tehnike, blokad, letal, betonskih utrd in vojni ladij je v zvezi tudi s tehniško podlago vsega modernega življenja — z železnico.

Kar preprosto je, da greš in kupiš vozovnico, stopiš k vlaku, se vsedeš v vagon in vlak se odpelje. Če bi kdo prišel in te vprašal, da je to jako važna politična zadeva, bi se mu lahko zagrohotal.

In vendar je tako: železnice, dasi so tako vsakdanja in samoumevna zadeva, so visoko politična zadeva. Če samo pomislimo, koliko vojn se je začelo zaradi ene same železniške proge, in obratno, kako vojne uporabljajo železnice, koliko jih je zaradi njih podrtih, in koliko jih je postalo na vso moč pomembnih!

Eden od vzrokov svetovne vojne, ki ni bil najmanjši, je bila tako imenovana bagdadska železnica, nemška železniška proga, ki je vodila iz Hamburga in Berlina skozi Prago, Dunaj, Budimpešto, Beograd in Solijo v Carigrad in na Vzhod. Ta pet tisoč kilometrov dolga železniška proga, ki je bila simbol in os nemške politike vzhoda, se je globoko zasekala v francosko, angleško in rusko vplivno območje in je še bolj nakopičila že itak zvrhano mero netiva za vojno. Ali če pomislimo na železniško progo iz Kaire v Kapstadt, ki je v načrtu dolgo časa strašila okoli, in ki ni bila še oživljena, kako bi bila taka železniška proga, skozi vso zemljinjo, velikega pomena za Anglijo! Ali pa, če pomislimo na še nedavne, številne homatije med Japonsko in Sovjetsko Rusijo zaradi vzhodnosibirskih železnic!

Če bi mogle železniške proge spregovoriti...

Ne vemo, ali je ameriški pisatelj Jack London, ko je pisal svojo knjigo »Dogodivščina železniške proge« pomislil tudi na take vojne zapletitve, ki jih utegne povzročiti taka železniška proga, ali pa je imel v mislih dogodivščine, ki jih utegne kaka železniška proga kot žrtve kake vojne doživeti? Če bi mogle proge govoriti, potem bi imele zares mnogo snovi, in prav obe omenjeni železniški progi bi mogli poročati o spremembah, ki jih je njima povzročila ta vojna, ki zdaj besni v Evropi. »Transsib«, velika, centralna železniška proga ruske države, ki sega od Moskve do Tihega oceana, je bila nekoč ponos caristične Rusije. Odtlej se je mnogo stvari spremenilo v državi, kar cele pokrajine centralne Sibirije so bile industrializirane, videle so naval ljudi in blaga. Na vzhodu države, na sibirsko-mandžurski meji, so postavili neodvisno, več sto tisoč mož močno armado, a železnica Transsib je ostala, kar je bila: glavna žila ruske države. Da bi mogli zadostiti povečanemu prometu, je nekega dne vlada sklenila, da naj se ta proga spremeni v dvojnoro sklenila. A tako delo na 6000 km dolgi progi se ne more čez noč opraviti. Razen tistega dela, ki je na evropskih tleh, in odredka od gorovja Urala do Novosibirska je ta železnica še dandanašnji enotirna. Politični pomen te proge je zlasti zdaj velike važnosti, saj hoče

tudi Nemčija, ki jo ovira angleško-francoska blokada, po tej železnici dobivati iz Japonske iz Kitajske in Mandžukua različna olja, maslo in tekstilno blago. Edino prevozno sredstvo, ki je za to blago — približno 1 milijon ton teže — na razpolago, je Transsib. A kaj to pomeni, da je treba spraviti na železnico, ki je že itak obremenjena, še po 30 do 40 novih tovornih vlakov na dan, bo vsakdo spoznal.

»Simplon« proti »Orientu«.

Tudi moderna veja bagdadske železnice, sedanjí »orient-express« je vojna zaposlila v svoje namene. Tudi ta železniška proga bi utegnila neznanosko veliko zanimivega povedati. Ta slavna luksuzna proga ima za seboj že sedemdesetletno zgodovino, ki je polna političnih zapletitvejev.

Dasi izhaja s pariškega vzhodnega kolodvora, je orientska ekspresna proga vendarle bistveno nemško podjetje. Od Strassburga preko Monakovega, Dunaja in Budimpešte je vozil ta vlak po nemških tleh ali po tleh zaveznikov, ki jih je po vožnji čez Srbijo v Solijo in Carigradu spet dobil. Tako je bil orientski ekspres »evropska sekcija« bagdadske železnice in hkrati srčna žila nemške balkanske politike.

V taboru zaveznikov so to tudi spoznali. In čim so l. 1919. odložili orožje, je zagledal dan konkurenčni vlak: Simplonski orientski ekspres, ki je 11. aprila 1919 privrkal odpeljal s pariškega kolodvora »Gare de Lyon«. Prisedši iz Londona je novi Simplon-orient ekspres, ne da bi se dotaknil Nemčije, Avstrije in Ogrske, prevozil zahodno Svico, severno Italijo in vso Jugoslavijo, kjer se je v Beogradu sešel z nekdanjim orient-ekspresom, ki je po vojni začel v zmanjšanem obsegu delovati. In po svoji končni postaji, Carigradu, je bil Simplonski orient ekspres v zvezi z novimi, angleškimi in francoskimi mandatnimi državami v Orientu: s Sirijo, Palestino in z Irakom.

Dvajset let dolgo sta oba vlaka, orientski in Simplon-orientski ekspres še precej složno delovala skupaj, čeprav je posebno v poslednjih letih razgovor o stranskih progah razburjal marsikako evropsko železniško konferenco. Potem pa je prišla vojna. Oba vlaka sta postala zastavonoše svojih gospodarjev. Simplonski orientski ekspres je obdržal vso svojo progo od Londona preko Pariza, Milana, Beograda in Solije do Carigrada. Orientski ekspres pa se začelja zdaj šele v Monakovem, in proga: Monakovo-Strassburg-Pariz je postala že žrtve vojne. Nemške načrte, da bi se proga orient ekspres od Carigrada podaljšala preko Turčije in Perzije do Indijskega oceana, je prehitela in prekinila vojna.

Resnično, škoda je, da železniške proge ne morejo govoriti! Koliko bi mogle povedati o sedanjí vojni politiki!

Plujška bolnišnica v letu 1939

Ptuj, 18. januarja.

Kakor vse naše zdravstvene ustanove, tako raznamuje tudi tukajšnji zavod velik porast na sprejem bolnikov v zadnjem desetletju.

V preteklem letu je bilo kljub temu, da so bili zaradi pleskanja bolniških sob nad poldrugi mesec omejeni sprejemi le na najnujnejše primere, sprejetih znatno več bolnikov kot v letu 1938. — Zdravilo se je 2539 bolnikov, dotim se je v letu 1929 oskrbovalo le 1.132 bolnikov. Torej se je porast v zadnjem desetletju dvignil za celih 125%. Kljub toliko večjemu sprejemu pa so morali zaradi pomanjkanja prostora odkloniti nad 500 zdraviljenja potrebnih bolnikov, t. j. skoraj vsak peti bolnik. Ambulatorično se je zdravilo 718 bolnikov.

Skupno število oskrbovalnih dni je bilo 33.883, povprečni dnevni stalež je bil 93 pacientov. Oskrbovalna doba na bolnika je znašala 13,3 dneva.

Največ bolnikov se je zdravilo na kirurškem oddelku, in sicer 1431. Operacij je bilo 1072, porodov, ki so bili po večini patološkega značaja, pa je bilo 86.

Na internem in izolirnem oddelku je iskalo pomoči 1108 bolnikov. Od teh se je zdravilo 122 za tuberkulozo, na katere odpade 4687 oskrbovalnih dni. Oskrbovalni stroški za navedene padejo po večini v breme banovine in države. 81 primerov je bilo infekcijskih bolezni, med katerimi je prevladovala davica.

Uspeh zdravljenja je bil naslednji: od 2468 iz oskrbe odpuščenih bolnikov je bilo 1179 (t. j. 48%) ozdravljenih, 1095 (44%) zboljanih, neozdravljenih 117 (5%), umrlo pa je 77 bolnikov (3%).

Da se odpomore občutnemu pomanjkanju prostora, je v načrtu prihodnjih let dograditev zveznega trakta med bolnišnico in hiralnico, adaptiranje hiralnice v bolnišnico in zgraditev paviljona za tuberkulozne bolnike. Posebno nujna je gradnja tega paviljona, ker ima bolnišnica le malenkostno število postelj za tuberkulozne bolnike. Znano pa je, da je ptujski okraj eden najbolj prizadetih po tuberkulozi v državi.

Z izvršitvijo navedenega načrta bi bilo rešeno vprašanje razširitve tukajšnje bolnišnice za mnoga desetletja.

Prirodna umetnina: Mraz je naredil tole ledeno umetnino, ki je sicer vodomet v Washingtonu.

Velik meteor nad Prago

V petek zvečer so ob četrti na osem zapazili v Pragi na severozahodnem nebesu velik modrozelen meteor, ki je žarko razsvetlil ceste, nakar je čez nekaj hipov močno treščilo. Kakor poročajo s praške zvezdarne, je meteor preletel Češko sredogorje.

Preprosto — pa zračno! Rjuha, ki je privezana na tramo, je v neki bolgarski vasi hkrati zibelka. Vendar se dozeveda, da otrokom v taki zibelki ni prijetno, ker se bojijo, da bi ne padli.

Po velikih jezerih pridno žagajo led, s katerim se bodo ledenice letos lahko dobro založile

Sueški prekop - država zase

Italijanski listi so se te dni bavili z upravo Sueškega prekopa, češ da Angleži ondi preveč samolastno gospodarijo. Glede na to pisanje izvajajo nemški listi svoje misli o Sueškem prekopu takole:

Prekop je država zase, ki leži med dvema zemljinama — med Afriko in Azijo. Ta »država« ima svoje lastne podložnike, svojo lastno zastavo — morsko polje z zlatima črkama C in S — in svojega posebnega »ministrskega predsednika«, ki biva v krasnem gradu sredi kraljevskega parka, in slednjič ima ta »država« tudi svoj zakonik in celo svoj lastni jezik, »prekopni jezik«, ki je nekakšna žlobudravščina iz francoskih, italijanskih, grških, angleških in arabskih besed.

Generalni ravnatelj prekopne družbe — »agent superior« — ima v sosednjih državah pravico do istih časti kakor kak veleposlanik kake veleile. Družba ima zakonik, ki ji daje inozemske pravice. Na mejah »prekopne države« se nehajo pravice držav, ki obdajajo Sueški prekop. Kdor tu kaj ukrade, ga sodi poseben paragraf. Z Egiptčani in drugimi državami je družba sklenila pravilne politične pogodbe, kakor jih sklepajo države z državami. Slednjič je ondi tudi posebno uradništvo, nameščenci, upravniki, pomorščaki itd., ki se jim ni treba pokoravati nobeni državi, ampak le družbi, ki je samo sebe spremenila v državo. Družba izplačuje pokojnine in govori celo o nekakšnem posebnem »prekopnem plemstvu«, ki ima zase spravljene najboljše »stolčke« in so ti »stolčki« tako rekoč dedni...

Plače so velike. Nastavljenec, ki vse leto nima drugega dela, kakor da na neki točki dvigne pra-

por, če se bliža ladja, zasluži na leto 50.000 din. Finance te »države«, ki Angleži nič radi ne govorijo javno o njih, so najboljše na svetu. Sleherna ladja, ki zapelje v kanal, mora od sleherne tone plačati 6.65 zlatega franka. Čim je ladja v kanalu, mora slepo ubogati. Ravnanje se mora po vseh predpisih družbe, mora sprejeti pomorščake in nadzorovalne uradnike, mora pluti po natančno določenem urniku, se mora držati predpisane razdalje in na povleje obstati, čakati ali celo odpluti nazaj.

Vsa ta navodila izhajajo od družbe, ki ima tako dobro naložen denar, da donasa glavnica Sueškega prekopa, 200 milijonov zlatih frankov, vsako leto 100 milijonov zlatih frankov.

Glavno mesto te male »države« je Ismailia, ki je nastalo iz delavskih taborišč. Če pogledaš nanj z morja, je videti kot kako morsko kopališče, in po cestah se sprehajajo elegantne dame, ki so oblečene po najnovejši pariški modi. Ničesar drugega kot le golo ime spominja na Ismaila Pašo, ki je bil kedve Egipta, in ki so njemu v čast krstili to mesto z njegovim imenom. V mestu je velika britska garnizija z letalskimi taborišči. Anglija se dobro zaveda, zakaj tako skrbno varuje ključ kanala.

V Port Saidu stoji spomenik Lessepsa, graditelja Sueškega prekopa, ki je, kot prica napis, »zemljo odprl ljudem«. Ker se dozeveda, da Angleži le preveč samolastno gospodarijo na prekopu in je Italija tista država, ki mora z ladjami največkrat skozi Sueški prekop, je Italija tudi zahtevala, da bi imela z Anglijo vred izvajati nadzorstvo nad prekopom.

Iz Julijske Krajine

Smrt. V Šturjah pri Ajdovščini je na praznik 6. jan. predpoldne po daljšem bolehanju nenadoma mirno v Gospodu zaspal g. Ivan Dietz, zasebni uradnik, ki je 45 let služboval v bivši predilnici v Ajdovščini in v Podgori. Dosegel je častitljivo starost 78 let. Bil je vse življenje izredno delaven in vester mož, ki si je priboril splošno spoštovanje. Globoko vernost je skušal z značajno narodno zavednostjo in bi v vseh pogledih lahko služil mlajšemu rodu za vzor. Naj počiva v Bogu! Žalujemo, zlasti sinu dr. Zoranu, zdravniku v Gorici, iskreno sožalje!

Novo orgle v Desklah. Na novega leta dan so v Desklah, v priklupni župniji v Soški dolini, slovesno obhajali »orglarski praznik«, praznik novih cerkvenih orgel. Že iz dobe pred svetovno vojno v Desklah ni bilo orgel. Duhovljani so bridko občutili ta nedostatek, toda pomagati si niso znali. Pred prilično dvema letoma se je pa ojačal novi g. župnik Filip Kavčič in otvoril zbirko za nove orgle. Ljudje so se pobude z vneto oprijeli in začeli skoro tekmovali v prostovolnih prispevkih. In na novo leto — še ne po dveh letih — so videli svoje želje kronane: pri slovesni sv. maši so mogočno pele nove orgle. Zadržljivi so uživali plemenite glasove, ki so doneli s kora, v ponosu so se jim iskrale oči in v hipu so bile pozabljene vse žrtve, ki so jih doprinesli. Orgle so solidno delo trdke Benz v Gorici. Imajo 9 pojočih registrov in dva manuala. Barva glasu je prijetna, višje in nižje lege se zlivajo v ubrano, harmonično celoto. Ker je ta dan orgljal izreden strokovnjak, so vse lepote in fineše novega glasbila prišle še bolj do učinkovite veljave. Ako še dodamo, da se je domači cerkveni pevski zbor za to svečano priliko še posebej požitljivo potrudil, potem se ne smemo čuditi, če so se verniki, ki so napolnili svetilnice do zadnjega kotička, ogreli in pri »ofru« radodarno segli v žep. Pri večernicah je znan govornik iz Gorice duhovito razložil sestav novih orgel in navduševal poslušalce za lepo cerkveno pesem, ki dviga srca k Bogu.

Deskle niso velika župnija. Prebivalci so večinoma delavci in mali posestniki. Orgle s stroški za postavitev stanejo nad 26 tisoč lir. Dozdaj je zbranih že okrog 20 tisoč. Kar še primanjkuje, bodo za vse lepo in spodbudno vneti vaščani gotovo v kratkem zložili. Če to pomislimo, potem moramo res javno izreči pohvalo in priznanje vrli duhovniji in njenemu neutrudljivemu dušnemu pastirju. Desklam čast!

Umrli je znan lovec. Ob izredno velikem spremstvu smo na novega leta dan v Črnem vrhu nad Idrijo položili k zadnjemu počitku kovača Franca Rupnika, po domače Bižarja iz Zadloga. Pokosila ga je zahrbtna bolezen v zreli moški dobi 48 let. Zapušča 11 otrok z ženo, ki je v blagoslovljenem stanju. Pošten krščanski mož in oče je užival radi svoje pridnosti in značajnosti povsod ugled in spoštovanje, kar je izpričal tudi njegov veličastni pogreb. Ker je bil pokojnik priznan lovec ne samo v domačem lovstvu, temveč tudi daleč okrog in celo preko meje, ga je na zadnji poti spremljala večja skupina lovev. Pri sprevodu se je pripetila dogdica, ki zveni prav lovsko. Nekateri pogrebece lovec so spremljali njihovi psi. Ti so po svoji navadi stikali po hosti, ki leži ob poti, in so spodili dva zajčka. Eden si ni znal drugače pomagati in je stekel naravnost proti krsti. Če bi ne stali okrog nje ljudje, bi bil trčil ob njo. Šele tedaj se je ovedel in se pognal pred psi v goščo. Dogodek je takoj spradel razlago: Vidite, rajniki France je bil res dober in plemenit človek! Vase življenje je preganjal zajec in marsikateremu upihnil življenje. Ker so pa zajčki vedeli za nje-

govo blago srce, so mu sedaj ob njegovem prenanem grobu vse odpustili in so mu hoteli to tudi razkriti. Zato so ga spremljali na zadnji poti in so hoteli prav do njegove krste, da bi mu svojo bol povedali, pa so jih pregnali psi, ki nimajo srca in ne poznajo oljke.

Slap pri Vipavi. (Nesreča.) 24 letni Ivan Trošt je peljal na kolesu proti Vipavi mladenko Vido Rondič. Kmalu pod vasio sta nesrečno padla pod most. Ubogo dekle je dobilo hude poškodbe po glavi in so jo morali odpeljati v bolnišnico.

Gradišče nad Vipavo. Tu je umrla blaga krščanska žena in mati Ivana Tomažič. Dočakala je 75 let. Sinu profesorju naravoslovja v Ljubljani in ostalim sorodnikom naše sožalje, njej večni pokoj!

Poslanik grof Magistrati, ki ga je italijanska vlada imenovala za poslanika v Soliji.

Byrdova ekspedicija se je oglasila

Podadmiral Byrd je po vesteh iz Buenos Aires sporočil argentinskemu mornariškemu ministru, da je s svojo ekspedicijo prispel na obalo Kitovega zaliva in je zdaj blizu južnotečajniške pokrajine »Little Amerika« — Mala Amerika. Ondi si je ekspedicija postavila taborišče, ki ji bo služilo kot oporišče za nadaljno raziskovanje.

Poslopje iz snega

V Moltu na Grenlandiji je do tal pogorelo poslopje, kjer je bila vlada. Tako so ostali brez strehe guverner z družino in vsi uradniki. Ker v tem letnem času ni niti misliti na to, da bi postavili zidano hišo, so bili hogač nočes prisiljeni postaviti poslopje — iz snega. Ker je ondi zdaj polarna noč, prav nič ne pogrešajo oken.

Senzacija svetovne razstave v New Yorku 1940

Kanadske petorčice so po dolgem procesu, ki so ga imeli starši proti zdravniku in varuhu malih sestrice, zdaj popolnoma vrnili staršem. Zdaj živijo petorčice z drugimi sedmimi bratci in sestricami, in niso nič več kot čudežni otroci odločene od družine. Seveda bo pa še nadalje dobri dr. Daffoe skrbel za zdravje petorčič kakor doslej. Starši petih sestrice so pravkar sklenili pogodbo z voditelji newyorške svetovne razstave. Vseh pet živahnih, malih deklet bo stanovalo v posebnem, zanje zgrajenem paviljonu, kjer bodo imele več sob, zlasti pa igralno sobo in učilnico. To bo največja senzacija svetovne razstave spomladi tega leta. Čisti dobiček s tega posebnega oddelka svetovne razstave bo dobil kanadski RK, kakor so sklenili starši petorčice.

Naročite »Slovenca«!

„Slovenec“ je vodilni, najbolj razširjeni, največji in najboljši slovenski dnevnik! Zavaruje svoje naročnike za

10.000 din

za primer smrtne nezgode!

Oglašujte v „Slovincu“!

Konrad Gologranc

mestni stavbenik

v Celju, Mariborska 30

prevzema in izvršuje vsakovrstne privatne, javne in industrijske zgradbe solidno in poceni. Sodnijsko zapriseženi cenilec.

Daje tehnične nasvete in pojasnila.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ščitovanjski oglas 3 din. Debelo tiskane zaloge besede se računajo dvojnó. Najmanjši snšek za mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računajo enokolonska, 1 mm visoka črtna vrstica po 3 din. - Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti snamko.

Službe iščejo

Šivilja

gre šivat na dom, sprejme tudi vsakršno delo domov. Naslov v upravi »Slovenca« pod 656. (a)

Mlada postrežnica

išče službo za dopoldanske ure trikrat tedensko in trikrat popoldne. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 450. (a)

Absolventka

trgovskega tečaja, z odliko, z lastnim pisalnim strojem — išče primerno službo v pisarni. Ponudbe v upravi »Slovenca« pod »13« št. 415.

Strogo pošten začetnik

absolvent kmetijske šole, z nemško, češko in švicarsko prakso v vseh panogah, išče službo. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Absolvent« 449. (a)

Trgovska pomočnica

z večletno prakso v vseh strokah, vešča v aranžiranju izložb, deloma nemščine, želi mesto v boljši trgovini. Cenj. ponudbe v upravo »Slov.« pod »Postena« št. 444.

Prodamo

Polenovka

suha in namočena, odlične kakovosti, vedno na zalogi. Kovačič, Miklošičeva cesta 32. (l)

Po lopato za sneg

v železnino Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1. (l)

Dobre smuči

kompletne, s palčami in vezavo za odrasle od 150 do 180 din in sanke dobite pri izdelovalcu Pajfarju, Trnovska ulica 25. Prva skakalne smuči po naročilu. (l)

Premoq

koks, drva nudi

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5 telefon 20-59

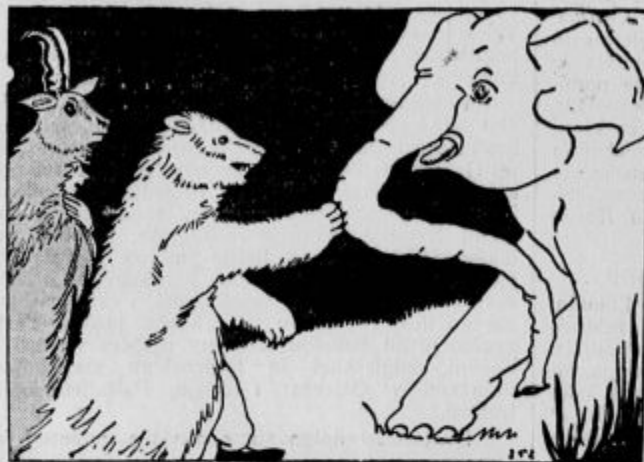
Postrežba brezhibna

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(241) »Jaz si bom nadel kožo belega medveda, ti si pa natakneš kozjo glavo. Tako pojdeva v gozd, in Sambo bo mislil, da sva živali.« — »Krasna zamisel!« je kriknil Filip, in koj sta kot beli medved in divja koza odrinila v gozd.

(242) Skraja sta že zaslišala so-pihanje. in Sambo je stal pred njima. Filip ga je pozdravil: »Pozdravljen, Sambo! Saj naju bržčas ne poznaš, ker sva iz mrzlih krajev in na romanju krog sveta.« Toda Sambo je opazil, da se ta dva živalska obraza pri govorjenju nič ne pregibata, in kar koj vedel, da tu nekaj ni v redu.

Gospode duhovnike

v ljudno obveščamo, da dobe za župne urade potrebne tiskovine v podružnici Jugoslovanske knjigarne v Kranju, Majdičeva hiša, sodnija.

Naznanjamo žalostno vest, da je danes umrla naša draga

Neža Jerebič

Pogreb bo v petek, dne 19. januarja ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Vodmatski trg 5, k Dev. Mar. v Polju.

Ljubljana, 18. januarja 1940.

Zalujoči ostali.

Zapustili so nas po kratkem, hudem trpljenju na smrt lepo pripravljeni, v 72. letu starosti, preljubi mož in skrbni oče

Janez Pleša

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, 20. januarja 1940, ob devetih popoldne v Kranju.

Priporočamo jih v pobožno molitev.

Struževo pri Kranju, dne 19. januarja 1940.

Helena, žena; Marija, Manč in Jožica, hčere; Janez, Frane, Anton, Peter in Ciril, sinovi — ter ostalo sorodstvo

Sporočamo žalostno vest, da je naša preljubljena sestra, svakinja, teta, stara teta, gospodična

Marija Trstenjak

učiteljica v pokoju

dne 17. januarja 1940 ob 23.45 po dolgi, mučni bolezni, predvidena s svetimi zakramenti za umirajoče, v Gospodu zaspala. Pogreb preblage pokojnice bo v petek, 19. januarja 1940, ob 15 iz hiše žalosti, Rajčeva ulica 5, na mestno pokopališče. Sveta maša zadušnica bo v soboto, 20. januarja 1940, ob 7 zjutraj v minoritski cerkvi.

Ptuj-Leskovec-Maribor, dne 18. januarja 1940.

Zalujoči ostali

Odšla je k Bogu, potolažena s svetimi zakramenti za umirajoče, naša blaga sestra, teta, svakinja

M. Tekla Praprotnik

uršulinka, učiteljica meščanske šole

Pogreb bo v petek, 19. januarja ob 16 iz uršulinskega samostana, Kongresni trg.

Ljubljana, Novo mesto, Murska Sobota, dne 18. januarja 1940.

Rodbine:

Praprotnik, Zmave, Beg, Prezelj, Jurčec, Ditrich.

Lov z letalom

»Ne. Pustil sem jih na takem kraju, da jih ne najde.«

Red je nekaj časa umolknil. Slišati je bilo samo stalno bobnenje stroja. Jock je kradoma pogledal Redovo lice, a ni mogel uganiti, kaj velikan premišljuje. Zopet se je začel bati. Tedaj se pa Red nenadoma na ves glas zasmje.

»Jock, ti si mi preveč nevaren nasprotnik. Saj si me že skoraj porazil. Stavim, da si škatlo skril tisti hip, ko sta mene zagledala!«

»Kaj sem pa hotel drugega!«

»A prav tega se niti eden med sto ljudmi ne bi bil domislil! Še manj pa bi se ob enem spomnil in izvršil!«

Jock bi ne bil človek, če ga taka hvala ne bi razveselila. Zardel je. Red pa je zopet molčal. Šele čez čas je zopet spregovoril:

»Nima pomena, da bi te izpraševal, kam si jih dejal, predobro te poznam, Jock. A kljub temu dragulje moram dobiti. Pomenijo mi več kakor pa ti morem zdaj povedati. Poslušaj me torej! Dobro vem, zakaj se tako trudiš, da bi jih vrnil lastniku. Nagrada namreč tebi in tvojemu očetu veliko pomeni. Zato ti nekaj predlagam: povej mi, kam si jih skril in jaz ti nagrado podvojim. Namesto dva tisoč, boš združil štiri tisoč funtov. Toliko, mislim, me pa tudi že poznaš, da veš, koliko se moreš na moje besedo zanesti.«

»Seveda vem, da bi besedo držali, Red, lahko pa uvidite, da tega ne morem storiti.«

»Zakaj neki ne? Merepitci se kar valjajo v denarju. Kaj se jim takale izguba pozna! Ako pa jaz draguljev ne dobim, me bo hudo hudo zadelo. Ne mene samega, pač pa neko osebo, ki jo mnogo više cenim nego sebe.«

»Ne morem, Red, sami dobro veste, da ne morem, ker ne smem!« ga zavrne Jock odločno. »Bilo bi nepošteno!«

Red pa mu rezko in bridko odgovori: »Nepošteno! Kaj pa ti veš, kaj je pošteno in kaj ne!«

Jocku je bilo strašno hudo. Niti poskusil ni, da bi se lahko zagovarjal. Tudi Red je molčal in nekaj časa je tišino praznega neba motilo samo grmenje stroja. Jocka je zanimalo, kam je namenjen. Edino to je vedel, da letijo na sever, a vozili so tako visoko, da ni mogel razločiti krajev.

Ozrl se je nazaj po Timu in z veseljem zapazil, da spi. Tudi sam je bil grozno truden, pa se je bal zaspati. Zopet je pogledal preko roba svoje luknje. Na severozapadnem obzorju je videl morje in je vedel, da se bližajo severni obali Walesa. Brzinomer je kazal sto petdeset. Morje pa se je vse bolj bližalo in kmalu je letalo preletelo grebene in brzelo ob češirski obali. Jock je zagledal Liverpool s široko reko in celim ladjevjem, ki je kakor velika igračka ležalo na vzhodu. Red je zasukal letalo proti obali in Jock je zagledal strme griče in ozke modre proge. Bližali so se jezerom.

43. V ječi vrh gore.

Soparica je kakor tenka meglica pregrinjala pokrajino, a vendar so se skozi njo videli grbasti griči Westmorlanda, jezera pa kakor majhne mlakice in reke kakor srebrne niti, ki obkrožajo divje pokrajine. Red se je še vedno držal visine, tako da bi ga težko kdo mogel videti letalo ali slišati motor.

Dasi je bil dan vroč, je v tej silni višini bilo strupeno mrzlo in Jock je imel roke in noge mrzle ko led. Zdjaj pa Red motor ustavi in začne polzeti počevno navzdol. Nenadna tišina je bila kar čudna, zaradi vse hujšega zračnega pritiska je pa v ušesih kar pelo. V petih minutah so iz zime zdrsnili v poletje.

A Jock se ni toliko brigal za toplino, oči je upiral v okolico nad katero so leteli, v visoke strme griče in globoke doline, a jezer ni

bilo več. Čeprav si opazil mnogo potokov in rečic. Tu pa tam si je zagledal majhno kmetijo z eno ali dvema njivama, po večini pa so pokrajino tvorila vresišča, ki so se po njih pasle same ovce.

»Videl sem Dartmoor, videl griče v Walesu, a tako divje pokrajine še ne,« si je mislil Jock.

Letalo se je spuščalo v osrčje te divjine in Jock je bil radoveden, kje se bo med skalami in prepadi moglo najti pristanišče. Bal se je, pa v kljub temu ni prav nič, saj je Red vedel, kaj dela.

V ospredju je zrasla visoka gora. Z rahlim pritiskom na drog je Red okrenil letalo proti nji. Jocku je kar sapa zastala. Pa menda Red vendar ne misli pristati med skalovjem! Res, da je spreten pilot, a na takemle kraju se mora letalo vsakomur razbiti. Letalo je zdrknilo preko gola vrha in se gibčno obrnilo proti vetru. Tedaj pa Jock naenkrat zagleda v gori veliko jamo, ki je bila podobna široki soteski. Stene so ji tvorile strme skale, dno pa je bilo ravno kakor tlak.

Z nedosegljivo spretnostjo okrene Red letalo v to sotesko. Malokateri pilot bi smel tvegati kaj podobnega, kajti na vsakem koncu kril je ostalo kvečjemu po deset čevljev prostora. Pa že so koleasa zadela ob tla in letalo je varno pristalo. Jock se je globoko oddahnil.

»Vesel sem, da ni bilo treba meni tukaj pristajati.«

»Kraj dobro poznam,« reče Red preprosto. Zdelo se je, da je zopet miren, če je jezen sploh kdaj bil. »Kar izstopi, jaz pa pobrem Tim.«

Tim je še spal in celo tako čvrsto, da se niti prebudil ni, ko ga je Red nesel po soteski. Na njenem gornjem koncu je široko zevala duplja. Red je stopil naravnost vanjo, Jock pa za njim.

Sonce je bilo že zašlo in mračilo se je. Ko so po hodniku prišli v prostorno skalno sobo, opremljeno preprosto a udobno, jih je veselo plapolaje pozdravil ogenj. Ob njem si je dal opraviiti neki starček, ki se pa niti okrenil ni, ko je Red stopil v sobo.

»Je gluh in nem,« pove Red. »Ime mu je Durpy, zvesta duša in dober kuhar.«

»Hvala Bogu!« se oddahne Jock. »Ničesar na svetu nisem tako potreben, ko malo živčeva pa dvanajst ur spanja.«

»Oboje dobi,« obljubi Red, položi Tim na ležišče iz vresja ob steni in ga pogrne z odejo. Delal pa je vse tako rahlo, da se Tim niti zganil ni, ampak kar naprej spal.

»Sezujva ga!« reče Red.

Šele zdaj se Durpy obrne in jih zagleda. Stare oči so se mu od veselja zasvetile. Red mu krepko stisne roko, potem pa mu jame s prsti nekaj dopovedovati. Šlo je tako hitro, da ju Jock sploh ni razumel. Starček prikima in se zopet obrne k ognju, ki je gorel v nekakšni ponci, dim pa je uhajal skozi luknjo v stropu nad ognjiščem.

»Če bi se rad umil, stopi za menoj!« reče Red in pelje Jocka v manjšo, dupljo, kjer je droban potoček štopotal v kadunjo, vsekano v skalo. Voda je bila mrzla ko led, a je zato tem bolj osvežila. Tudi čiste brisače si dobil in krtače za lase, torej je Red gotovo včasih tu prebival.

Ko sta se vrnila v veliko dupljo, je bila večerja že gotova in obema je dišal dušeni zajec, sveže pečeni kruh, vložene breskve in skodela izvrstnega čaja. Vse je bilo dobro pripravljeno, Jock je bil pa tudi lačen, da bi mu vsaka suha skorjica dišala.

Nato je Red spregovoril: »Jock, s Timom bosta morala nekaj časa ostati tu Pomanjkanja ne bosta trpela.«

»Prepričan sem, da ne,« reče Jock v ljudno, a Red se naenkrat zasmje.

LJUBLJANA

† M. Tekla Praprotnik

V sredo, 17. t. m. ob pol enajstih ponoči je umrla v uršulinskem samostanu v Ljubljani M. Tekla Praprotnik, učiteljica na uršulinski meščanski šoli.

Pokojnica je bila hči uglednega šolnika, pisatelja in pesnika Andreja Praprotnika, ki je bil v šestdesetih in sedemdesetih letih minulega stoletja med osrednjimi osebnostmi slovenskega šolstva. Po svojem očetu, ki je bil tip globoko versko in narodno čutečega ljudskega vzgojitelja, je podedovala tudi hčerka dvojno ljubezen: do Boga in do naroda. Čim je prva rastla v molitvi in žrtvah redovnega življenja, pa ji je bila tudi druga kot svetla, topla luč, ki ni nikoli ugasnila, saj ji je še v dneh bolezni zasijalo oko, če ji je kdo kaj dobrega in lepega povedal o naših ljudeh.

Pa saj ne smemo veliko pripovedovati o njej, sama je želela, da ne. Zato samo še to, kar more biti Bogu v čast in nam v vzpodbudo: Da je bila draga M. Tekla ves čas trimesečne bolezni prav svetišče vdana v vse, kar je hotel dobri nebeški Oče. En sam slavošpev najsvetejši božji volji so bili dnevi njenega trpljenja.

In potem še to: Da je bila do zadnjega zvesta nazorom svojega pokojnega očeta. »Tiho živeti, tiho umreti, — tako je dejal moj oče.« Te besede so se ji zile v njeno zadnjo željo, da ne bi po smrti o njej nič pripovedovali, nič pisali. Samo nekaj naj zaprosimo v njen spomin: Da bi vse njene bivše učence molile zanjo.

Res, tiho, pa notranje globoko je živel naša draga pokojna sestra in njena smrt je bila samo lahki dih brez vidnega boja. Tiho bo legla tudi danes pri Sv. Križu v naročje tako tihe zimske narave. Vse tiho...

Prosimo pa glasno vse, ki so jo poznali, da ji pošljejo iskren spomin na oni svet, kamor je odšla, in kjer bo gotovo z vso nežno ljubeznijo svojega srca dobra priprošnica vsem, ki bodo mislili nanjo. R. i. p.

Zobozdravnik dr. Čerček Viktor

zopet redno ordinira.

Ljubljana, Gajeva ulica 10. - Telefon 44-33.

I Slovenska žena v zgodovini je naslov predavanja, ki ga ob imela danes zvečer na XII. prosvetnem večeru ga. prof. Slava Lipoglavšek. Zato je tudi to predavanje velike važnosti za naše žensko, da spozna sebe in svoje mesto, ki ga je zabeležila naša zgodovina. Predavanje bo opremljeno s skopičnimi slikami. Zaradi tega prav posebno vabimo naše cenj. žensko, da se tega večera v čim obilnejšem številu udeleži. Predpridaja vstopnice pri Prosvetni zvezi in v trgovini Štiligoj.

I Dve novi kaplanski mesti v frančiškanski župniji. Ministrstvo za pravosodje je z odlokom z dne 23. novembra 1939, št. 34606, odobrilo sistemizacijo dveh novih kaplanskih mest pri župniji Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

I Ugaševalce klavirjev slepi Tonček umrl. Že večerjamo kratko poročilo, da je umrl po vsej Ljubljani prav dobro poznani ugaševalce klavirjev g. Anton Skutl (v večerjajši osmrtnici je bilo pomotoma natisnjeno »Skull«), star 55 let in zaposlen pri Prvi kranjski tovarni glasovirjev R. Warbinek v Ljubljani. Vsi Ljubljančani so ga poznali pod imenom »slepi Tonček«. Pred vojno je igral na klavir v plesnih solah, pa tudi po vojni, dokler se ni uveljavila jazz-godba. Igral je tudi po raznih gostilnah in zraven pel. Po rodu je bil Korošec, rojen v Pliberku. Kot slep otrok je odšel pozneje na Dunaj, kjer so ga vzgojili za muzika. Z Dunaja je prišel ko ugaševalce glasovirjev v Ljubljano, kjer je ostal do svoje smrti. Samo štiri leta vmes je bil v Dubrovniku. Blag mu spomin!

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 20. uri senzacionalni dvojni spored:

Kraljica Viktorija

Anna Neagle, Adolf Wolbrück

Ta najlepša kraljevska romanca je posneta po intimnem dnevniku angleške kraljice. Del prizorov je v naravnih barvah:

Doktor X

Fantastični velefilm o zdravniku-geniju, ki je ustvaril umetno telo.

POZOR! Od danes naprej zopet redno dvojni spored po priznanih nizkih cenah Din 8.—, 6.50, 5.50, 4.50, 3.50

I Društvo rokodelskih mojstrov v Ljubljani va bi svoje člane, da se udeležijo predavanja o novih določitih za pridobitno, ki bo v ponedeljek, 22. t. m. ob 8. uri v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica 12. Predaval bo g. davčni konzulent Zagor iz Zbornice TOI. Pripeljte s seboj tudi naše prijatelje.

I Društvo slepih sporoča svojim članom, da je 17. t. m. umrl v splošni bolnišnici v Ljubljani njegov podpredsednik Anton Skutl. Blagopokojnika ohranimo v častnem spominu. — Društvo slepih.

I Slomškova družba — podružnica Ljubljana-mesto ima svoje zborovanje v ponedeljek, 22. januarja ob 20. na Ledini. Predava strok. učitelj g. Omerza Zdravko o temi: »O jecavcih in jecanju«. Vabljeni k obilni udeležbi.

I Geografsko društvo v Ljubljani bo imelo svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom v petek, 26. t. m. ob 18 v prostorih Geografskega inštituta na univerzi.

I Sentjakobčani! Brezplačne kontrolne listke za prireditve propagandnega tedna, ki bo od 22. do 28. t. m. v farni dvorani, dobite lahko vsak dan od pol 3 do 3. popoldne v farni dvorani. Prav tam se dobe tudi vstopnice za prireditve v frančiškanski dvorani.

I Podpornemu društvu za gluho-mlo mladino so darovali v počastitev spomina blagopokojnega dr. Otona Papeža tvrdka A. Zibert v Ljubljani din 250, uradništvo odvet. pisarne dr. Oblaka pa 100 din. Plemenitim dobrotnikom prisrčna hvala!

I O predpisih obrtnega zakona in socialne zakonodaje je predaval dne 16. januarja obrtni referent Zbornice za TOI g. dr. Pretnar v restavraciji hotela Štrukelj na članskem sestanku Združenja krojačev, krojačic in sorodnih obrtov. Restavracijska dvorana je bila polna udeležencev, ki so pozorno sledili predavanju, čigar vsebina je v sedanjem času posebno važna za obrtnike. Prihodnji članski sestank združenja bo v torek, 23. januarja ob 8 zvečer v prostorih hotela Štrukelj. Na tem sestanku bo predaval davčni referent Zbornice za TOI g. Žagar o novem davčnem zakonu.

I S paro se je močno opekkel po vsem telesu Peter Kariš, delavec pivovarne »Unione« v Ljubljani, star 31 let. Reševalci so ga prepeljali v bolnišnico.

I Po stopnicah je padla 83letna Paskvarina Potisek, na Emonski cesti v Ljubljani. Zlomila si je nogo. Reševalci so jo prepeljali v bolnišnico.

I Podpornemu društvu za gluho-mlo mladino je daroval g. dr. Anton Rogina, predsednik apel. sod. v pok. v spomin na blagopokojnega prijatelja dr. Otona Papeža znesek 100 din, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

I Štiri župane je služil. Kakor smo že kratko omenili, je 16. t. m. po daljši bolezni umrl vpokojeni mag. oficiant France Klančičar v 82. letu starosti. Pokojnik je bil prieten Ljubljančan. Sprva je bil sprejet v magistratno službo kot mestni stražnik, pozneje pa je bil, ko je bila mestna policija podzavljena preveden v status magistratnih namestencev. Za njega čase je bilo v Ljubljani vsega 12 mestnih policajev, ki so ekrbeli za red in mir po mestu. Takrat so bili še prav patriarhalni časi. Po mestu je še stražnik Erjavec bobnal in bral meščanom razne razglase, dražbe in druga uradna obvestila. Pokojni Klančičar je bil dobra duša. Dostikrat se je primerilo, da je kar sam celo noč vlekli policijsko službo, ko je videl, da njega mlajši tovariš pošteno smrči na stražnici. Marec-kater vesele in tudi žalostne dneve je preživel pod 4 župani. Služil je prvega slovenskega župana, pok. Petra Grassellija, nato župana Ivana Hribarja, za tem pok. dr. Ivana Tavčarja in pok. dr. Ljudevita Periča. Služil je tudi prvega mestnega komisarja, dež. svet. dr. Laschana, ki ni hotel govoriti slovenski in ki je bil imenovan l. 1910, ko ni cesar na Dunaju hotel potrditi izvolitve Ivana Hribarja za župana. Mnogo je znal povedati o groznih potresnih dnevih l. 1895. Šaljivo je znal praviti, kako je pri neklih državnozbornih volitvah v Ljubljani nastopal že umrli sodavčiar Ivan Kunčič kot poslanski kandidat. Sklinal je v mestni dom veliko zborovanje. Dvignil je 3 prete in elovčno dejal: »Ljubljančani, volite me, poštenega meščana in obrtnika! Obljubim vam, da bom takoj odpravil ljubljansko meglo.« Nekdo se je oglasil: »Kako?« Kunčič veselo: »Sešil bom veliko vrečo in bom nato vso meglo vanjo stlačil.« Pokojni je bil l. 1923 vpokojen ter je bil eden najstarejših magistratnih vpokojencev. Bodi mu ohranjen blag spomin!

Jesenice

Kino Krekov dom. Drevi ob 8 odličen film »Pariz«. V glavni vlogi Harry Baur. Jutri ob 4 popoldne glasbeni film »Banjo in gitare«, zvečer ob 8 film »Pariz«.

Kranj

† Janez Pleša. Po daljši mučni bolezni je umrl zavedni katoliški mož, posestnik in občinski odbor-nik Janez Pleša, doma iz Struževega pri Kranju, star 72 let. V zakonu se mu je rodilo sedem otrok, eden izmed njih je zapel tudi novo sv. mašo. Pokojnik je bil prava zavedna gorenjska korenina. Pokopali ga bodo v soboto ob 9 dopoldne. — Naj v miru počiva!

Vreme je postalo nekoliko topleje. Toplomer je kazal —2 stop pod ničlo. Začelo je snežiti in je padlo v sredo in sledečo noč dobrega pol metra suhega snega na 10 cm zmrzne podlage. Sneg se vedno pada. Gladina Save je silno upadla, Korka je še vedno vsa zamrzjena.

Velezabavna češka komedija iz študentovskega življenja je imela pri včerajšnji premieri opromen uspeh

Vražji študentje

Danes ob 16., 19. in 21. uri

KINO UNION, tel. 22-21

Maribor

m Mariborski sejmi v preteklem letu. Lani so mariborski živinski sejmi precej izgubili na pomenu zaradi velikih omejitev, ki jih je povzročila svinjaka in parkljeva. Tako je bila lani v Mariboru samo 25 živinskih sejmov, na katere so kmetje prignali 11.896 glav goveje živine in konj. Volov je bilo prignanih 3049, bikov 417, krav 7911, telet 311 in konj 208. Prodanih je bilo lani na sejmi skupno 6724 glav živine. Poleg živinskih je bilo lani v Mariboru še 45 svinjskih sejmov, na katere so pripeljali 9777 svinj. Prodanih je bilo 4115 svinj. Poleg navedenih obstoja v Mariboru pri mestni klavnici še trg za živinsko krmo, ki pa je bil lani zaradi pomanjkanja sena in otave bolj počilo založen. Pripeljanih je bilo napredaj 434 vozov sladkega in 110 kislega sena, 101 voz otave, 9 vozov detelje, 17 vozov lucerne, 132 vozov slame in 17 vozov škode.

m Letnino za cerkvene sedeže v stolnici je treba poravnati do svečnice.

m Poročili so se zadnje dni v Mariboru: profesor Smasek Emil in Prah Leonharda, cand. inž. Marek Ivan in učiteljica Zimič Zlatka, prometni uradnik Kranjc Miroslav in zasebna uradnica Zimič Ljudmila, uradnik Borze dela Lorgier Miroslav in zasebna uradnica Smrdur Amalija. Bilo srečno!

m Obrtniški družabni večer bo 27. januarja v Narodnem domu.

m Prosvetno društvo v Krčevini javlja, da se izplačuje pogrebina od sedaj naprej pri novem blagajniku Mirku Frasu, Ribniško selo 7. Blagajnik uraduje vsak dan od 18 naprej, vsako soboto popoldne in v nedeljo dopoldne.

m Občni zbor mariborske gasilske čete bo dne 31. januarja ob 20 v dvorani gasilskega doma na Koroški cesti 12. Je to že 69. redni občni zbor. Jatelj, da se vrši redni letni občni zbor v soboto 20. t. m. ob 20 v mali dvorani na Aleksandrovi cesti 6.

m SSK Maraton sporoča vsem članom in pri-

m Protituberkulozni dinar je v mesecu decembru dosegel vsoto 549.391 din. Izven stanovanjske akcije so darovali šef zdravnik OUZD dr. Sekula v spomin na blagopokojno gospo Sorlijevo din 100, veletrgovca Franjo Majer din 100, tvrdka Oetger din 120 in Hranilnica Narodni dom din 10. Pisarniško ravnanstvo okrožnega sodišča pa je poklonilo Protituberkulozni ligi v Mariboru presek zbirke za vence na grob pokojnega Blaža Skarabota v znesku din 228. — Vsem darovalcem iskrena hvala!

m Dekliški krožek Maribor I. opozarja članice, da se vrši redna telovadba od 7—9 zvečer v telovadnici Cankarjeve šole. — Načelnica.

m Zetev smrti. Na Teznu, Ptuiška cesta 25, je umrl 29letni posestnik Rudolf Leber. V bolnišnici je pokosila smrt 81letno zasebnico Amalijo Stachel. Ob jarku št. 3 je umrla vdova po mestnem poduradniku Marija Vieler, stara 87 let. Naj počiva v miru!

m V Ljudski univerzi predava drevi univ. docent inž. M. Karšulin iz Zagreba o vtisih potovanja po Švedskem.

m Nevarna poledica. Na ulici je spodrsnila ter si zlomila nogo učiteljica Adela Mesesnel iz Ciril Metodove ulice. V Zrkoveh si je na zaledenem stopnišču zlomil desno roko 5letni Anton Konjček. V Rošpohu je padel na cesti ter si zlomil desno roko Anton Sori. Pri Treh ribnikih si je zlomil roko 60letni Franc Ferk.

m 2400 din in denarnico izgubila. Na vožnji z vlakom od Zagreba do Maribora je izgubila Anica Nemet, kuharica pri tovarnarju Poltaku denarnico z vsebino 2400 din.

Gledališče

Petek, 19. januarja: zaprto. — Sobota, 20. januarja, ob 20: »Via Mala«. Znižane cene. — Nedelja, 21. januarja, ob 15: »Navihanka«. Znižane cene. Ob 20: »Vse za šalo«. Znižane cene.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Nainovejša poročila

Evropski odmev knežjega obiska,

„ki v tem trenutku pomeni velik dogodek“

V Svici

Zeneva, 18. jan. AA. Švicarsko časopisje je posvetilo posebno pozornost obisku Nj. kr. Vis. kneza Pavla in kneginje Olge v Zagrebu. Vsi tukajšnji mednarodni krogi so bili pod globokim vtisom tega obiska, ki v tem trenutku pomeni velik dogodek. V vseh mednarodnih krogih so ta obisk pospremili z velikim zanimanjem. O tem so poudarili predvsem naslednje:

1. Jugoslavija je s tem obiskom pred vsem svetom dokazala, da je končnoveljavno rešila vprašanje svojega obstanka, t. j. hrvaško vprašanje, in da je na ta način odstranila pravčasno vse nevarnosti, ki so pretile, če se to vprašanje ne reši.

2. Jugoslavija se počuti zelo močna v svoji notranjosti. Njena notranja trdnost ima vpliv tudi na njen zunanji položaj, ki se je s tem obiskom znatno in značilno okrepil.

3. Jugoslavija predstavlja eno glavnih oporišč miru na Balkanu v jugovzhodni Evropi. 4. Hrvatje in hrvaški narod prihajajo na ta način v sklop konstruktivne politike, ki se danes izvaja na Balkanu in v Srednji Evropi za ohranitev miru in nevtralnosti.

5. Vsi mednarodni krogi so zainteresirani pri urejanju razmer na Balkanu in v Srednji Evropi ter v Nj. kr. Vis. knezu namestniku pozdravljajo enega najkonstruktivnejših delavcev za uresničenje takšne politike.

6. Tuji časnikarji in mednarodni krogi, kakor to poročajo iz dobro obveščenih virov v Rimu, Berlinu, Parizu, New Yorku, Budimpešti, Sofiji in povsod na Balkanu, pišejo, da je ta obisk glavno vprašanje, ki je zanimalo vse odgovorne kroge zadnje tri dni, kroge, ki stoje pod vplivom dejstva popolne vdanosti hrvaškega naroda Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, dinastiji in jugoslovanski skupnosti. Jugoslavija je bila v teh treh dneh predmet globoke pozornosti vse mednarodne javnosti.

7. Zagrebški obisk tolmarija tako, da je Jugoslavija izredno okrepljena ter tvori glavni steber miru in nevtralnosti na Balkanu ter v Srednji Evropi.

Mussolini o italijanski Afriki

Rim, 18. jan. AA. Stefani: Predsednik vlade Mussolini je predsedoval danes popoldne prvemu sestanku sveta korporativnih organizacij italijanske Afrike. Na sestanku so bili vsi člani vlade ter 260 članov omenjene organizacije.

Po govoru ministra za italijansko Afriko Teruzzi, ki je razložil fašistično korporativno organizacijo na polju kolonialne uprave, je spregovoril Mussolini. Imel je krajši govor, v katerem je med drugim dejal:

»Zgodovina narodov, ki morejo navdahniti z življenjem cesarstvo, nas uči, da je cesarstvo v svojem začetku duhovno-politična in vojaška tvorba matere domovine. V svoji drugi dobi cesarstvo živi in se razvija s pomočjo sredstev, ki mu jih v največji meri nudi domovina. V tretji dobi cesarstvo v celoti zadošča samo sebi, t. j. dosega svojo gospodarsko in vojaško popolnost. V naslednji dobi pa cesarstvo more nuditi domovini surovine ter sprejeti na svojih tleh čedalje večje množice ljudstva iz metropole. Da bi se cesarstvo zanesljivo ohranilo, ga je treba naseliti. Ko govorimo o štirih dobah cesarstva, lahko smatramo, da je prva doba že končana. Naloga novih posvetovalnih organov je odsej, da se lotijo svojega posla, da ta posel pospešijo s kar najmanj papirja in črnila. Prepričan sem, je dejal Mussolini na koncu svojega govora, da se bo vsak od vas prizadeval, da se doseže ta veliki cilj.«

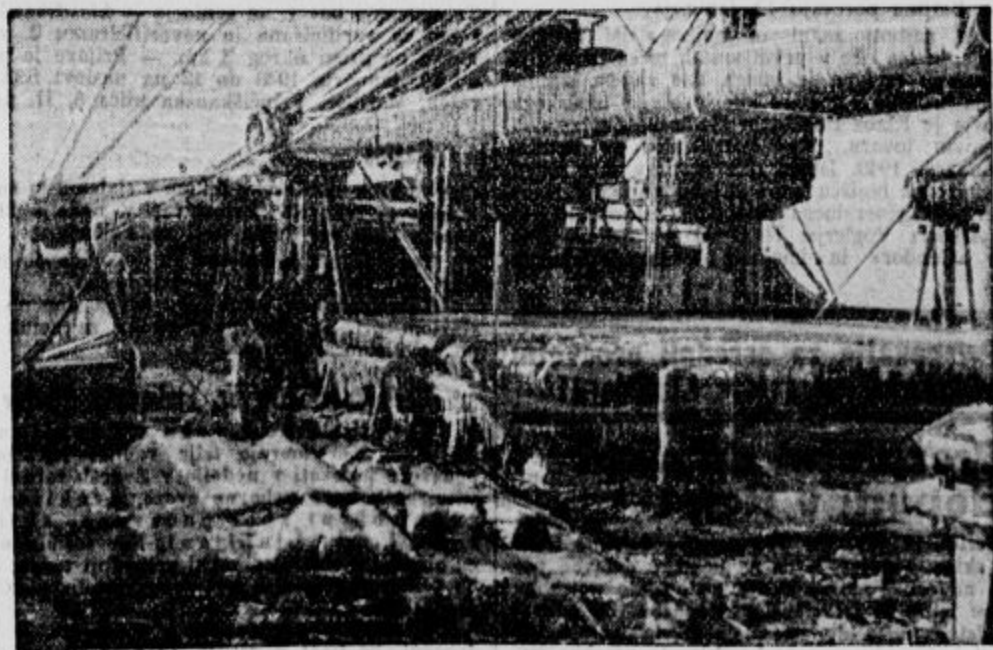
Ameriški senator Borah umira

Washington, 18. jan. AA. Reuter: Znani ameriški politik in član senata Borah, ki je bil prej v senatu predsednik odbora za zunanje zadeve, je dobil pretres možgan zaradi nesrečnega padca. Padel je doma. Njegovo stanje je zelo kritično.

Washington, 18. jan. AA. Reuter: Po zadnjih poročilih zdravnikov senator Borah, ki je dobil pretres možgan, umira.

Spremembe v diplomatski službi

Belgrad, 18. jan. AA. V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov so na predlog zunanjega ministra in v soglasju s predsednikom min. sveta premeščeni: Momčilo Jurisic-Sturm, izredni poslanik in opolnoomočeni minister prve skupine na kr. poslanstvu v Sofiji, za izrednega poslanika in opolnoomočenega ministra 1. skupine kr. poslanstva v Bernu; Milanović Vladimir, izredni poslanik in opolnoomočeni minister v 2-2 na kr. poslanstvu v Bernu, za izrednega poslanika in opolnoomočenega ministra v 2-2 na kr. poslanstvu v Sofiji; Majdancic Dobrovoje, tajnik 5. skup. na kr. poslanstvu pri Vatikanu, za konzula 3. skup. pri generalnem konzulatu v Marševu, ter dr. Korić Feodor, tajnik 7. skup. v zunanjem ministstvu, za tajnika 7. skup. na kr. poslanstvo v Ankari.

Ladje s severnih morij prihajajo v pristanišča vse obložene z debelimi plastmi ledu. Toliko ledu na krovu in po vseh zunanjih delih ladje je za ladjo že težek nenaroden tovor, ki zelo otežkoča redno plovbo

KULTURNI OBZORNIK

Ob 20 letnici prve slovenske marionetne predstave v Ljubljani

Razgovor s pionirjem slovenskega lutkarstva, akad. slikarjem Milanom Klemenčičem

Za lep krog ljubljanskih ljubiteljev izbranih umetniških užikov je ime akademika slikarja Milana Klemenčiča polno prijetnih in hvaležnih spominov. Saj se nam skromni umetnik vsako leto oglasi s prijaznim vabilom k predstavi njegovih miniaturnih lutk, ki jih prireja v svojem stanovanju. Prav gotovo so te predstave, namenjene le najožjemu krogu, edini izraz resnega umetniškega stremeljenja v lutkarstvu na naših tleh.

V soboto, dne 20. januarja 1940, poteče ravno 20 let, odkar je ta pionir slovenskega lutkarstva stopil pred ljubljansko občinstvo s prvo slovensko marionetno predstavo. Za to priložnost obiskal mladeniško čilega umetnika v njegovem ateljeju, ki je hkrati odski prostor njegovega miniaturnega odra.

Stene prostorne sobe pokrivajo številne slike, zvečine portreti, na slikarskem stojalu je izkazita goriška pokrajina, nemara Solkan — gospod Klemenčič se je rodil pred kmalu 65 leti v Solkanu, pred vrati v sosednji salon stoji komplicirana konstrukcija njegovega »miniaturnega odra«, pri katerem je sicer odsko odprtina majhna in so lutke zares miniaturne, kjer pa je ogródje dokaj veliko in urejeno za prebogate možnosti odskih efektov. Ob stenah je nekaj omar, polnih knjig, na omarah razni odski rekviziti. Pri oknu pa stoji preprosta velika pisalna miza. Izza nje se dvigne mogočna postava našega umetnika. Misel ti šine po glavi, da se čudiš: tako zastaven mož — pa se zna tako nedosežno igrati s tistimi drobčeni lutkami, ki merijo nemara komaj 10 cm v višino...

Povem namen svojega obiska. Gosp. Klemenčič niti ni pomislil na ta jubilej... Zasmije se in brž zresni. V obeh mu berem spomine idealista, ki je prestal mnogo bridkih preizkušenj in pretrpel mnogo razočaranj v svojem prizadevanju.

»Nekaj ga moramo proslaviti, ta Vaš jubilej,« mu pravim. »Saj je to tudi jubilej slovenskega umetniškega lutkarstva. Dan 20. januarja 1920 pomeni začetek takega lutkarstva pri nas. In Vi ste njegov pionir.«

Pogled se mu je grozeče stemnil. Udarilo je iz njega vse tisto bridko, kar je z vsakim pionirskim pri nas združeno. Potem se je naglo umiril. »Od kod izpira Vaša ljubezen do lutk? Iz let nemara, ko ste študirali slikarstvo v Münchenu?« »Ne. Ta ljubezen izpira iz mojih otroških let. V Gorici je hodil vsako drugo leto neki laški lutkar, Recardini. Ob njegovih predstavah se mi je v nemala ljubezen do lutk.«

»Kakšne pa so bile tiste predstave?«

»Osebe so bile precej podobne tipom iz commedie dell'arte: burkež je bil Arlecchino, ob njem je nastopal Pantalone, Recardinijeva iznajdba pa je bil Facanapa, debelusen pendant k Arlecchinu.«

»In kdaj ste začeli sami z lutkami?«

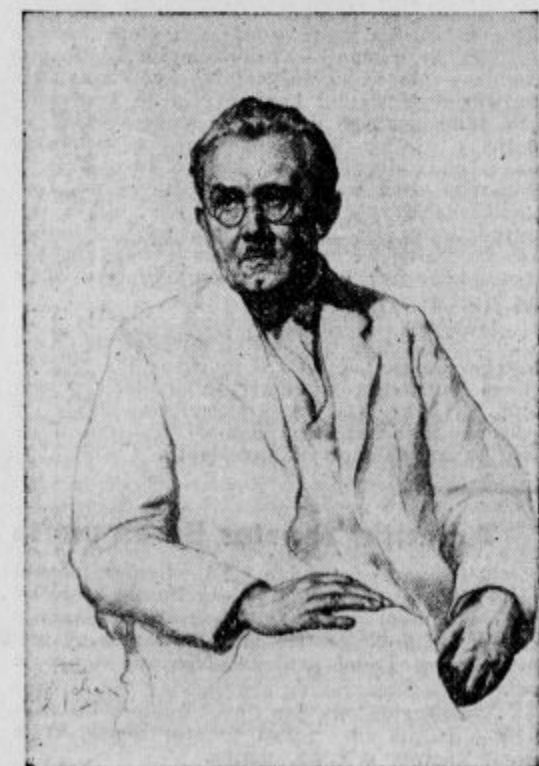
»Vam bom lahko čisto točno povedal.« Stopil je k predalu in začel jemati iz njega skrbno urejene mape. »Prvo lastno predstavo sem priredil dne 22. decembra 1910 na svojem stanovanju v Šturjah na Kranjskem. Igrali smo »Mrtveca v rdečem plašču« po laški lutkovni igri »Il morto del mantello rosso.«

»Kakšne lutke pa ste imeli?«

»Take kot so te sedanje. Poglejte vabilo: Malo marionetno gledališče...«

»München Vam je dal gotovo tudi marsikatero pobudo?«

»Da sem se dela lotil, mi je dal pobudo ravno München, kjer sem se mudil leta 1910 in kjer sem videl tisti slavn »Künstler-Marionettentheater«. Potem je prišla vmes vojna. Med vojno sem igral kot častnik za svoje tovariše v Gradcu. Seveda v nemščini. In potem je prišel prevrat.«

Božidar Jakac: Portret Milana Klemenčiča

»Naselili ste se v Ljubljani?«

»Ne takoj. Ljubljane nisem prvi poznal. Bival sem v Domžalah. Tam me je poiskala pobuda rajnega dr. Ivana Laha, ki je želel v Ljubljani ustanoviti marionetno gledališče. Bilo je leta 1919. V tedanjem časopisu je izšlo tudi nekaj člankov, ki so ustvarjali razpoloženje med občinstvom.«

»In kako ste spravili k življenju Slovensko marionetno gledališče?«

»Tedanji gledališki konzorcij je dal na razpelo osnovno glavino. Pokazalo se je pa kaj hitro, da bom za pravo delo ostal čisto sam. In tako sem postavil oder, slikal inscenacije, režiral lutke, krojil obleke — in skrbel za igre. Tako smo v torek, dne 20. januarja 1920, ob štirih popoldne v dvorani Mestnega doma stoli pred ljubljansko občinstvo s Pocijevo igro »Čarobne goslic«, ki nam jo je prevedel dr. Ivo Šorli, in Prologom, ki nam ga je po Pociju priredil dr. Ivan Lah.«

»Ste pogosto igrali?«

»Doživeli smo 105 predstav in nehalo smo ravno spet 20. januarja 1924, točno čez štiri leta po začetku.«

»Ni Vam bilo lahko pustiti to delo, kaj?«

»Pri takih prilikah, kakršne so bile — lahko. Vse je ležalo na meni. Polovico inkasa so pobrale davščine, ostalo je pobrala režija: nabava vedno novega materiala. Mnogokrat sem iz svojega doplačeval. Nikdar pa ne pozabim birokratizma, s katerim me je preganjal tednji uradniški aparat, ki je prav za prav onemogočil nadaljnje življenje Slovenskega marionetnega gledališča.«

»Kaj ste vse igrali?«

»Kar je od drugod porabnega, približno vse. Toda vedno sem želel imeti domača dela. Pri ganjal sem naše pesnike in pisatelje, naj se lotijo pisanja za lutke, toda zvečine brez pravega uspeha. Skoraj nihče ni zadel pravega načina. Malokateri je doumel smisel Gašperčkovega tipa. Tudi rajni dr. Lah, ki se je v tem oziru mnogo trudil, ni imel vedno srečne roke.«

»In kaj je zdaj z Vašim odrom?«

»Oder je bil last gledališke konzorcija, lutke so bile moje. Oboje je kupilo TKD Atena. Tam so prihodnje leto 1925 nadaljevali s predstavami. Vodil jih je moj sin Savo Klemenčič, kot literarni sodelavec se je bil pojavil pesnik Miran Jarc. A tudi te predstave se niso vzdržale.«

»Čudna je res usoda lutkarstva pri nas. Tudi lepi Pengovov oder v Vzajemni zavarovalnici, po preji v dvorani Akademikega doma, je utihnil in izginil.«

Mojstru Klemenčiču se je obraz zresnil. »Nekaj Vam bom povedal. Lutke zahtevajo ljubezni in poštovanosti. Kdor išče pri njih zaslužka, je ubral napačno pot. Kdor ne zmore res iskrene ljubezni do njih, ne bo vzdržal. Zato sem se pa umaknil semkaj. Nekaj tisočakov sem že zabil v tale oder. In še ni konca. In moji ljudje, ki žrtvujejo večer za večerom pri vajah in pri brezplačnih predstavah za naše prijatelje, ne dobe počene pare. Kvečjemu sitnost stresam nad njimi pri vajah.«

»Razumem, gospod Klemenčič. Ljubezen vas družijo in idealizem, ki ga je dandanes čim dalje

Kardinal Pellegrinetti o sv. Cirilu in Metodu

Za novo leto nam je kardinal Pellegrinetti poklonil drag spomin na svoje dolgoletno bivanje kot apostolski nuncij v Jugoslaviji. Že med svetovno vojno se je učil slovenskega jezika, da bi mogel tolažiti Slovence. Ta značilna Ciril-Metodova ideja, da je treba vsakemu narodu oznanjati vero v materinem jeziku, ga je spremljala, ko je deloval med Poljaki in potem v Jugoslaviji. Zanimal se je za utripe srčne žile narodnega življenja, pa tudi za naše znanstveno delo. Z ljubeznijo in razumevanjem je zlasti spremljal znanstveno razpravljanje o apostolskem delu sv. Cirila in Metoda. Na visokem mestu v Rimu ni pozabil na nas. Njegov prvi javni nastop na znanstvenem in književnem področju je bilo njegovo javno predavanje o **krščanski (kristološki) katezezi sv. Cirila in Metoda**. To odlično predavanje pred izbranim in mnogostevilnim rimskim občinstvom je sedaj izšlo v elegantni knjižici **La catechesi cristologica dei santi Cirillo e Metodio**, dotiskani 9. novembra 1939 v Milanu (30 strani).

Knjižica se pozna čar žive besede in dihi priske dostojanstvenosti visokega govornika. S toplim čustvom in s krepkimi značilnimi potezami je živo predstavil svetli postavi naših apostolov, ki sta mu v mnogem oziru najsvetlejši in največji osebnosti one dobe, velika (giganta) med Kristusovimi blagovestniki. Z mojstrskimi potezami je podan pregled življenja, književnega in apostolskega dela solunskih bratov. Cirila predstavljata kot ljubitelja božje modrosti, Kristusa; ljubezen do Kristusa kot božje Modrosti je opremjala Cirila od otroških let do zadnjega diha. Zato pa je bil Ciril res apostol Kristusove ljubezni do vseh narodov. Kristusa je oznanjal z ljubeznijo in milino, opiral se je le na moč prepričanja in ljubezni z odločnim odklanjanjem vsakega nasilja in prezira. Hazarom in Arabcem je oznanjal, da je vse človeštvo ena družina skupnega pradedu Adama, vsi smo pa tudi otroci istega nebeskega Očeta, vsi bratje istega Kristusa, ki daje vsakemu človeku novo plemstvo in mu vrača ono plemenito dostojanstvo, ki ga je Adam tako nesrečno zapravil. S tem pa Kristus in krščanstvo tudi najbolj preziranim narodom izbrisuje žig barbarstva in jih vvršča v krščansko mednarodno družino kot enakopravne člane skupno s prvimi kulturnimi narodi.

Nenadno ozdravljenje v Saragossi

Španski tisk poroča podrobnosti o čudežnem, nenadnem ozdravljenju, ki se je nedavno izvršilo v Saragossi. Ozdravela je 25letna gospa, Pilar Izquierdo Albergo, ki je bila že 12 let hroma in slepa. Ko je bila pred tednom v svojem stanovanju pri sv. maši in jo je obhajal p. Liberio Portoles, je mahoma začutila, da je ozdravljena. Spet je videla in nič več ni bila hroma. Cerkvene oblasti so pozvale zdravnike, naj ta čudoviti primer preiščejo.

Pilar Izquierdo Albergo je ustanoviteljica kongregacije »Misijonskih sester od Jezusa in Marije«, ki so jo cerkvene oblasti potrdile 3. nov. 1939.

Šest milijonov vojnih sirot na Kitajskem

Kakor poroča apostolski vikar v Nankingu, msgr. Paul Yubin, je vojna na Kitajskem povzročila 6 milijonov vojnih sirot. Več kot 60 milijonov brezdomcev in beguncev bo pomrlo od lakote. Po podatkih vikarja je bilo ob začetku kitajsko-japonske vojne 3 in pol milijona katoličanov na Kitajskem. Bilo je 129 misijonskih postaj z 12.499 močmi. V več kot 16.000 šolah so poučevali 432.000 dečkov in deklic. Dalje je bilo 415 katoliških sirotišnic, 230 bolnišnic in zavetišč in več kot tisoč sanitetnih postojank. Katoliški tisk je zastopalo 115 listov in časopisov. Zdjaj sta na Kitajskem že dve petini kitajskih duhovnikov-domačinov.

V Gdanskju je poglavar A. Forster povabil k sebi moštvo s tiste podmornice, ki je uničila angleško letalonosilko »Courageous«. Na sliki je videti Forsterja v pogovoru s posadko.

manj. Pa se vendar še nekaj igra z lutkami, tudi v Ljubljani?«

Odkimal je. »Velika stvar je ljubezen. Ni pa še vse. Jaz trdim, da je treba ne samo umetniškega hotenja, ampak tudi umetniškega znanja, umetniške discipline in popolno obvladanje splošne gledališke oziroma odrske kulture. Tega pa danes pri nas nikjer ne najdemo...«

Vstal sem. Živahno mi je segel v roko. »Slišim, da tudi Vi nekaj začujete?« mi pravi.

»Zares, začujemo šele. Pa drugače kakor Vi. Ne segamo tako visoko.«

»Aha, vem, vem,« in dvigne roko, pa pokaže s prsti. »Tako, ne?«

»Da, tako. Z ročnimi lutkami začujemo. V radiu, napol javno.«

»Tisto glede radia mi ne gre prav v glavo. Lutko je treba vendar videti — no, pa Vi že imate svoj prav.« Zasmelje se je. »Povabite me, ko bo šlo zares.«

Ko sem odhajal, se mi je ves čas vračala misel: Kako škoda, da ta mož ni našel tistih pogojev za svoje delo, da bi bil lahko z javnim odrom ustvaril osnove slovenske lutarske kulture, vzgojil široko lutarsko občinstvo in nekaj rodov slovenskih lutkarjev in lutarskih pisateljev! Ni ga, ki bi bil za to bolj poklican kot on. Ob dvajsetletni prve slovenske predstave z marionetami (visečimi lutkami) v Ljubljani se s priznanjem in hvaležnostjo spominjamo našega mojstra Milana Klemenčiča, mislimo pa tudi na našo slovensko lutarsko njivo, ki je še skoraj vsa neobdelana.

Niko Kuret.

V tem smislu je po Cirilovem pojmovanju Kristus središče narodnega življenja, obenem pa tudi središče nerazdeljene in vesoljne Cerkve. To globoko razumevanje pravega krščanskega duha je Cirila, ki se je živo zavedal prvenstvene odličnosti (superiornosti) grške književnosti in besede, bolj kakor druge misijonarje one dobe usposobilo, da je navzlic svojemu bizantinskemu patriotizmu resnično postal vse vsem, izoblikoval slovanski književni jezik in ustanovil slovansko književnost. Tega ni storil, da bi ponosno razkazoval svoj dar za jezike, ne kot nadarjen jezikoslovec, marveč iz globokega in živega prepričanja, da mora Kristus kot razsvetljevalec in ljubitelj vsake človeške duše priti v stik z vsako dušo po tistem, kar je sleherni duši najgloblje, najbolj prirodno in najprisrčnejše (najintimnejše) občealno: materin jezik, narodni jezik. Prav to resnico krščanskih Binkošti sta slovenska apostola globlje čutila in bolj širokosežno uporabljala kot drugi misijonarji. Ta širina srca, ta junaška in plemenita podjetnost odklikuje Cirila pred vsemi misijonarji. Kristus in domovina in narodnost — to so bili najtesneje spojeni pojmi v globoko krščanski miselnosti solunskih bratov. Slovanska apostola sta oznanjala Kristusa brez vsake primesi plemenske ali politične omejenosti; živo sta dokazovala, da evangelij ne sme biti orodje za gospodovanje močnih, oboroženih in pohlepniht tujcev.

Zato slovanska apostola zaslužita, da ju posebno častimo v naši dobi kot plemenita glasnika in blagovestnika mednarodne krščanske ljubezni in vesoljne cerkvene ednosti.

To je medel posnetek drobne, pa globoke in dragocene knjižice. Odlični govornik dobro pozna znanstvena dognanja na tem področju; zlasti obilno je uporabil slovenske razprave o tem predmetu. A vsa knjižica ima močan pečat izvirnosti in samostojnosti, ker vsa vprašanja obravnava pod izvirnim vidikom na podlagi prvih virov s toplim žarom in treznim mišljenjem zrelega moža velikih razgledov in bogatih izkušenj.

Ko sem se trudil, da bi kratko podal vsebino dragocene knjižice, se mi je bolj in bolj vzbujala želja, da bi dobili čimprej popoln slovenski prevod tega dragega spomina na mnogoletno pisateljevo bivanje v naši domovini.

Dr. Fr. Grivec.

Smrt duha letalcev

Iz Berlina poročajo 13. januarja:

Dve najbolj znani in najbogatejši družini Nemčije, ki sta obe v prvih vrstah težke industrije v ruhrskem revirju, je istega dne zadela izguba sina na fronti. Kot poročnik lovskega letalskega brodogoja je Klaus Bohlen in Halbach, sin lastnika Kruppovih tovarn, umrl kot letalec na bojišču 10. januarja 1940. Istega dne je prav tako smrti kot letalec na bojišču umrl 26 letni poročnik Hans Vögler, sin generalnega ravnatelja združenih jeklarn Albert Vöglerja. Hans Vögler je bil član legije »Condor« in imetelj španskega zlatega križa.

Prispevalje za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Brezplačni delavski dopusti v Nemčiji

Berlin, 1. jan. Vodstvo nemške delovne fronte je sklenilo uvesti letos za nemške delavce posebno novost. Vodstvo fronte bo poslalo potrebne delavce letos na tritedenski dopust. Za enkrat je vodstvo za te dopuste določilo in izbralo 100 tisoč delavcev, ki so za take dopuste posebno potrebni. Vse stroške za take dopuste bo plačalo vodstvo delovne fronte, delavci pa bodo odšli na dopust v razna zdravilišča in letovišča.

ŠPORT

Kako dolgo še?

Sestava državne reprezentance v hokeju na ledu, ki naj bi zastopala našo državo na nemškem zimskošportnem tednu v Ga-Pa v času od 28. januarja do 4. februarja t. l. je vzbudila med slovenskimi športniki veliko nejevoljo. V državno reprezentanco, katero smo že včeraj navedli v našem listu, je postavilo hrvaško vodstvo vrhovne jugoslovanske drsalne zveze šest slovenskih igralcev in pet hrvaških; poleg tega pa je tudi vodstvo reprezentance hrvaško, tako da pojde v Ga-Pa dejansko sedem Hrvatov in šest Slovencev.

Proti takemu načinu sestavljanja državne reprezentance smo pisali že v včerajšnjem našem listu. V istem smislu je pisalo belgajsko časopisje in tudi zagrebški »Novosti« so objavile članek ljubljanskega poročevalca o nepravilnem postopanju pri tej sestavi pod naslovom »Slovinci niso zadovoljni s sestavo hokej reprezentance«.

Pri sestavi državni reprezentance — enih ali drugih — se je pri nas doslej zelo mnogokrat grešilo, ker je oni, ki je sestavljal državne reprezentance, imel predvsem v vidiku »svoje« igralce, odnosno tekmovalce. Pri tem ni igrala sposobnost nikake vloge ali pa zelo podrejeno. Ravno zaradi tega smo bili tolikokrat po nepotrebnem premagani v mednarodnih tekmah. In ravno Hrvatje so bili oni, ki so se na vse pretege borili napram Srbom zaradi takega načina sestavljanja državnih reprezentance. In ravno oni so povzročili, da je prišlo do reorganizacije vsega našega športa predvsem zato, da bo zavladala v vsem jugoslovanskem športu pravičnost in enakopravnost. Toda sedaj, ko se je ponudila prva prilika, da to pokažejo, pa se je pri sestavi državne hokej reprezentance cela stvar prikazala v drugačni luči.

Povsem jasno je, da zaenkrat ne more drugi sestavljati državne reprezentance v hokeju na ledu kakor igralci Ilirije. Oni so namreč za razred boljši od ostalih igralcev v državi in tvorijo celoto, ki mora kot taka nastopiti, če hočemo doseči kak uspeh ali bolje povedano, če nečemo doživeti poraza, ki bo škodil ne samo našemu hokeju športu, temveč vsemu športu vobče. Kdor sestavlja našo državno reprezentanco v hokeju na ledu iz drugega vidika, ta ali ne pozna dobro naših hokej igralcev ali pa mu je na tem, da naj bodo zastopane v njej vse pokrajine. Tako stališče je popolnoma pogrešeno in je v interesu celokupnega jugoslovanskega športa, da se kaj takega za mednarodna srečanja ne sme več ponoviti.

Vprašanje zase je tudi vodstvo, ki pojde z moštvom v Ga-Pa. Ne gre tu za osebo g. Vodiška in je tudi postranski pomena, v kakšnem razmerju so zagrebški drsalni krogi napram njemu. gre tu za strokovno vodstvo našega moštva, katero mora tehnični vodja dobro poznati in kateremu mora znati dati potrebna navodila pred tekmo in seveda tudi med samim tekmovalcem. Vodišek je bil namreč oni, ki je ustanovil prvi hokej na ledu v naši državi, on je oni, ki se je temeljito posvetil temu športu, in on je zaenkrat pri nas (torej v vsej naši državi) edini strokovnjak, kateremu lahko zaupamo državno hokej reprezentanco. Saj nimamo nič proti temu, če pošljejo tudi Hrvatje svoje spremstvo, lahko tudi več, toda neobhodno potrebno je, da gre z reprezentanco tudi človek, ki se na hokej na ledu razume. Če ne mislimo delati v interesu vsega državnega športa, potem je bolje, da ne gremo v inozemstvo vse dotlej, dokler ne bomo mogli biti toliko uvidni, da bomo znali sestaviti državne reprezentance iz najboljših športnikov, ki jih ima srbska, hrvaška in slovenska narodna zveza

Razpis

Slovenski SK Maraton priredi tekmovanje v teku na 10 km za seniore ter 5 km za juniorje s štartom in ciljem pri Treh ribnikih. Tekmovanje se prične v nedeljo 21. januarja ob 10.30. Pravico do tekmovanja imajo vsi verificirani in neverificirani tekmovalci, ki so člani Mariborskih klubov. Tekmovanje bo: 1. za seniore — klasifikacija posebej za verificirane in neverificirane; 2. za juniorje na progi okrog 5 km. — Prijave se pošljo do 20. januarja 1940 do 12 na naslov: SSK Maraton, Maribor, Frinčičkanska ulica 8, II. nadst.

Razpis

medkлубske smučarske tekme v slalomu in smuku, katero priredi SK Zelezničar v nedeljo 21. januarja 1940 pri Ruški koči na Pohorju.

Tekmovanje v slalomu bo dopoldne ob 10 pri stari »Glažutici« v bližini Ruške kože.

Tekmovanje v smuku bo istega dne ob 15 s štartom pri Sv. Boltenku; progja za smuk vodi po novi smučarski poti.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Atletika podzveza v Ljubljani — službeno. Ker morajo trije vodilni funkcionarji podzveze potovati v Zagreb zaradi konstituiranja nove vrhovne zveze, preklicujem redni občni zbor podzveze, sklican za 21. t. m. v Ljubljani. Nov termin občnega zbora bo objavljen takoj prihodnji teden, ko se bo v Zagrebu določil prvi prost termin. — Černe, predsednik.

Smučarsko predavanje v Nankuju, v kinodvorani, bo imel v soboto od 6—7 večer g. dr. Zvokelj. Predavanje bo spremljal film o domačih kamniških smučarskih tekmah, katerega bo predvajal g. Stuzzi. Vstopnina 3 din.